

Riksdagens protokoll

2013/14:95

Torsdagen den 3 april

Kl. 12.00 – 18.03

Protokoll
2013/14:95

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 28 mars justerades.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2013/14:397

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:397 Tillsyn över försäkringsbolagens läkare
av Hillevi Larsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 6 maj 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inplanerade aktiviteter.

Stockholm den 31 mars 2014

Socialdepartementet

Göran Hägglund (KD)

Enligt uppdrag

Kjell Rempler

Rättschef

3 § Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

KOM(2014) 163 till socialförsäkringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 28 maj*.

4 § Riksrevisionens rapport om skattekontroll i statliga myndigheter och kommuner

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU21
Riksrevisionens rapport om skattekontroll i statliga myndigheter och kommuner (skr. 2013/14:88)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 10 §.)

Folkhälsofrågor

5 § Folkhälsofrågor

Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU18
Folkhälsofrågor
föredrogs.

Anf. 1 GUNNAR SANDBERG (S):

Herr talman! Nu ska vi debattera socialutskottets betänkande SoU18 *Folkhälsofrågor*.

Herr talman! Det är en glädje att åter få stå här i riksdagen och presentera Socialdemokraternas syn på folkhälsa. Om svenska folket skulle tillfrågas om vad som är viktigast i livet skulle de flesta säga att det är att ha hälsan och må bra. Den som är sjuk och mår dåligt har ofta endast en önskan – att bli frisk.

Den som är frisk och mår bra har ofta många förhoppningar och drömmar i livet. Hälsa och välbefinnande är därför viktiga för individen. Folkhälsan i ett land är viktig för att ett land ska få kraft att blicka framåt mot nya drömmar och visioner. Folkhälsa borde därför vara en del i de flesta områden som vi politiker har ett inflytande över.

Hur ska det gå till?

För att presentera hur detta ska gå till vill jag dock först klargöra några viktiga utgångspunkter för vad som har störst betydelse för folkhälsan, hur folkhälsan har utvecklats i Sverige och vad vi socialdemokrater skulle vilja göra för att förbättra folkhälsan ytterligare.

Herr talman! I mitt anförande förra året lyfte jag fram att det är våra levnadsvillkor som har störst betydelse för hur en befolknings hälsa utvecklas. År 1750 var medellivslängden 40 år i Sverige – i dag är den över 80 år. Under dessa 260 år har medellivslängden ökat i en konstant takt. Låt oss tänka efter vad som har hänt då det gäller våra levnadsvillkor under denna tidsepok.

Under större delen av 1900-talet har vi socialdemokrater bidragit till denna utveckling genom att forma den generella välfärdspolitiken sammanfattad i tanken om folkhemmet, där alla skulle bidra efter förmåga och få stöd efter behov. Alla skulle få en chans vid livets början, men också stöd under livets svårigheter med hjälp av generella skyddsnät och dessutom få avsluta livet så värdigt och rofyllt som möjligt.

Herr talman! Det hävdas ofta att det till stor del är utvecklingen av hälso- och sjukvården som ligger bakom den förbättrade folkhälsan. Detta är delvis riktigt. Mödra- och barnhälsovård liksom förebyggande

av hjärt-kärlsjukdomar är några sådana viktiga insatser. Men det är, som jag konstaterade tidigare, de förbättrade levnadsvillkoren som ligger bakom den förbättrade folkhälsan. Det är självklart viktigt att slå fast att sjukvården ska ta hand om våra folksjukdomar. Vi har i dag olika register och enkäter över dödsorsaker och sjukdomar. De ger en bra bild av utvecklingen av folksjukdomar och återfinns i våra folkhälsorapporter.

Jag lyfte förra året också fram de oacceptabla ojämlikheterna i folkhälsan som finns mellan olika sociala grupper och geografiska områden. I den senaste rapporten från Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet från 2013, *Folkhälsan i Sverige*, påtalar man att personer med kort utbildning har mycket sämre hälsa än de med lång utbildning.

Rapporten säger följande: ”I yrkesverksamma åldrar är dödligheten mer än dubbelt så hög bland personer med förgymnasial utbildning som bland dem med eftergymnasial utbildning och skillnaden har ökat sedan början av 1990-talet. Alla stora dödsorsaker i befolkningen – hjärtsjukdom, stroke, cancer, olyckor, självmord och alkoholrelaterade diagnoser – är vanligare bland dem med kort utbildning. De som har kort utbildning upplever också sin hälsa som sämre och har mer psykisk ohälsa.”

Herr talman! Rapporten fastslår vidare att utbildning är en indikator på socioekonomiska förhållanden. De lågutbildade har exempelvis sämre uppväxtvillkor och högre arbetslöshet, liksom sämre levnadsvanor. Skillnaderna är inte bara stora och ökar mellan olika sociala grupper i Sverige utan de är också stora och ökar mellan olika geografiska områden.

Dessa ökade skillnader beror till stor del på den snabbt ökande bostadssegregering som sker i Sverige i dag. Rapporten *Folkhälsan i Sverige* från 2012 konstaterade sammanfattningsvis ”att en mer dyster bild av läget framträder om de socioekonomiska förhållandenas betydelse för människors levnadsvanor beaktas”.

Vad har då gjorts och vad görs för att förbättra folkhälsan i Sverige?

Jag har redan lyft fram den enorma betydelsen av de förbättringar som skett av våra levnadsvanor stödda av den allmänna politiken, exempelvis införande av folkskolan, folkhemmet och utvecklingen av det generella välfärdssystemet.

Under 90-talet började frågan om folkhälsan att profilera sig i form av en rad nationella och lokala folkhälsorapporter. Folkhälsoinstitutet inrättades, en folkhälsominister tillsattes liksom en nationell folkhälsokommitté med experter och politiker som tog fram faktaunderlag gällande folkhälsan i Sverige. De mycket radikala elva folkhälsomålen antogs.

Som nämns i den senaste rapporten *Folkhälsan i Sverige* har man fastslagit att det övergripande nationella folkhälsomålet för den svenska befolkningen är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Jag vill här än en gång föredra alla de elva folkhälsomålen för att senare komma tillbaka till hur dessa har beaktats under Alliansens regerande i Sverige. Dessa mål ska verka för att bland andra politiker ska arbeta för att alla svenskar får det bättre på följande områden:

1. delaktighet och inflytande i samhället
2. ekonomiska och sociala förutsättningar

3. barns och ungas uppväxtvillkor
4. hälsa i arbetslivet
5. miljöer och produkter
6. hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. skydd mot smittspridning
8. sexualitet och reproduktiv hälsa
9. fysisk aktivitet
10. matvanor och livsmedel
11. tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel.

Det radikala med dessa folkhälsomål är att de som är relaterade till våra levnadsvanor har satts först. Om individer upplever att de inte kan påverka de egna livsvillkoren och utvecklingen i samhället uppstår maktlöshet. Ekonomisk stress och social otrygghet skapar framför allt ökad psykisk ohälsa och ojämlikhet i hälsa. Redan under de tidiga åren skapas viktiga förutsättningar för hälsan framöver i livet. Delaktighet och inflytande över arbetslivet är viktigt och måste gå att kombinera med familj och fritid. Det är viktigt för folkhälsan. Betydelsen av miljö och hälsa har blivit allt tydligare under de senaste åren.

Vad har då hänt med folkhälsoarbetet under Alliansens styre? Den förra socialdemokratiska regeringen flyttade Folkhälsoinstitutet från Stockholm till Östersund, bland annat för att bredda arbetet med folkhälsan. Nu har åtminstone hälften flyttat tillbaka till Stockholm. Dessutom har en stor omorganisation skett med inrättandet av den nya Folkhälsomyndigheten. Sådana flyttar och omorganisationer är förlamande för en myndighet, särskilt om det inte finns klara och tydliga skäl bakom förändringarna.

Folkhälsoministern har abdikerat, och det är kanske lika bra med tanke på den folkhälsopolitik som har förts. De folkhälsomål som är relaterade till levnadsvillkor har inte märkts mycket, vare sig i verksamheterna inom folkhälsoområdet eller i den allmänna debatten. Fokus har varit på individinriktade levnadsvaneförändringar. Men finns det något som kan kallas arbete för ökad jämlikhet inom folkhälsoområdet?

I dag går det inte ens lätt att hitta de elva folkhälsomålen på den nya myndighetens hemsida. Det känns som om mycket av det arbete som skedde under 90-talet för att utveckla folkhälsoarbetet har nedmonterats. En anda av "hälsofascism" har växt fram. Folkhälsoarbetet har blivit alltmer individinriktat.

Vi socialdemokrater har en stark folkrörelsebakgrund. Att arbeta för delaktighet och att ta ett gemensamt ansvar har alltid satts i förgrunden. Detta gäller självfallet i allra högsta grad folkhälsoarbete.

Att alla ska få vara med och få en ärlig chans att utvecklas till sin fulla potential är en annan viktig princip för oss. Att skapa jämlika ekonomiska och sociala förutsättningar för medborgare i Sverige är en central princip inom vårt parti. Detta gäller inte minst barn, sjuka, handikappade och äldre.

Eftersom vi alltid har varit ett arbetarparti har också arbetsmiljö alltid legat oss varmt om hjärtat.

Jag vill understryka att vi socialdemokrater anser att de första folkhälsomålen är mycket viktiga för en bra och jämlik folkhälsa.

Sammanfattningsvis vill jag även i år säga att vi med glädje kan se en allmänt förbättrad folkhälsa. Dock inte för alla. Jag hoppas att det inte kommer att gå med folkhälsoutvecklingen som med kunskapsutvecklingen i skolan. Folkhälsa kan snabbt försämrats om vi inte tillsammans förbättrar våra levnadsvillkor. Exempelvis sjönk medellivslängden under den första tiden efter murens fall i Tyskland med cirka ett år per år under delar av 90-talet.

Vi socialdemokrater vill sätta förbättrade levnadsvillkor för alla först då det gäller det fortsatta folkhälsoarbetet. Vi vill därför genomföra följande åtgärder:

Vi vill tillsätta en nationell kommission för att analysera levnadsvilkorens betydelse för folkhälsoutvecklingen fram till i dag med framåtblickande förslag till förbättrade folkhälsoåtgärder. Ett viktigt fokus ska ligga på hur jämlikheten kan öka gällande folkhälsan.

Som underlag för detta arbete bör ingå den nationella folkhälsogruppens rapporter från 90-talet, professor Michael Marmots rapport till WHO, *Closing the gap*, liksom liknande rapporter som tagits fram i Malmö, Östergötland och Danmark. Kommissionen ska ha ett fokus på att presentera politiska förslag till åtgärder som kan genomföras på kort och lång sikt.

Resultatet från kommissionens arbete blir en ny folkhälsolag där förslagen kan inordnas för att kunna genomföras. Resultatet från kommissionens arbete kan också bli att föreslå en organisation för att förstärka det praktiska genomförandet av förslagen från kommissionen, eventuellt förstärkt av en folkhälsolag.

En anpassning av den nya folkhälsomyndighetens sätt att prioritera och arbeta kan bli en annan konsekvens av detta arbete.

Kristoffer Konarskis bok *Jordmån för ett gott liv* har på framsidan en bild av en planta som behöver näring från jorden liksom vatten och sol från luften för att kunna växa.

Att tillsammans skapa en god jordmån för ett gott liv för alla i Sverige kan vara en nog så bra vision för ett bra folkhälsoarbete i Sverige.

Herr talman! Jag yrkar till sist bifall till Socialdemokraternas reservationer 3 och 5.

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Catharina Bråkenhielm, Christer Engelhardt och Meeri Wasberg (alla S).

Anf. 2 AGNETA LUTTROPP (MP):

Herr talman! Skillnaderna i hälsa är stora i Sverige med växande ekonomiska och sociala skillnader. Befolkningens hälsoutveckling, alltså folkhälsan, har en grundläggande betydelse för samhällsutvecklingen och påverkar också direkt behoven av hälso- och sjukvård. Det behövs mer strukturella insatser som förbättrar de faktorer i samhället som är hälsofrämjande och som påverkar människors livsvillkor och möjligheter.

Internationella valutafonden kom nyligen med en rapport som visar att stora inkomstskillnader kan leda till en långsammare och mindre

hållbar ekonomisk tillväxt. Mindre sociala klyftor ger också ett hälsosammare samhälle. WHO ser den ojämlika hälsan som ett av vår tids största problem men menar samtidigt att det är möjligt att utjämna hälsoklyftorna inom en generation. Man har därför uppmanat medlemsländerna att tillsätta nationella kommissioner för en jämlik hälsa och ger tre rekommendationer.

Den första rekommendationen är att man ska förbättra vardagslivets villkor. De strategiska områden som lyfts fram är jämlikhet från livets början, stödjande miljöer och friska människor, rättvis sysselsättning, sociala skyddsnät under hela livet och hälso- och sjukvård för alla.

Den andra rekommendationen är att man ska motverka den orättvisa fördelningen av makt, pengar och resurser. De strategiska områden som lyfts fram är bland annat jämlikhet i hälsa i all politik som genomsyrar alla system, marknadens ansvar, jämställdhet mellan könen, ökat politiskt inflytande och god styrning av det globala samhället.

Den tredje och sista rekommendationen är att man ska mäta och förstå problemet och bedöma effekterna av olika åtgärder. De strategiska områden som lyfts fram är löpande uppföljning, forskning och utbildning gällande de sociala bestämningsfaktorerna för hälsa.

I Sverige har denna WHO-uppmaning inte påverkat politiken nationellt. Däremot har vissa kommuner och landsting själva gjort det, till exempel Malmö kommun, Västra Götalandsregionen och Regionförbundet i Östergötland. Det är tråkigt att regeringen bara talar om livsstil när det i själva verket också handlar om livsvillkor.

Hälsoskillnaderna ökar inom länder. I exempelvis Sverige skiljer det sju år i medellivslängd mellan en person i Mörby och en person i Ljusnarsberg. Det är större skillnad än mellan Sverige, där medellivslängden är 82 år, och Albanien, där medellivslängden är 77 år. Och det är större skillnad mellan olika socioekonomiska grupper än mellan könen.

Stora skillnader är riskfaktorer för ökad ohälsa. Kan vi verkligen acceptera att de fortsätter att öka? Vårt svar är nej. Det handlar om humanism, etik och hållbar utveckling. Det finns både en individuell och en samhällsekonomisk vinst i att lyckas med att ta vara på varje människas möjlighet att växa till sin fulla potential och bidra till samhället.

Använd den forskning och den kunskap som finns och modernisera politiken! Sjukvård och människors egna val är viktiga, men varje människa kan inte göra allt själv. Stress i arbetslivet och i den yttre miljön är viktiga orsaker till ohälsa. Även levnadsvanor påverkas i hög grad av den sociala situationen. Man kan som exempel ta fysisk aktivitet i vardagen. Finns det säkra cykelvägar mellan bostad och skola eller mellan bostad och arbete är det många fler som tar cykeln, vilket naturligtvis främjar hälsan. Det är bättre än att skjutsa barnen med bil. Finns det grönytor i närheten av bostadsområdet ökar den fysiska aktiviteten. Det är alltså mycket man kan göra i miljön för att förbättra livsstilen.

Men för många människor handlar det inte om val utan om hur vardagen ska gå ihop när sociala och ekonomiska förutsättningar sviktar. Därför är det också en folkhälsofråga att ha ett trygghetssystem som fungerar vid arbetslöshet och sjukdom samtidigt som det finns bra stöd för att åter komma till egenförsörjning.

Vi har tre konkreta förslag för en hållbar folkhälsopolitik i Sverige. För det första tycker vi i likhet med Socialdemokraterna och Vänsterpar-

tiet att det ska tillsättas en nationell kommission för jämlik hälsa. Den bör bestå av forskare och experter som ska jobba likt Malmökommissionen men ha fokus på hela Sverige och komma med förslag till hur WHO:s rekommendationer kan genomföras.

För det andra tycker vi att man ska införa en folkhälsolag i Sverige som tydliggör olika aktörers ansvar. Det är också någonting WHO:s Europakommitté antog i september 2012 i och med någonting som heter Health 2020, där man ser nödvändigheten av sektorsövergripande insatser. Sverige har undertecknat detta ramverk, men sedan har det inte hänt så mycket mer.

För det tredje tycker vi att det ska tillsättas en samordningsgrupp på Regeringskansliet som får i uppdrag att löpande följa och utvärdera politiken så att den bidrar till en socialt hållbar utveckling och minskade skillnader i hälsa.

Vi står alltså inför stora utmaningar när det gäller att hantera effekterna av skillnaderna i hälsa. Det kan handla om ökad bostadssegregation i storstäderna och uppkomsten av otrygga miljöer, social oro, konflikter och ett klimat där förtroendet för och tilliten till demokratin vacklar. En pusselbit för att motverka den utvecklingen är en folkhälsopolitik som utgår från ett jämlikhetsperspektiv.

Anf. 3 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi betänkandet om folkhälsofrågor, vilket är ett stort och viktigt område man bör och måste prioritera. Det tjänar vi alla på i längden.

I Sverige har vi en relativt god folkhälsa jämfört med övriga länder, och det ska vi naturligtvis vara stolta över. Det finns dock mycket mer att göra inom detta område för att ytterligare förbättra det. Då tänker jag inte minst på den psykiska ohälsan, som har blivit som en epidemi.

År 2010 valde 1 442 människor över 18 år att ta sina liv. Det är nästan fyra personer om dagen. Av dessa var 147 personer inte ens fyllda 24 år. Antalet självmord per 100 000 invånare har sedan 1980-talet halverats för alla åldersgrupper – utom för den yngsta gruppen, 15–24 år. Där har antalet legat i det närmaste konstant. Däremot har självmordsförsöken ökat drastiskt inom denna grupp sedan 1997, medan de i den äldre gruppen har legat konstant eller ökat i liten mån. Det är uppenbart att de insatser som görs för att förhindra självmord inte når ut till ungdomarna i Sverige.

För män mellan 15 och 44 år är självmord den vanligaste dödsorsaken, och för kvinnor är det den näst vanligaste. Ungefär tre gånger fler dör genom att ta sitt liv jämfört med antalet som dör i trafiken. Samtidigt har arbetet för ökad trafiksäkerhet synliggjorts och uppmärksamats betydligt mer än de insatser som görs för att minska självmorden här i landet.

Herr talman! Under våren 2011 startade man ett för Sverige unikt projekt i Stockholm med syftet att kraftigt minska antalet självmord i länet. En del i detta projekt är bättre samordning mellan olika räddningstjänster, så att man kan effektivisera utryckningar och garantera snabb och korrekt hjälp vid larm som indikerar självmord. En annan del är en kortare utbildning som syftar till att förbereda utryckningspersonal på

situationer där de behöver känna till grunderna i bemötandet av personer som lider av psykisk ohälsa.

Utöver detta genomförs en fysisk genomgång av staden, där planen är att förhindra självmord genom att exempelvis sätta upp stängsel vid platser som visat sig vara vanliga för självmord. Det gäller till exempel Vässterbron. Många gånger kan självmord förhindras genom att tillfällena försvinner och impulsiva handlingar bromsas.

Alla de insatser som har inletts här i Stockholm visar på ett stort engagemang och en stark vilja att gripa tag i det här stora problemet. Vi från Sverigedemokraterna anser att projektet bör utökas till att omfatta hela landet och samtidigt permanentas. Det finns dock fler satsningar som måste genomföras.

Den psykiska ohälsan bland unga har ökat kraftigt och är nu vårt största folkhälsoproblem. En enkätstudie visar att så mycket som var tionde pojke och var femte flicka mår så dåligt att de skär sig med kniv eller rakblad för att dämpa sitt psykiska lidande, och psykisk ohälsa ligger bakom 90 procent av alla självmord som begås här i Sverige.

Det är viktigt med en god och tillgänglig psykisk vård, och då särskilt för barn och ungdomar – det kan inte nog betonas. Det kommer att krävas omfattande insatser för att stärka denna. Dessutom fordras förstärkning av både skolpsykiatri och kuratorsverksamheten, inte minst för att unga drar sig för att söka psykiatrisk vård externt.

Till sist, herr talman: Psykisk ohälsa är vår tids stora utmaning. Här måste vi arbeta för att förbättra situationen när det gäller alltifrån attitydförändringar och bemötande till tillgänglig vård. Det här är en av de viktigaste framtidsfrågorna vi har i Sverige om vi fortsättningsvis ska ha en god folkhälsa i landet.

Jag yrkar bifall till vår reservation 6.

Anf. 4 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Jag har egentligen ingen replik alls, utan jag ska rätta till ett misstag jag gjorde: Jag yrkade inte bifall till några reservationer. Därför vill jag härmed yrka bifall till reservation 1 och reservation 4. Jag står naturligtvis bakom alla andra av Miljöpartiets reservationer, men det är dessa reservationer jag lyfter fram.

Anf. 5 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Då ska inte jag glömma att yrka bifall. Jag börjar med att yrka bifall till reservation 3 om en kommission för jämlik hälsa.

Vänsterpartiet ser bästa möjliga hälsa som en grundläggande mänsklig rättighet. En bra folkhälsa är en angelägenhet för hela samhället och inbegriper en lång rad områden. Det är ingen sjukvårdsfråga, utan det handlar om alla delar av samhället. I inledningen i Malmökommissionens rapport skriver man:

”Samhällssystemen har en avgörande påverkan på huruvida ett barn kan växa upp, utvecklas till sin fulla potential och leva ett bra liv med god hälsa. Och tvärtom, samhällssystemen har en avgörande påverkan på huruvida en persons liv, utveckling och hälsa hämmas eller skadas. Mängder med forskning finns tillgänglig som beskriver hur en individs och en befolknings hälsa bestäms av strukturella samhällsfaktorer.”

Det är viktigt att säga att den inriktning folkhälsopolitiken har fått under den borgerliga regeringen har varit alldeles för fokuserad på att man ska ta stort eget ansvar för sin hälsa och sina levnadsfaktorer och alldeles för lite fokuserad på grundläggande samhälleliga strukturer. Ohälsa och en ojämlik hälsa grundläggs tidigt.

Därför är det viktigt att barn – alla barn – har rätt till en god uppväxt. Alla barn ska därför ha rätt till förskola. Vi i socialutskottet har nu på förmiddagen haft ett seminarium där man pekade på att det är alldeles grundläggande för de barn som är omhändertagna av samhället eller lever i familjer med dålig ekonomi som går på försörjningsstöd i flera år att få extra stöd i förskolan – och att de faktiskt får en förskoleplats. Det är tyvärr inte självklart att alla barn har samma rätt till förskola i dag.

Att man också kan klara skolan och gå ur skolan med godkända betyg i nian är oerhört viktigt för att sedan klara sig bra i livet. Då måste vi ha en skola som satsar på likvärdighet och som är kompenserande för de barn som behöver mest stöd, inte en skola som sållar ut genom friskole-system och skolval så att de barn som har bra stöd hemifrån hamnar på vissa skolor och barn med sämre förutsättningar hamnar på andra.

Barn ska inte heller behöva växa upp i ekonomisk utsatthet.

Vi ska heller inte ha trångboddhet. Barn ska inte växa upp i trångboddhet och bostadsbrist. Unga ska inte behöva flytta runt i kappsäck, medan äldre människor inte har råd att flytta till den moderna tillgängliga lägenhet som de behöver. En social bostadspolitik med hyresrätter till överkomliga hyror är en av våra viktigare folkhälsofrågor.

De ökande klasskillnaderna avspeglar sig i ökade hälsoskillnader. Personer med kort utbildning har, som vi har hört här tidigare, sämre hälsa än de med längre utbildning. I yrkesverksamma åldrar är dödligheten mer än dubbelt så hög bland personer med förgymnasial utbildning som bland dem med eftergymnasial utbildning, och skillnaden har ökat sedan 1990-talet. Alla stora dödsorsaker i befolkningen – hjärtsjukdom, stroke, cancer, olyckor, självmord och alkoholrelaterade diagnoser – är vanligare bland människor med kort utbildning. Det hänger ofta samman med arbetslöshet. Om man bor sämre, har sämre ekonomi eller har ett mer lågbetalt jobb upplever man sin hälsa som sämre och har mer psykisk ohälsa.

Det behövs alltså en politik för arbete och för att stärka människors möjligheter att ta de arbeten som finns och kommer i stället för en förvaring i fas 3. Det behövs en arbetslöshetsförsäkring som ger trygghet tills man kommer i arbete igen och inte den nedrustade a-kassa som den borgerliga regeringen skapat och som gör att de flesta nu står utanför en försäkring när de blir arbetslösa och i stället tvingas till socialkontorens försörjningsstöd.

Vi ska se till att det inte finns någon ungdomsarbetslöshet. Ungdomsarbetslöshet är en stor risk för att man ska må dåligt. I stället ska alla ungdomar garanteras utbildning – om de inte klarat gymnasiet – praktik, traineeuppgifter och arbeten.

Sjuka människor ska inte heller utsättas för ytterligare ekonomisk stress genom att bli utförsäkrade och hamna i den omöjliga situationen att anses för friska för att vara sjukskrivna men för sjuka för att arbeta.

Hälsa och folkhälsa hänger väldigt mycket ihop med vårt arbetsliv. Vi måste ha jobb där man kan leva på sin lön och påverka sina arbets-

villkor och där fasta jobb och heltid är norm i stället för den alltmer pressade arbetsmarknad vi har idag med otrygga timanställningar, stress, bemanningsföretag och därmed små möjligheter att kräva sin rätt. Det är ett arbetsliv i dag som inte minst ger höga sjukskrivningstal för många kvinnor som ofta tvingas arbeta under väldigt stressiga förhållanden.

Kvinnor har sämre hälsa än män. Det beror på att kvinnor, som jag sade, är överrepresenterade i jobb med dåliga arbetsmiljöer. Det är väldigt oroande när vi ser att det ofta handlar om arbeten där man jobbar med människor, med små barn, inom sjukvård eller äldreomsorg. Det blir ännu tuffare för dem att ha dåliga arbetsvillkor och känna att de inte räcker till för människor som behöver deras insatser.

Det är också oroande att unga kvinnors psykiska ohälsa liksom värk ökar.

Häromdagen träffade jag Synskadades riksförbund. De tog upp den stora ohälsan bland människor med funktionsnedsättning och kopplade den tydligt till den höga arbetslösheten bland deras medlemmar och andra med grava synnedsättningar. Den är ungefär 50 procent. De tog också upp svårigheten att påverka sitt vardagsliv.

Efter att jag skrev lite på Facebook om den här debatten fick jag kommentarer om just detta. Människor med funktionsnedsättningar påpekar för mig hur viktigt det är att färdtjänsten, ledsagningen och den personliga assistansen fungerar, och de påpekade vikten av ett tillgängligt samhälle. De pekade också på hur liten medvetenhet det finns om det stöd man med funktionsnedsättningar behöver för att kunna delta i olika åtgärder och att man över huvud taget har svårt att ta upp den diskussionen med människor med funktionsnedsättningar.

Jag vill ta upp en annan fråga som också är väldigt viktig, nämligen våld mot kvinnor i nära relationer och våld mot barn.

Vi vet att många människor som mår dåligt i dag har varit utsatta för våld, sexuella övergrepp och psykiska övergrepp, och de har inte fått möjlighet att bearbeta det tillräckligt. Därför måste vi både förebygga våldet och se till att de som drabbas, många ungdomar, får stöd. De som utsatts för våld i nära relationer har kanske levt i ständig otrygghet med någon som de har levt ihop med som de har älskat eller fortfarande älskar. Det finns kvinnor och barn som ständigt lever utsatta för våld. Vi tycker att frihet från våld, speciellt våld i nära relationer, bör vara ett tolfte folkhälsomål.

Jag vill ta upp två frågor som vi också har tagit upp i betänkandet. Den ena handlar om att det är dags att se över smittskyddslagen.

När hiv/aids kom hit till Sverige vet alla vi som har sett Jonas Gardells *Torka aldrig tårar utan handskar* vad som hände i form av diskriminering, dåligt bemötande och stigmatisering.

Det är viktigt att vi ser att vi har en smittskyddslag som lägger betydligt mer på de hiv-positiva själva, trots att hälsoläget nu ser helt anorlunda ut med bromsmediciner och inte alls den smittorisk som tidigare har funnits. Vi avviker från det som FN säger att man ska göra. Det är därför dags att se över smittskyddslagen ordentligt.

Jag vill också säga något om frågan om läkemedelsberoende. Vi har från RFHL fått höra hur viktigt det är att ta upp att så många människor är läkemedelsberoende men i stort sett inte får något stöd alls i dag. Vi tycker att det ska vara med i folkhälsomål 11, som handlar om tobak, al-

kohol, narkotika, dopning och spel. Därigenom sätter vi ytterligare tryck på att man ska få hjälp när man har fastnat i ett läkemedelsberoende.

Herr talman! Det intressanta på folkhälsoområdet har inte hänt på den nationella nivån. Vi kan nästan tala om åtta bortkastade år. Det intressanta som har hänt har hänt i Malmö med Malmökommissionens breda arbete. Oberoende forskare och människor med stor praktisk erfarenhet har tittat på hur man ska få en jämlik hälsa i Malmö. Man har sagt att om vi inte gör någonting nu kan vi inte bromsa en utveckling som handlar om Malmös struktur med många barn som annars skulle växa upp i fattigdom. Malmökommissionen har lagt fram en lång rad viktiga förslag på en lång rad områden.

Det andra exemplet är regionen Västra Götaland som har en samling för social hållbarhet och åtgärder för jämlik hälsa. Man har lagt dessa frågor under regional utveckling. Man talar om jämlik hälsa, social hållbarhet, uppväxtvillkor, utbildning, arbete, delaktighet, levnadsvanor och välfärd. Man är nu i färd med att upprätta kontrakt med olika kommuner för att de ihop med regionen Västra Götaland ska göra ett tydligare och bättre folkhälsoarbete.

Herr talman! Vänsterpartiet har länge krävt motsvarande arbete på nationell nivå som det som Malmökommissionen och Västra Götaland gör. Vi vill ha ett arbete som ser över alla sektorer i Sverige och vad som samlat skulle behövas nationellt för att minska den ojämlika hälsan. Det har fått namnet Marmotkommissionen utifrån WHO:s arbete med sir Marmot, ett arbete som har fått genomslagskraft runt om i världen. Det har också kallats en kommission för jämlik hälsa. Nu verkar det tyvärr behövas ett regeringsskifte för att det arbete som man har gjort i Malmö, och som skulle behövas på nationell nivå, ska komma till stånd. Vi i de rödgröna partierna är helt överens om detta, men tyvärr har regeringen inte velat göra detta jobb.

Anf. 6 ISABELLA JERNBECK (M):

Herr talman! Frånvaron av en enhetlig definition av folkhälsa visar på den bredd och komplexitet det rör sig om. Det handlar om en rad olika saker såsom kost, motion, arbetsmiljö, utbildningsnivå, uppväxt och buller.

Klart är i alla fall att folkhälsan utvecklats väl i takt med vårt ökade välbefinnande. Medellivslängden för såväl kvinnor som män ökar, fler sjukdomar upptäcks i tid och kan botas och vår tobaks- och alkoholkonsumtion minskar. Det hänger samman med ökade ekonomiska resurser, höjd utbildningsnivå, bättre sjukvård och kunskaper om hur vi kan främja hälsa och förebygga ohälsa.

Men samtidigt som vi blir friskare och lever längre står vi inför flera folkhälsopolitiska utmaningar. Det är därför bra med nya Folkhälsomyndigheten, som startade den 1 januari i år och ger bättre förutsättningar för detta arbete.

Folkhälsopolitiken bör vara framåtsyftande, stimulerande och inspirerande. Människor har ju själva ett stort ansvar för sin hälsa. Det handlar om vad man dricker och hur mycket, vad man äter och hur mycket, om man röker och hur mycket man rör på sig. Allt detta kan man påverka själv som enskild individ men också påverka som förälder.

Prot. 2013/14:95
3 april

Folkhälsofrågor

Vi vet att kost, motion, alkohol och rökning påverkar vår hälsa. Ändå är medvetandet om dessa faktorer inverkan på vår hälsa så olika. Alla de matprogram om hälsosam mat som visas i tv, alla dieter som presenteras och vetenskapen att motion och idrott är mycket viktigt för att kroppen och psyket ska må bra kan inte ha undgått någon.

Ändå är det oroande få som rör sig tillräckligt varje dag. En undersökning visar att bara 1 procent av Sveriges befolkning rör sig mer än 30 minuter om dagen. Därför är det bra att vi moderater föreslår mer idrott i skolan och rätt till fysisk aktivitet på arbetsplatser. Då kan man starta med något som man kan fortsätta med resten av livet.

Lika oroande som utebliven motion är att många människor äter alldeles för mycket och fel. Föräldrar har ett stort ansvar för att lägga en bra grund till sina barns hälsa. Det gäller tandvård, kost och glädje till rörelse och aktiviteter.

Hjärt- och kärlsjukdomar ökar och hör till de livsstilssjukdomar som kan förebyggas med hälsosammare livsföring. De flesta av dessa faktorer kan vi själva påverka och undvika.

Den enskilt viktigaste åtgärden för att förbättra folkhälsan i Sverige är att minska tobakskonsumtionen, vilket vi talade om i går. 12 000 dödfall och en tredjedel av all cancer i Sverige kan relateras till rökning.

Att ta ansvar för och påverka den egna hälsan ska kännas engagerande och angeläget. Samhällets ansvar är att ge verktyg till den enskilde och förutsättningar att stödja den enskildes ansvarstagande genom en effektiv samverkan mellan offentliga, privata och civilsamhällets aktörer. Här är mödravårdscentraler, barnavårdscentraler och skolhälsovård mycket viktiga aktörer för att hjälpa och ge råd till både föräldrar och elever.

Herr talman! Forskningen visar tydligt att grunden för en god hälsa läggs tidigt i livet och att folkhälsa och högre utbildning går hand i hand. Ett flertal mätningar bekräftar att personer med kort utbildning har sämre hälsa än de med längre utbildning.

Utbildningsnivå är också tätt sammankopplad med socioekonomisk situation. Här visar forskningen att risken för dödlighet bland barn och unga är 30 procent högre i socioekonomiskt svaga grupper jämfört med socioekonomiskt starka grupper. Här är också risken för depression och ångest avsevärt högre.

En bra skola som ger alla elever individuella förutsättningar till kunskaper är både på kort och på lång sikt avgörande för samhället i stort vad gäller tillväxt och välfärd men också för en ännu bättre folkhälsa. Därför är det bra med den nya skollagen från 2011, som alliansregeringen införde, med nya läroplaner och kursplaner med tydliga mål och kunskapskrav, tydliga regler för åtgärdsprogram och stärkt tillgång till elevhälsa.

Helt avgörande för samma faktorer är sysselsättning och arbete. Alliansens arbetslinje är här helt avgörande för landets tillväxt, välfärd, skola, vård och omsorg men bidrar också starkt till människors välmående. Att arbeta, kunna försörja sig själv och göra egna prioriteringar och val är av stor betydelse för hur vi mår. Alliansens satsningar på skola och jobb ger en bättre folkhälsa. Jag sätter ett likhetstecken mellan dem.

Herr talman! Inget är dock viktigare än att vi hjälper och förmår personer att ta sitt ansvar. Att göra det som ingen annan kan, att ta eget ansvar – det är där politiken måste gå in.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Prot. 2013/14:95
3 april

Folkhälsofrågor

Anf. 7 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Isabella Jernbeck är ett levande exempel på det jag talade om: att inte se samhällsstrukturerna som det viktigaste att jobba med utan säga att alla har ett stort ansvar och borde fatta från tv och tidningar att de ska röra sig mer, äta rätt och se till att barnen borstar tänderna och så vidare.

Jag vet att tandhälsan i delar av Angered och Bergsjön i Göteborg, där jag kommer från, är väldigt dålig hos en del barn. Det beror inte på att deras föräldrar inte vill att barnen ska ha en bra tandhälsa, utan det beror på att det saknas kunskap.

Jag mår illa av en moralism där man lägger ansvaret på föräldrarna och säger att de borde ha fixat detta när det handlar om att bygga upp strukturer som ger stöd och kunskap genom mvc, bvc och uppsökande folk tandvård som jobbar ihop med förskola och skola.

Det handlar också om att alla barn ska ha rätt till förskola. Barn till arbetslösa ska ha samma rätt som andra barn. Förskolan betyder ju så mycket. Varför ska de barn som behöver förskolan mest inte ha samma rätt som andra barn?

Vi måste ändra på detta och tänka efter hur vi bygger ett jämlikt samhälle och en jämlik skola.

Enligt Marmotkommissionen och arbetet i Västra Götaland handlar det inte om att lägga över ansvaret på enskilda, utan det handlar om hur vi ser till att barnen får en bra uppväxt och kommer till förskolan, hur vi ser till att de familjer som lever länge på försörjningsstöd får bättre ekonomi, hur vi ser till att barn till föräldrar som tjänar lite får gratis fritidsaktiviteter och annat.

Anf. 8 ISABELLA JERNBECK (M) replik:

Herr talman! Tänk om det vore så enkelt att vi kunde stifta lagar för att få en bättre folkhälsa. Men varken Eva Olofsson eller jag kan bestämma vad folk äter på fredags- och lördagskvällar, vad de dricker eller om de röker.

I Sverige har vi gratis tandvård för barn upp till 20 år. Bvc, mödravårdscentraler och skolhälsa har ett stort ansvar att informera föräldrar om de inte vet att det är viktigt att borsta tänderna.

Det viktigaste vi kan göra är att satsa på skolan och att se till att alla människor får ett jobb. Det är den viktigaste satsningen. Ska man känna sig ekonomiskt oberoende, som Eva Olofsson talade om, är jobblinjen det absolut viktigaste. Då kommer också folkhälsan. Med höjd utbildningsnivå höjs också folkhälsan.

Anf. 9 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag har aldrig sagt att vi ska stifta lagar om allt detta. Då missförstod du nog mig helt och hållet, Isabella Jernbeck. Det handlar om vilket samhälle vi har. Ska vi ha ett samhälle där klyftorna minskar

mellan fattiga och rika och mellan kvinnor och män? Ska vi se till att människor med sämre hälsa som blir diskriminerade faktiskt inte blir det? Ska vi se till att samhället blir tillgängligt för människor med funktionsnedsättning?

Vi har bvc, mvc och annat, men eftersom vi har detta problem måste vi medvetet jobba förebyggande. Om vi ska ha en skola för alla kan vi inte ha en skola där vi får större skillnader mellan skolor och inom skolor mellan de elever som klarar sig bra och de elever som klarar sig dåligt. Men denna struktur vill inte Moderaterna ändra på.

Ska vi ha rätt till arbete och en bra arbetsmiljö kan vi inte ha en massa människor som går i fas 3 och mår skit, utan då ska människor få stöd att kunna ta jobb genom riktiga arbetsmarknadsinsatser, möjlighet att läsa in gymnasieutbildning och annan utbildning etcetera.

Jag är helt säker på att den moderata politiken inte ger en bättre folkhälsa. Det visar egentligen forskningen också. Jag skulle vilja fråga om det inte vore dags med en folkhälsokommission som bygger på forskning och kunskaper och de erfarenheter som finns. Varför vill inte Moderaterna ha en sådan? Jag tycker att det skulle ge oss alla ett bra vetenskapligt och beprövat underlag för vilka insatser som behöver göras.

Anf. 10 ISABELLA JERNBECK (M) replik:

Herr talman! När det gäller att stifta lagar var det Eva Olofsson som här i debatten talade om att hon ville ha en folkhälsolag.

(EVA OLOFSSON (V): Nej!)

När det gäller det arbete som görs har SKL presenterat en rapport som heter *Gör jämlikt – gör skillnad!* Där finns 5 rekommendationer och 23 åtgärder. Departementet har tagit initiativ till ett forum för nationell samverkan. Man håller på att titta på förutsättningar från kommissionen och hur man kan samverka med myndigheter och branschorganisationer. Man tittar på vad man kan bidra till politiskt för att nå folkhälsomålen. Detta kommer att utvärderas och presenteras under hösten 2014.

Jag tror att vi har precis samma målsättning när det gäller att ge stöd och hjälp och att förbättra förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning. Men det är just därför det är så viktigt att de som kan arbeta ska arbeta, vara med och bidra och betala skatt i Sverige. De ska inte leva på bidrag.

När det gäller skolan kan man titta på var de bästa skolförutsättningarna finns. Det är i de borgerliga kommunerna. Skolan är ändå ett kommunalt ansvar. Om man tittar i Stockholm ser man att de kommuner som har lyckats bäst är de där det finns friskolor som man kan välja. Det är i de kommuner där det finns flera valmöjligheter. Där har alla skolor blivit bättre. Där friskolor har etablerats har de kommunala skolorna blivit bättre. Det har gagnat alla elever. Alla har fått en bättre utbildning i de borgerligt styrda kommunerna.

Anf. 11 GUNNAR SANDBERG (S) replik:

Herr talman! Låt oss utgå från att vi är överens, Isabella Jernbeck och jag, om att alla ska ha ett gott liv, må bra och vara friska. Jag tror att vi

kan vara överens om det – alla som sitter här i dag och debatterar folkhälsan.

Men nu är det så att alla inte mår bra. Alla är inte friska. I mitt anförande nämnde jag att ojämlikheterna i befolkningen ökar. Det är inte bara Eva Olofsson, Agneta Luttröpp och jag som tycker så. En kanadensisk forskare, Dennis Raphael, har i en artikel gått igenom hur välfärden har utvecklats i de nordiska länderna sedan 1980-talet. Vi har länge varit kända som världsledande i att föra en aktiv politik för god folkhälsa som har ett nära samband med en fungerande välfärdsstat. Men Dennis Raphael säger att vi nu kan se att ojämlikheterna i inkomster har ökat mest i Sverige mellan 1986 och 2010 enligt statistik från OECD år 2012. Enligt samma statistik har andelen fattiga i de nordiska länderna ökat mest i Sverige och är nu högst här. Samtidigt har de sociala utgifterna som andel av bruttonationalprodukten ökat minst, och nivån på försörjningsstödet har sjunkit snabbast i Sverige.

Vilka initiativ har då regeringen tagit till något som kan kallas arbete för ökad jämlikhet inom folkhälsoområdet?

Anf. 12 ISABELLA JERNBECK (M) replik:

Herr talman! Det där kan man diskutera. Det går att läsa statistik olika, men enligt den statistik jag läser har klyftorna minskat sedan alliansregeringen tillträdde. Klyftorna ökade under S-regeringen trots att det på den tiden inte var ett sådant ekonomiskt utsatt läge. Detta måste man ändå säga är bra.

Det är också den viktigaste punkten ur både jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv att människor kan försörja sig själva. Därför är sänkt skatt för låginkomsttagare, som vi har genomfört, oerhört viktigt.

Det är jättemycket som pågår på folkhälsoområdet. Vi har de elva folkhälsomålen där också arbetet inom alkohollagen, tobakslagen med mera ingår. Vi har också den nya Folkhälsomyndigheten som arbetar. De har specifika uppdrag, och de startade den 1 januari just för att arbeta med folkhälsomålen och förbättra förutsättningarna i arbetet.

Anf. 13 GUNNAR SANDBERG (S) replik:

Herr talman! Jag nämnde i mitt anförande att levnadsvillkoren kanske är det som har orsakat den mest positiva utvecklingen när det gäller folkhälsan.

Isabella nämnde i sitt anförande att kosten är viktig. Det är självklart. Fysisk aktivitet är viktig. Det är jättebra att man inför fler idrottstimmar. Det är också viktigt att man försöker få till det så att fler kan vara delaktiga i idrott. Här i Stockholm tror jag säkert att man skulle kunna bygga betydligt fler idrottshallar så att människor kan träna på skälig tid i stället för att tvingas utöva idrotten på tider som kanske inte är så himla bra. Det kan vara sent på kvällarna när man är elva tolv år.

När det gäller tobak går det säkert att göra mycket mer för att få folk att sluta röka med olika program. Utbildning har Isabella också nämnt.

Någon kommission, som vi har varit inne på från oppositionen, vill ni dock inte tillsätta. En kommission skulle kunna analysera utvecklingen av folkhälsan och komma med förslag till förbättringar.

Michael Marmot, en känd folkhälsoföreläsare, talade i förra veckan, den 25 mars, på en konferens på temat *Håller Sverige ihop?* Den

arrangerades av Forte – det statliga forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd. Han berättade där att han hade talat med svenskar som konstaterat att i Sveriges riksdag diskuteras fortfarande WHO:s rapport från 2008. Marmots kommentar var att det hade varit ännu bättre om man inte bara diskuterade utan även agerade och gjorde något när det gäller den ojämlika hälsan.

Delar Isabella Jernbeck denna syn?

Anf. 14 ISABELLA JERNBECK (M) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare pågår en översyn av detta – både när det gäller kommissionen och erfarenheter från Malmökommissionen. Man tittar också på hur man kan ha en bättre nationell samverkan. Detta ska utvärderas hösten 2014, så jag stannar vid det.

När man tittar på vad som är det viktigaste av allt detta får man säga att Sverige har en sjukvård av världsklass. Vi har den bästa cancervården i världen och även den bästa vården när det gäller hjärt- och kärlsjukdomar.

Men allting handlar till slut om skola, utbildning och jobb. Då måste man sätta in insatserna där de kan göra verkan på både kort och lång sikt. Det tror jag gäller för Malmö och för alla andra områden också. Där det finns personer som lever i mer utsatta områden gäller detta: Satsa på barnen och ge dem en bra utbildning! Sedan ska man se till att ungdomar får jobb – vilket vi gör allt för genom att sänka arbetsgivaravgifter för unga, genom en sänkt restaurangmoms och så vidare.

Allt detta gör vi naturligtvis därför att chansen till arbete ska vara större. Det handlar hela tiden om utbildning och skola. Det är det viktigaste för att nå en mer jämlik folkhälsa.

Anf. 15 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr talman! I morse höll jag föredrag om något som jag hade blivit ombedd att tala om. Frågan gällde: Kommer pengarna att räcka i vården? För Folkpartiets del är svaret: Ja, om vi gör rätt saker. Pengarna räcker om vi öppnar arbetsmarknaden för årsrika personer. Vi ska inte ha en arbetsmarknadspolitisk debatt här, men jag nämner detta ändå.

Det andra är att vi ska använda de skattepengar vi har på ett effektivare sätt, inte minst inom hälso- och sjukvården. Den debatten ska vi inte heller föra här.

Det tredje är att förebygga den ohälsa som går att förebygga. Folkpartiet har arbetat med denna fråga mycket länge. Redan kring 1980 kom frågan om en kommission upp. Det bildades en kommission. Den var väldigt aktiv under de första sammanträdena. Sedan började man skicka ersättare, och det hela liksom försvann ut i intet.

Vi kom fram till att man borde koncentrera folkhälsoarbetet i en myndighet där man kunde samla Sveriges bästa kompetens. Vi motionerade i riksdagen om denna myndighet, och den bildades med Socialdemokraternas stöd 1992. Det var lite kompromisser i sammanhanget, som det blir i politiska beslut, så det blev inte fullt ut som vi ville ha det.

Sedan ville Socialdemokraterna stärka det folkhälsopolitiska arbetet och bildade en kommission under Ingvar Carlssons ledning. I början kom man på sammanträdena på hög nivå. Sedan skickade man ersättare, och till slut flöt det hela ut i tomma intet.

Erfarenheten av sådana här kommissioner är att om vi ska ha dem över huvud taget ska de vara tidsbegränsade och ha en begränsad uppgift med avrapportering. Annars är det bara ett slöseri med resurser. Vi har i stället trott på Folkhälsoinstitutet, men tyvärr beslöt ju Centern och Socialdemokraterna om en utlokalisering som gjorde att man tappade det mesta av den kompetens som fanns i myndigheten. Den har tyvärr inte gått att bygga upp fullt ut.

Alliansregeringen har nu försökt att råda bot på det här genom att ombilda myndigheten till att bli Folkhälsomyndigheten där också smittskyddet ingår. Jag var med på invigningen, och jag har stort hopp om att man nu åter håller på att rekrytera Sveriges bästa inom folkhälsoområdet till att finnas i myndigheten och därmed bilda den här samlade resursen som kan arbeta i Marmots anda men i en annan organisatorisk form. Jag satt faktiskt med i Marmotkommissionen 2, så jag vet hur vi har diskuterat där kring vad som behöver göras och hur det kan göras. Det jag såg var att länder kan komma att behöva organisera det här på lite olika sätt för att nå målet, nämligen en mer jämlik hälsa än vad vi har i världen i dag.

Jag vill också ta upp några andra saker i det här sammanhanget. När det gäller det här med smittskyddslagen är det bara ett måste att den ändras så som Eva Olofsson nämnde. Nu pågår ett arbete i Regeringskansliet för att få den ändringen till stånd.

Till min glädje ser jag att motioner som väcks i denna riksdag, som kanske bara kommenteras i betänkandena och sedan avslås, ändå har effekt i myndigheter och i Regeringskansliet. Det gäller det här med smittskyddslagen, det gäller det här med hepatit B och C och det gäller vaccinationsprogram. Vi som motionerar i denna riksdag ska inte sitta med neddragna mungipor och tro att ingenting händer, för det händer saker. Genom att vi motionerar ser omvärlden att vi har uppmärksammat frågan. I myndigheter men också bland olika organisationer driver man på utvecklingen i samma riktning.

Sedan är jag väldigt glad åt att det här med läkemedelsmissbruk har kommit upp på prioriteringslistan. Det finns en folkpartimotion här om att läkemedelsmissbruk skulle läggas till målet om alkoholmissbruk och så vidare, men det har då sagts att det här i stor utsträckning är läkarinducerat och då inte ska läggas till målet för narkotika, alkohol, tobak och spelmissbruk. Det passar inte där. Däremot har utskottet kommit fram till, och Regeringskansliet arbetar med det, att få in det i ANDT-strategin. Det är alldeles utmärkt, därför att det här är ett borttappat beroende- och missbruksproblem. Det var väldigt uppe på dagordningen under 70- och 80-talen när vi hade fått de nya, lugnande sömnmedlen som visade sig ge beroende. Det gjordes en hel del på området, men sedan har frågan sjunkit undan och nu kommit upp till ytan igen. Det är inte bara fråga om förskrivna läkemedel, utan det finns preparat ute på svarta marknaden och på nätet också.

Jag har stor tilltro till att man inom ramen för ANDT-strategin nu tar med läkemedelsberoende och läkemedelsmissbruk som de allvarliga problem som de är. Vi vet inte ens hur många människor det rör sig om som är drabbade.

När det gäller det här med en hälsolag kommer det upp gång efter annan i denna riksdag att vi ska lagstifta och göra det ända ned på detaljnivå. Jag höjer ett varningens finger för detta. Lagar som i ett skede kan

vara välment kan slå bakut rejält, därför att det tar sådan tid att ändra lagar. Det är bättre att sätta upp mål. Vi har mål i hälso- och sjukvårdslagen, vi har det i socialtjänstlagen och vi har de folkhälsopolitiska målen. Allteftersom vi får ökad kunskap om olika ting kan vi utveckla arbetet under målrubriken, så att säga. Det ger större snabbhet och flexibilitet. Sedan är det ändå så att vi också utvärderar, och vi utvärderar mycket. Alliansregeringen har ju verkligen satt fingret på behovet av kvalitetssäkring, och då måste man veta vad som har gjorts och med vilka resultat. Så görs också inom det här området. Jag tycker alltså att detta att arbeta vidare med målsättningarna är den väg som vi ska gå.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 16 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag är glad att Barbro Westerholm är så tydlig när det gäller smittskyddslagen, för det är verkligen dags att se över den. Det är ett konstigt synsätt att lägga allt ansvar på den ena personen när det är fråga om frivilligt sex där inget har hänt, man inte har överfört smitta och det inte heller var meningen men man ändå kan få fängelsedom för det. Det är något vi verkligen ska göra oss av med, och jag är glad att vi är överens om det.

Jag är också glad att vi är överens om att lyfta fram läkemedelsberoende. Den stora Missbruksutredningen lyfte fram detta tydligt och pekade på att det rör många människor och att de får detta beroende genom att sjukvården inte följer upp användningen. Det finns också beroende av receptfria läkemedel, det finns illegala preparat, som Barbro Westerholm sade, och det finns ett ganska vanligt blandmissbruk av allt möjligt: alkohol, narkotika, olika läkemedel och annat.

Jag tycker att det viktiga är att vi får upp det här på dagordningen. Jag hade gärna sett det i målet. Vi har stött den motionen från Vänsterpartiet, och jag kan också säga att vi i vår budget har avsatt pengar för ett kompetenscentrum för läkemedelsberoende som Missbruksutredningen föreslog.

Jag tänkte fråga om det här med en kommission för jämlik hälsa. Answer Barbro Westerholm att det inte behövs en sådan och att det har gjorts tillräckligt på nationell nivå för att föra samman kunskaper och erfarenheter och få in ett folkhälsoperspektiv inom alla politikområden och kanske få en ganska bred enighet utifrån forskning och evidens om vad som behöver göras när det gäller folkhälsa? Jag blir inte riktigt klok på det. Jag tycker att det behövs ett sådant jobb, och det är därför vi driver frågan om en kommission för jämlik hälsa.

Anf. 17 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! När det gäller en kommission menar jag att vi har gjort om Folkhälsoinstitutet till Folkhälsomyndigheten, och de rapporter jag får visar, som jag sade tidigare, att det nu börjar kunna knytas fler experter från olika områden till myndigheten. Jag vet också att man arbetar på bredden, och man rapporterar naturligtvis till Regeringskansliet när man upptäcker att man behöver insatser från den politiska nivån. Det gäller också kontakterna med SKL, för Sveriges kommuner och landsting är viktiga spelare här.

Sedan kan det hända att det kommer någonting i budgetpropositionen till hösten, men jag är inte beredd att gå in på den diskussionen än. Det kan hända att det under en begränsad tid behövs något som liknar den här tvärpolitiska eller tvärsektoriella bredden som jag tror att Eva Olofsson är ute efter. Det är inte bara inom hälso- och sjukvården som man kommer åt ohälsoproblemen, utan alla sektorer är inblandade. Det är utbildningsväsendet, det är arbetslivet och så vidare. Det är alltså möjligt, men jag kan inte säga något om budgetpropositionen mer än att jag inte kan utesluta att det kommer något.

Anf. 18 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Då hoppas vi på det bästa.

Eftersom Barbro tog upp lagstiftning kan jag säga att det inte var Vänsterpartiet som föreslog det. Det var Miljöpartiet. Men de tror nog inte heller att det skulle fixa alltihop.

Jag skulle vilja ta upp en annan fråga som handlar om våld, våld mot kvinnor och våld mot barn, som är en stor folkhälsofråga, inte minst våld i nära relationer. Det finns inte med tydligt i folkhälsomålen. Vi vet att det handlar om tusentals människor. Vi vet också att det leder till väldigt traumatiska upplevelser. Och om man inte får tillräckligt stöd får man bära det med sig och må dåligt länge.

Om man går in och tittar på till exempel kvinnor som mår dåligt – det finns även män som har blivit utsatta för våld – är det vanligt att de har varit utsatta för övergrepp, våldtäkter, våld på olika sätt tidigare i livet. Det hänger sedan kvar på så sätt att de mår dåligt, kanske resten av sina liv om det vill sig illa och om de aldrig får hjälp.

Vi vill gärna ha ett tolfte folkhälsomål kring frihet från våld och våld i nära relationer, som man särskilt lyfter fram. Hur ställer sig Folkpartiet och Barbro Westerholm till det?

Anf. 19 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Alliansregeringen har gjort mycket. Under Nyamko Sabunis tid kom det propositioner kring just våld mot kvinnor. Maria Arnholm har fortsatt med det arbetet. Det har legat i den ministerportföljen.

Jag tror att det på ett sätt har varit bra att det har legat i en särskild portfölj, för att verkligen lyftas fram som det väldigt allvarliga samhällsproblem det är. Jag är faktiskt rädd för att om man lade det som ett tolfte mål skulle det nästan komma bort lite mer. Jag vill ha det tydligt för sig själv, och då vill jag också lägga till det som jag fick stöd för av Eva Olofsson när det gäller våld och övergrepp mot äldre personer. Då handlar det dock inte bara om kvinnor. Det handlar väl så mycket om män. Och där ser bilden annorlunda ut.

Jag vill nog ha det särskilt som en väldigt viktig och prioriterad fråga. Den är svår på det sättet att den också är dold i många sammanhang. Tobaksrökning ser vi. Vi ser vem som röker. Däremot kommer det våld som försiggår i nära relationer inte alls upp till ytan på samma sätt.

Om man ser i kristallkulan tror jag att vi kommer att utvärdera de elva målen framöver. De börjar bli lite till åren nu. Då kommer vi att se över vad som ska läggas till eller om vi ska sätta upp målen på ett helt

annat sätt än vi har gjort i Sverige. Andra länder har gått mer på sjukdomsgrupper.

Anf. 20 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Det är väldigt mycket av det som Barbro säger som jag inte alls har svårt att hålla med om. Men eftersom vi tog upp det här med en folkhälsolag vill jag ändå förtydliga. Vår mening är inte alls att vi på något sätt ska gå in i detalj. Precis som Barbro tar upp är det meningen att vi ska ta fram mål och framför allt tydliggöra ansvaret på nationell nivå, på regional nivå och på lokal nivå.

En folkhälsolag finns redan i Finland, den finns i Danmark och den finns i Norge. Det är alltså inte någonting konstigt på det viset. Det handlar om att se vad de olika politikerområdena har för uppdrag. Trots att vi har haft möjlighet att samverka, och trots att vi har haft propositionen *En förnyad folkhälsopolitik* sedan 2008 har det tyvärr haft väldigt lite effekt. Det tror jag att vi är eniga om.

Statskontoret tittade förra året på de uppföljningssystem som fanns för folkhälsopolitiken. Man såg då att de hade så många delmål att det försvårade uppföljningen. De hade också 120 indikatorer. När det gäller en folkhälsolag är vi alltså definitivt inte inne på detaljer, visa av skadan.

Anf. 21 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att vi ska vara stolta över de olika hälsoregister som vi har. Jag skulle vilja säga att det gör Sverige till det land där vi bäst kan följa de olika hälsopolitiska insatser vi gör, inklusive att förebygga ohälsa. Hit kommer forskare från olika länder inom forskningsområdet epidemiologi. Här kan de nämligen följa upp frågeställningar som inte är möjliga i deras egna länder. Det handlar just om att vi har personnummer. Vi har sjukhusstatistik. Vi har receptstatistik. Vi har cancerstatistik etcetera. Det är öppenvårdstatistiken som brister i dag. Det skulle vara bra att ha den fullt utvecklad. Det är nämligen där de flesta söker hjälp med sina olika problem. Många av dem vore möjliga att förebygga.

Jag håller inte med dem som utvärderar värdet av dessa register. Jag vet att min egen kår inte heller håller med. Kåren upplever nog att utvärderarna inte har levt med frågeställningarna på ett sådant sätt att de förstår hur viktiga de epidemiologiska uppföljningarna är.

När det gäller antalet parametrar ska vi visst titta på om det finns något som vi inte behöver föra in – det gör det säkert – men det mesta ger oss en väldigt god bild.

Om vi inte hade haft möjligheten att titta på statistiken hade vi aldrig kunnat få fram viktiga data om den ojämlika hälsan.

Anf. 22 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Det här är som sagt var Statskontorets åsikter, framför allt att det är många indikatorer. De tycker inte att de många indikatorerna behövs eftersom att det helt enkelt inte har framgått att de har gjort någon skillnad. Det är det motivet man lämnar.

Min sista fråga handlar om Marmotkommissionen. Vi är nämligen även eniga – jag tror i alla fall att vi är eniga – om att det finns skillnader när det gäller kön, ålder, socioekonomiska förhållanden och så vidare. Det har ändå visat sig att på de tre områden – om vi bara håller oss till

Sverige – där man har genomfört det som Marmotkommissionen rekommenderar har det verkligen haft betydelse. Om man då gör det nationellt, på vilket sätt skulle det kunna gå åt det andra hållet, det vill säga att det skulle öka skillnaderna? Så fort det kan minska skillnaderna ser jag bara fördelar med det. Vad finns det för faror med att det skulle gå åt det andra hållet?

Prot. 2013/14:95

3 april

Folkhälsofrågor

Anf. 23 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Vi har ingen god erfarenhet av det här på toppnivå. Där emot tror jag att det är alldeles utmärkt om man i landstingen lägger upp arbetet på liknande sätt som i Malmö. Men då är man alltså närmare verkligheten än man är på den nationella nivån.

Jag skulle vilja se att man inrättar den typen av verksamhet på fler ställen, men organiserad som det passar. I Umeå passar kanske inte det sättet som man har lagt upp det på i Malmö. Det måste man avgöra själv.

När det sedan gäller att rapportera in till ansvarig myndighet, Folkhälsomyndigheten, har de ett ansvar för att föra det vidare till Regeringskansliet om det är politiska beslut som måste tas. Jag tror alltså att det arbetssättet ger mer effekt än att man har det där molnet där uppe.

Anf. 24 GUNNAR SANDBERG (S) replik:

Herr talman! Jag noterar att vår ordförande i socialutskottet inte deltar i debatten. Jag hoppas att det beror på att han har mycket att göra. Men Barbro Westerholm är här och lika engagerad som jag i de här viktiga frågorna.

Folkhälsomyndigheten har nämnts. När jag går in på Folkhälsomyndighetens hemsida och tittar är det svårt att hitta de elva folkhälsomålen. Det är säkert fler som varit inne och tittat och liksom jag blivit lite förvirrade. Gäller de fortfarande? Ja, de gäller. Jag tänkte fråga Barbro Westerholm om de viktigaste faktorerna som påverkar folkhälsan, levnadsvillkoren. Jag tror att Barbro Westerholm håller med mig. Hon är mer erfaren än jag, har varit med längre. Levnadsvillkoren återspeglas i de elva nationella folkhälsomålen som antagits i Sverige.

Vad sker konkret i dag när det exempelvis gäller folkhälsomålet delaktighet och inflytande i samhället? Har delaktigheten och inflytandet ökat så att folkhälsan blivit bättre de senaste åren? Jag vill att Barbro Westerholm svarar på det. Hur har de ekonomiska och sociala förutsättningarna förbättrats för hela befolkningen? Hur har den ökade boendesegregationen påverkat folkhälsan? Har det ekonomiska och sociala utanförskapet minskat eller ökat i Sverige de senaste åren? Hur har det i så fall påverkat folkhälsan? Det är det första av de totalt elva folkhälso-målen.

Anf. 25 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Det går inte att på två minuter svara på alla de frågorna. Så är det bara. Låt oss ta det här med delaktighet. Jag ser hur patientorganisationer, pensionärsorganisationer och andra intresseorganisationer mer och mer kommer in som rådgivare och informationsgivare i de politiska församlingarna. Jag har mest erfarenhet av pensionärskommittéerna på kommunal och landstingskommunal nivå. Det är ett utmärkt forum för

samhällsmedborgare att kunna föra fram vad de tycker är tokigt och fel och sedan faktiskt påverka besluten i den politiska församlingen.

Jag kan nämna att lagen mot åldersdiskriminering, som vi beslutat om i riksdagen, aldrig skulle ha gått igenom enbart på basis av enskilda motioner. Men vi hade LSU, ungdomarnas paraplyorganisation, och pensionärsorganisationerna som kom som en elefanthjord och sade: Vi måste ha den lagstiftningen. Vi accepterar inte att vi diskrimineras på grund av vår kronologiska ålder.

Inom läkemedelskontrollen, framför allt inom TLV, alltså Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, tar man i bruk patientorganisationer när det gäller att bedöma olika typer av läkemedel. Jag har inte sett någon systematisk nylig undersökning av hur det ser ut. Det har gjorts studier av hur civilsamhället samverkar med de politiska makthavarna. Det är kanske dags att göra nya kartläggningar.

Anf. 26 GUNNAR SANDBERG (S) replik:

Herr talman! Jag fortsätter med levnadsvillkoren, för de är oerhört viktiga när det gäller folkhälsoarbetet.

Vi har en PISA-rapport, och utifrån den kan man fråga sig hur barns och ungdomars uppväxtvillkor har förbättrats. Hur går det med ungdomsarbetslösheten? Hur påverkar det den psykiska folkhälsan på kort sikt och den generella folkhälsan på lång sikt? Hur ser arbetsmiljön ut i dag? Som före detta byggnadsarbetare vet jag att det är tufft ute på arbetsplatserna. Hur klarar vi arbete, familjeliv och fritid i dag, och hur påverkar det folkhälsan? Ökande psykisk ohälsa rapporteras allt oftare bland sjukskrivna. Varför? Miljö och hälsa har åter uppmärksamats genom den senaste klimatrapporten. Vad gör vi som arbetar med folkhälsa på det området?

Den viktigaste frågan är fortfarande: Vart tog folkhälsoarbetet relation till våra levnadsvillkor vägen?

Anf. 27 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Det är en fråga som lever i varenda debatt, tycker jag. Inte minst kan vi läsa om det i tidningarna, och ministrar och kommunpolitiker tar upp den.

Eftersom tiden är begränsad tänkte jag bara ta upp en sak som lyser igenom, och det är att människor vill känna sig behövda. De vill ha en roll i samhället. Jag har nog nämnt det tidigare i riksdagen, men jag vill ändå säga att jag ser tydligt att många i den årsrika generationen mår dåligt, också psykiskt. De känner sig inte behövda sedan de lämnat arbetslivet. De har inte hittat in i de olika organisationerna – Röda Korset, pensionärsorganisationerna och så vidare. De känner sig inte behövda av sin familj, upplever kanske till och med att de inte ska komma och lägga sig i.

Vi måste skapa ett samhälle där alla känner sig behövda. Jag tror att de unga männen i gängen har känt sig obehövda i skolan, i familjen, i olika forum. Och var känner de sig då behövda? Jo, i det kriminella gänget. Det är jätteviktigt att alla i samhället arbetar för att barn och ungdomar ska känna sig behövda.

När jag växte upp var jag på en fåbod i Dalarna. Där var jag behövd hela dagarna med att mjölka, ta ut korna i skogen och sådant. Jag var

mycket stolt över det. Det var inte barnarbete. Jag var en del av ett samhälle.

Prot. 2013/14:95
3 april

Anf. 28 MAGNUS SJÖDAHL (KD):

Herr talman! Det är inte så att jag lider av tvångstankar och måste citera sånger vid mina anföranden. I går tror jag inte att jag gjorde det, men i dag kom jag att tänka på Thomas Di Leva av alla människor. En av hans mer kända strofer lyder: Vem ska jag tro på, tro på, tro på?

Den frågan ställer jag mig då och då, inte minst när det gäller kost och dess påverkan på hälsan. Här möts vi ofta av olika råd och information som kan skifta beroende på vem man lyssnar på, så det är inte alldeles enkelt att veta vad som är bäst. Det kan måhända också vara så att det i viss grad är individuellt. Allting passar inte för alla. Och vad är politikens ansvar, och vad är individens ansvar?

Herr talman! En god folkhälsa är viktigt av många skäl. Det handlar verkligen om livskvalitet. Ett uttryck lyder: Den som är frisk har många önskningar, den som är sjuk har bara en. Det ligger mycket i det. Glädjande nog har vi på många områden i Sverige gjort stora framsteg när det gäller det fysiska välmåendet. Många tunga och slitsamma arbeten har försvunnit – inte alla, men en hel del. I stället har vi i högre grad fått det som vi brukar kalla välbefinnandessjukdomar.

Det finns naturligtvis mycket pengar att tjäna på att ha en god folkhälsa och undvika sjukdomar. Inte minst har vi vinsterna i form av mindre mänskligt lidande. Många sjukdomar är livsstilsrelaterade och skulle kunna reduceras till exempel genom förnuftigare val av kost, mer motion, mindre alkohol och tobak. Här tror jag att det råder god enighet om att det har en stor påverkan på hälsan. Enligt en folkhälsopolitisk rapport kostar den typen av livsstilsrelaterad ohälsa 120 miljarder årligen eller ungefär hälften av den samlade kostnaden för vården. Det är en närmast ofattbar summa.

Kunskap och information är viktigt för att medborgarna ska kunna fatta beslut om det som rör dem. Vi har samlat kunskapen om dessa frågor i den myndighet som heter just Folkhälsomyndigheten och som startade sin verksamhet i år. Syftet med bildandet av myndigheten var att förbättra förutsättningarna för ett mer effektivt och kunskapsbaserat arbete, att ta sig an folkhälsofrågorna på ett samlat och integrerat sätt och att utveckla formerna för ett kunskapsstöd som kan få ett bra genomslag hos olika huvudmän.

Allt blir dock inte bra. Det finns väl knappast någon kampanj som blivit mer förlöjligad än den som Socialstyrelsen hade för ganska många år sedan om att vi skulle äta sex till åtta brödskevar om dagen; jag tror att nästan alla minns den. Den kampanjen har fått symbolisera hur allmänheten upplever att myndigheter inte i alltför hög grad ska lägga sig i enskilda människors val. Dessutom var rådet i sig högst tveksamt, åtminstone utifrån dagens kunskapsläge. När information får karaktären av pekpinne riskerar den att motverka sitt syfte. Såväl kunskap som god pedagogik är viktigt när budskap ska kommuniceras.

Herr talman! Hur mäter vi då folkhälsa? Ett tecken på att folkhälsan blivit bättre är att medellivslängden har ökat under flera decennier och nu är ungefär 84 år för kvinnor och 80 år för män i Sverige. Könsskillnaderna har minskat. Vi män tar sakta men säkert in på kvinnorna när det gäl-

Folkhälsofrågor

ler medellivslängd. Prognosen är att vi kommer att leva allt längre och att vi – kanske än viktigare – lägger friska år till våra liv. Enligt en prognos jag hört om kommer hälften av dem som föds i år att få uppleva sin 100-årsdag. Det är en fascinerande och fantastisk utveckling.

Det finns andra tydliga skillnader än de som gäller kön. En av de tydligaste gäller utbildning. Personer med kort utbildning har sämre hälsa än de med lång utbildning. En annan viktig faktor för god hälsa är att vara delaktig. Ensamhet är en mycket stor fara. Delaktighet i en gemenskap är en av de viktigaste sakerna för att må bra. Människan är en social varelse och lever och utvecklas i relation till sin nära omgivning. Att stärka små och nära gemenskaper, såsom familjen och ideella organisationer, tror vi kristdemokrater är väldigt viktigt för folkhälsan.

Grundläggande för det folkhälsopolitiska arbetet är god kännedom om hälsotillståndet och hälsoutvecklingen i befolkningen och om de faktorer i människors livsvillkor och levnadsvanor som har störst betydelse för att människor ska må bra. En viktig uppgift är att ge personer de verktyg som behövs för att ta hand om sin egen hälsa.

En metod som visat goda resultat är fysisk aktivitet på recept för att främja motion hos vårdsökande. Ett annat intressant exempel är skolor som har schemalagd fysisk träning varje dag. Det har gett väldigt positiva effekter, även på resultaten i de teoretiska ämnena och på det psykiska välmåendet. Ytterligare exempel som finns i många kommuner gäller förbättrade möjligheter till så kallad spontanidrott för såväl unga som vuxna. Tillgång till motionsspår och bollplaner är viktigt för att möjliggöra rörlighet.

Alkohol och tobak talade vi en hel del om här i går. Det är kända riskfaktorer. Vi har en god enighet om att vilja minska skadorna av detta. Där ser vi i huvudsak en positiv utveckling. Konsumtionen av alkohol och tobak minskar, vilket också har en direkt effekt på hälsan.

Det finns goda kunskaper om vad som åstadkommer en bättre hälsa. Vi har goda förutsättningar för att skapa ännu bättre välmående bland befolkningen. Folkhälsomyndigheten har en central roll för att utveckla formerna för ett bättre kunskapsstöd.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Andersson (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

6 § Nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU31

Nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (prop. 2013/14:78)
föredrogs.

Anf. 29 MATTIAS JONSSON (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera justitieutskottets betänkande JuU31 *Nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna*.

Regeringen har lagt fram en proposition med ett förslag till en ny lag som behandlas i dag och som anger hur nomineringar av domare och generaladvokater till Europeiska unionens domstol och av domare till Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ska beredas. Regeringens förslag kan ses som ett sätt att införa ett tydligare regelverk för hur nomineringsförfarandet ska gå till och är ett steg i rätt riktning.

Men det som skiljer Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna från de svenska domstolarna är att dess verksamhet kan påverka svensk rättskipning på ett mer avgörande sätt i jämförelse med hur det fungerar i svenska domstolar. EU-rätten blir alltmer omfattande, och tolkningen av regelverket får allt större betydelse. Europeiska unionens domstol ser till att EU:s lagstiftning tillämpas på samma sätt i alla EU-länder och ägnar sig åt en betydande tolkningsverksamhet. Konsekvensen av den långtgående tolkningsverksamheten blir de facto att svensk inrikespolitik påverkas och även förändras.

Detta talar för att regeringens inflytande bör vara större vid tillsättandet av domare till de europeiska domstolarna än vad som krävs vid tillsättningsprocessen vid svenska domstolar. Till viss del stärks inflytandet genom att regeringen ska utse en person med särskilda kunskaper om arbetet i berörda domstolar. Den personen bör ha ett starkt inflytande på arbetet i Domarnämnden. Det är i dag viktigt att det är regeringen som utser denna person. Denna uppgift bör därför inte kunna överlåtas till Regeringskansliet, som regeringen föreslår i sin proposition. Vi anser att den delen av förslaget bör avslås.

Vi anser vidare att Domarnämnden ska lämna fler förslag vid nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Det räcker inte med ett förslag, vilket kanske kommer att vara verkligheten. Då finns det ingenting att välja mellan. Regeringen ska ha flera personer att ta ställning till. Det måste finnas en reell valmöjlighet för regeringen. Dessutom är det viktigt med ett jämställdhetsperspektiv. Det ska ske en jämn fördelning mellan könen. Det här har vi reservationer om, och jag yrkar bifall till reservation 2 i betänkandet, herr talman.

(Applåder)

Anf. 30 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Nu debatterar vi, som föregående talare sade, regeringens proposition om hur förfarandet ska gå till vid nomineringar till EU-domstolen och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Propositionen *En reformerad grundlag* behandlades i riksdagen under riksdagsåret 2009/10. Riksdagen ansåg i likhet med regeringen och Grundlagsutredningen att det i regeringsformen skulle tas in en bestämmelse om att grunderna för förfarandet vid utnämning av ordinarie domare skulle meddelas i lag. Vidare anfördes hur viktigt det är att markera domstolarnas oberoende.

I propositionen *Utnämning av ordinarie domare* föreslogs att det skulle införas en domarnämnd med ansvar för beredningen av utnäm-

Prot. 2013/14:95

3 april

*Nomineringar till
Europeiska unionens
domstol och Euro-
peiska domstolen
för de mänskliga
rättigheterna*

ningen av ordinarie domare. Nu tas steget till att även utnämningen av domare och generaladvokater i EU-domstolen och domare i Europadomstolen ska beredas av Domarnämnden, detta för att den vägledande principen om domstolars och domares oberoende ska markeras. Därför tas nu kallelseförfarandet bort även för dessa poster. I stället blir det ett öppet förfarande som tillgodoser intresset av öppenhet och demokratisk insyn liksom intresset av att kunna rekrytera självständiga och högt kvalificerade personer.

Förfarandet kommer att gå till på det sättet att Utrikesdepartementet kontakter Domarnämnden när ett ärende som ska beredas har initierats. Domarnämnden kommer att ta fram en kravprofil som tar sin utgångspunkt i de krav som ställs på den aktuella tjänsten. Kraven måste alltså ställas med beaktande av dels de krav som anges i de unionsrättsliga fördragen, dels de kriterier som den rådgivande kommittén i enlighet med artikel 255 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt i sina verksamhetsrapporter angett som relevanta. Till det måste naturligtvis kriterier som juridisk kompetens, arbetslivserfarenhet, lämplighet att utöva domarämbetet, garantier för oavhängighet och opartiskhet samt slutligen språkkunskaper och förmåga att arbeta i internationell miljö med flera olika rättstraditioner vägas in.

Därutöver ska domare i Europadomstolen vara moraliskt oförvitliga och uppfylla de villkor som erfordras för utnämning till högre domarämbeten eller vara rättslärd med erkänd kompetens. Kandidater ska ha kunskaper i de nationella rättssystemen och i internationell rätt. Praktisk juridisk erfarenhet är också önskvärd.

Listan över kandidater ska normalt sett innehålla en kandidat av varje kön om inte ett av könen är underrepresenterat i domstolen eller om det finns exceptionella omständigheter som kräver avsteg från den regeln.

När ärendet har initierats hos Domarnämnden ska nämnden förstärkas med en person utsedd av regeringen – eller av Regeringskansliet, om regeringen valt att delegera beslutet – med särskilda kunskaper om arbetet i den domstol ärendet avser. Denna person ska närvara och få yttra sig i Domarnämnden, detta för att säkerställa att rätt kompetens finns hos Domarnämnden i dessa ärenden. Efter Domarnämndens beredning har regeringen att fatta beslut om att nominera en kandidat till EU-domstolen eller tre till Europadomstolen.

I denna debatt kan jag konstatera att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet anser att domarrollen i EU-domstolen och Europeiska domstolen ska politiseras. Det är åtminstone den tolkning jag kan göra av vad de skriver i sin reservation. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet uttrycker det så här: att domstolarna ”på ett betydande sätt kan påverka svensk rättsskipning. — — — att EU-rätten enligt regeringsformen är överordnad svensk lag samt att Europakonventionen är svensk lag. Det förhåller sig vidare så att Europeiska unionens domstol ägnar sig åt en betydande tolkningsverksamhet. Konsekvensen av denna tolkningsverksamhet blir att svensk inrikes politik de facto förändras.” Socialdemokraternas och Vänsterpartiets slutsats är därmed att regeringen alltid har att utse den person som ska bistå Domarnämnden med kunskap.

Att de faller in i att regeringen alltid ska utse personen kan de få stå för. Men jag finner motiveringen förvånande. Domstolar är alltid de som tolkar lagstiftning, och så måste det vara. Om vi som lagstiftare inte

gillar utslagen i en domstol är det vi som har att ändra lagstiftningen. Vi kan inte kräva att domstolar och domare ska göra politiska avvägningar. De har att tolka den lag vi har antagit här i Sveriges riksdag vare sig det är en helt inhemsk svensk lag eller en lag initierad av EU.

Skälet till att man gjort ändringar av utseende av ordinarie domare generellt och nu när det gäller domare och generaladvokater till EU-domstolen och domare till Europadomstolen är just att man vill understryka domarnas självständighet och domstolarnas oberoende. Det är viktigt i en modern rättsstat.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.43 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Frågestund

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

7 § Frågestund

Anf. 31 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Vi övergår nu till dagens frågestund, och jag vill hälsa statsråden välkomna hit.

Frågor besvaras av utbildningsminister Jan Björklund, landsbygdsminister Eskil Erlandsson, statsrådet Peter Norman, statsrådet Hillevi Engström och statsrådet Erik Ullenhag. Statsrådet Ewa Björling utgår från dagens frågestund på grund av sjukdom.

En fråga ska vara av övergripande allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Jan Björklund besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Skolpengar till skatteparadis

Anf. 32 IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! I dagens Aftonbladet berättas det om skolpengar som försvinner till skatteparadis. Det är möjligt tack vare en mycket liberal skollagstiftning.

I februari 2006 tillsatte den dåvarande regeringen en utredning under ledning av en högt uppsatt jurist vid namn Lennart Svensäter. Man skulle försäkra sig om att de skattemedel som satsades på skolan också gick till

elevernas utbildning. Utredaren fick nio månader på sig att ta fram nya regler som skulle förhindra att ägarna fritt fick ta ut pengar ur skolan, då vi såg att riskkapitalbolagen började intressera sig för den.

I oktober 2006 stoppade den nye skolministern Jan Björklund lagmannens utredning. Lagmannen fick inte ens lämna en rapport över hur långt han hade kommit. Därmed förhindrades framtagandet av regler som skulle ha gjort det som Aftonbladet rapporterade om mycket svårare.

Varför har regeringen aktivt motarbetat regler för att förhindra att pengar försvinner ur skolan, Jan Björklund?

Anf. 33 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Kvalificerad skatteplanering är inte försvarbart. Det är oförsvarbart i synnerhet när det är företag som själva är engagerade i välfärdssektorn och som därmed har sina intäkter från skattemedel.

Jag har också läst artikeln i Aftonbladet. Jag ser i och för sig att Academedia i dag på sin hemsida bestrider uppgifterna, men man får själv reda ut vad som är sant och osant. Mer principiellt är det inte försvarbart. Därför jobbar regeringen nu ganska hårt med att skruva åt de rantesnurrar som har varit tillåtna i skatteparadis.

Dessutom är vi sex partier – Ibrahim Baylans parti och mitt eget parti, regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet – som är överens om att nu införa regler som i praktiken kastar ut kortsiktigt tänkande riskkapitalbolag från skolsektorn.

Den enigheten är väldigt bra, och den tänker vi gå vidare med. Regeringen har i dag fattat beslut om en proposition till riksdagen i just denna fråga. Så reglerna är på väg att skärpas avsevärt och i brett samförstånd i denna riksdag, och det är bra.

Anf. 34 IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Så här har det låtit från regeringen under de senaste åren. Men i praktisk handling har ju inte mycket gjorts för att försäkra sig om att de skattemedel som satsas på elevernas utbildning också stannar där.

Det är mycket möjligt att det finns olika uppgifter i den här frågan. Men det är inte första gången som det rapporteras om att företag som utslutande lever på skattemedel i välfärdssektorn – skolan, äldreomsorgen, sjukvården – smusslar undan pengar och minimerar sina skatteinbetalningar.

Från regeringens håll hörs det nu en allt hårdare retorik. Jag hade hoppats att det som Jan Björklund säger i dag vore sant, att vi i dag skulle få en proposition till denna riksdag som skulle ha förhindrat detta. Men det är ju faktiskt inte sant, Jan Björklund.

Regeringen har aktivt via de beslut som jag nyss nämnde motverkat att ta fram nya regler. Kravet på långsiktighet, som du relaterar till, har ni skjutit upp till efter valet, fast vi var överens om att det skulle tas fram en utredning i februari 2014.

Återigen blir min fråga: Varför låter det bra, men det händer inget i praktiken?

Anf. 35 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Det var ett väldigt märkligt påstående. Regeringen har i dag för några timmar sedan klubbat igenom en proposition till riksdagen

som bygger på en sexpartiöverenskommelse där Ibrahim Baylan var en av signatärerna. Jag hoppas att vi alla står bakom den. Propositionen innebär ett första steg mot att skärpa reglerna.

Det är fantastiskt att vi har en sexpartiöverenskommelse. När Ibrahim Baylan var skolminister lyckades han inte nå ens en trepartiöverenskommelse med de tre rödgröna partierna i denna fråga. Det var ju därför som det aldrig blev någon skollag under er regeringstid.

Nu har vi åstadkommit en sexpartiöverenskommelse, och det är första gången som reglerna avsevärt kommer att stramas åt för den här typen av företeelser, som vi båda är överens om att de inte ska förekomma.

Jag vill inte se kortsiktiga ägare, väsentligen riskkapitalbolag, i fri-skolesektorn. Det är det som den nya lagstiftningen kommer att innebära, även om detaljerna ska tas fram av Ägarprövningsutredningen, och det har vi också varit överens om.

Jag vill inte ha skatteplanering bland företag som ägnar sig åt verksamhet i välfärdssektorn. Det är aldrig försvarbart, och i synnerhet är det oförsvarbart i skolektorn.

Vi är helt överens. Jag förstår inte varför Ibrahim Baylan vill mucka gräl om det, när vi just har träffat en sexpartiöverenskommelse som kommer att lyfta dessa regelverk in i en modernare framtid.

Skolans estetiska ämnen

Anf. 36 TINA EHN (MP):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsministern.

Sverige har genom OECD:s PISA-undersökning nu fått besked om att svenska elever behöver bli bättre på problemlösning, och det är väldigt viktigt i skolan och genom livet. Det är också nära kopplat till kreativitet.

Centralt för kreativitetsbegreppet är nyskapande. Faktorer som kreativitet, motivation och koncentration utvecklas när vi skapar tillsammans med andra. Därför är estetiska ämnen i skolan viktiga och behöver uppvärderas.

Min fråga till utbildningsministern, som tidigare har dragit ned på de estetiska ämnena i skolan, är om han nu är beredd att gå fram med satsningar på de estetiska ämnena i skolan för att stärka elevernas förmåga till bland annat problemlösning.

Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag delar helt uppfattningen att de estetiska ämnena är viktiga. De upptar också en betydande del av timplanen i grundskolan och även på de flesta utbildningar i gymnasiet. Glädjande nog är det estetiska programmet det gymnasieprogram som ökar nästan allra mest just nu när det gäller ungdomar som söker till gymnasiet. Det är bra.

Däremot är det en märklig slutsats som frågeställaren drar av PISA-undersökningen. Problemlösning är vi svaga på. När man tittar på vilka länder som kommer högt upp på listan har det ett mycket nära samband med kunskapsresultaten.

Elever som har goda teoretiska kunskaper blir också duktiga på att lösa problem, och elever som har svaga teoretiska kunskaper blir sämre på att lösa problem. Det är det som är slutsatsen av PISA-undersökningen, och inte någonting annat.

Anf. 38 TINA EHN (MP):

Fru talman! Det var ett intressant svar, tycker jag. Jag har ju hört och sett utbildningsministern prata sig varm för betyg i allt tidigare åldrar för att man ska kunna värdera elever och kanske få bättre resultat i olika mätundersökningar.

Men jag undrar då: Hur ser sambandet ut mellan betyg och problemlösning?

Anf. 39 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Tittar man på PISA-undersökningen, som är det mest kvalificerade internationella jämförelseinstrument som vi har, visar det sig att de asiatiska länderna samt Finland och Estland i Europa ligger högst, både i teoretiska kunskaper, till exempel i matematik och i naturvetenskap – ämnen som många elever uppfattar som ganska krävande – och problemlösning.

Vi länder som ligger lågt i kunskaper i teoretiska ämnen ligger också lågt i problemlösning. Det har funnits en myt i svensk utbildningspolitik, ofta odlad av de rödgröna partierna och av vänsterkrafter i skoldebatten, om att vi i Sverige inte ägnar oss åt faktarabblande kunskaper. Vi är i stället kreativa och problemlösande.

Nu visar det sig att det där inte håller, utan det hänger ihop. De elever som kan väldigt mycket i sina ämnen kan också lösa problem. De elever som kan för lite i sina ämnen klarar inte heller av att lösa problem, i varje fall inte så att det blir rätt.

Goda kunskaper och problemlösningsförmåga hänger alltså ihop. Det är det som är innebörden i regeringens politik, att stärka den svenska kunskapsskolan med kunskapskrav, läroplaner, betyg, nationella prov, bättre lärarutbildning och så vidare.

Förstelärare

Anf. 40 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! Min fråga går också till utbildningsministern.

Framgångsfaktorer i topp 10-länderna är, visar det sig, höga förväntningar på elever, skickliga lärare och tydliga pedagogiska ledare i form av rektorer.

Det har nu satsats på förstelärare. Lönerna lyfts något, men jag har också förstått att det finns olika syn på förstelärarna ute i kommunerna. Räcker lönesatsningarna, och vad ska vi göra åt att det ser ut som en mosaik i olika kommuner? Man tolkar lagstiftningen på lite olika sätt.

Anf. 41 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Om frågan ställs till mig vad jag tycker att vi ska göra åt att det är olika i olika kommuner när det gäller skolan är det klart att jag har ett svar på den: Jag tycker att vi ska återförstatliga den svenska skolan så att det blir mer likvärdigt.

Det är min bedömning att 290 kommuner var och en för sig inte kommer att ha de kvalificerade kunskaper som behövs för att lyfta den svenska skolan, och vi ska upp till tio i topp. Men nu är skolan kommu-

nal, och vi måste jobba med den förutsättningen så länge det är så. Då menar jag att många kommuner inte tar sitt ansvar.

Lärlöner har sjunkit under kommunaliseringens tid. Staten går nu in med en fullständigt unik satsning, där vi betalar lönelöft för skickliga lärare med statliga pengar, trots att lärarna är kommunalt anställda. Men vi är tvungna att göra det, för kommunerna har själva inte gjort det.

Lärlöner lyfts nu, och de behöver lyftas mycket mer. Det är helt korrekt – jag delar helt frågeställarens analys där. Sedan behövs många andra åtgärder också. Men skickliga lärare måste ha bra betalt.

Anf. 42 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! Skolresultaten i svensk skola har fallit sedan 1999–2000, och det har fortsatt efter 2006. Det var inte så att lärarna och eleverna vaknade upp valnatten 2006 och tyckte: Nu har vi äntligen fått en borgerlig regering, så nu måste vi skärpa oss.

Jag frågar naturligtvis som självkritisk allianspolitiker och vän av ordning: Varför kom inte alla reformerna redan 2007?

Anf. 43 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Det är en viktig fråga: Varför dröjde de viktiga utbildningsreformerna till 2010–2011 när vi hade trätt till? Ja, det beror på att de ska förberedas ordentligt.

Jag var frustrerad när jag flyttade in i Utbildningsdepartementet hösten 2006, och jag tänkte så här: Nu har resultaten sjunkit i 10–15 år, och här måste det finnas fullt av förberedda reformer som man kan genomföra för att lyfta resultaten.

Jag öppnade den första byrålådan i Ibrahim Baylans skrivbord, och den var helt tom. Jag öppnade den andra skrivbordslådan, och den var också helt tom. Jag tittade under skrivbordsunderlägget, och det fanns inte ens en post-it-lapp med en enda idé om vad som skulle göras. Vi fick börja från grunden att renovera den svenska skolan.

De flesta lärare tycker att reformtempot är för högt, samtidigt som det omgivande samhället tycker att reformtempot är lite för lågt och borde vara snabbare. Men jag menar att det är en god avvägning.

Vi har genomfört det största skolpolitiska reformskifte som har gjorts i svensk skolhistoria sedan folkskolans införande, och vi är mitt uppe i det just nu. Det måste förberedas ordentligt. Det tar några år med utredningar och förankring, och det ska vara genomarbetat.

Skolresultaten för svenska och nyanlända elever

Anf. 44 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Utbildningsministern kan stå kvar.

I den senaste PISA-rapporten, som mäter problemlösning och kreativitet, presterar Sverige sämre än någonsin, som någon har sagt här. Att det dåliga resultatet direkt kan kopplas till resultatet från tidigare PISA-rapport står helt klart. Men det finns någonting som oroar mig, och det är att rapporten visar att inrikesfödda elever i genomsnitt presterar bättre än elever med utländsk bakgrund födda i Sverige, som i sin tur presterar bättre än elever födda utomlands.

Detta påverkar, enligt tidigare analysresultat, nedgången marginellt eftersom det är en liten grupp och det är stora variationer inom gruppen. Men enligt rapporten är det svårt att bedöma om det finns indirekta effekter av den ökade andelen nyanlända och hur det har påverkat övriga elever, eftersom nyanlända ofta kräver mer resurser.

Min fråga är: Vad tror Björklund om de indirekta effekterna? Har man för avsikt att undersöka effekterna? Vilka förslag finns för att alla grupper ska lyckas bättre och få rätt förutsättningar?

Anf. 45 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag tror att vi måste förstå en sak. Om man tar svenska elever som är födda i Sverige av svenska föräldrar och mäter vad de kan när de är 16 år, och så tar man elever som har kommit till Sverige i tolvårsåldern och inte kan ett ord svenska när de kommer hit och mäter dem mot samma kunskapskrav när de är 16 år, då är det självklart att de som kommer från ett annat land presterar lägre. Det kan finnas enskilda undantag, men i allt väsentligt är det självklart – det förstår var och en.

Att nyanlända elever inte når samma kunskapsmål lika fort som de som är uppvuxna här är inget konstigt. Vi får inte tro att det ska gå att fixa det så att de som kom hit alldeles nyligen kan lika mycket.

Däremot måste vi göra mer. Det har gjorts mängder av saker, och en av de saker vi prioriterar i den vårproposition vi nu lägger fram är att kraftigt öka antalet lektioner i svenska språket för de nyanlända eleverna. Varje elev ska få ytterligare 400 svensklektioner, och det är mycket. Det är 400 nya svensklektioner utöver de lektioner man redan får för att bli ännu bättre i svenska språket.

Anf. 46 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Tack för svaret, Jan Björklund!

Jag lyssnade till Jan Björklunds anförande på skolriksdagen förra året, och där konstaterade han själv att invandringen i dag ser annorlunda ut än tidigare år och att det påverkar skolresultaten negativt. Jag håller med om att det är fullt naturligt att nyanlända inte kan prestera lika bra, att de har en större uppförsbacke, och därför tycker jag att det är självklart att man inte ska skylla de sämre resultaten på invandrarna eller på skolan.

För mig handlar det om att regeringen har misslyckats med integrationen och inte har lyckats skapa rätt förutsättningar för eleverna.

Att öka antalet lektioner i svenska språket ställer jag mig absolut bakom. Frågan är då vilken betydelse man tycker att modersmålet har i detta fall.

Anf. 47 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! För vår del är det självklart att det är svenska språket som är det centrala. Det är svenska som eleverna ska lära sig.

Det var i och för sig bra att Carina Herrstedt sade att hon ställer sig bakom detta. Jag uppfattar att Sverigedemokraterna vill ha bort alla utgifter som på något sätt ger extra resurser till invandrare. Det är ju det som är kärnan i er budget för att ni ska finansiera allt det andra ni lovar. Det här är just en extra utgift som går till invandrarelever, och det vill ni ta

bort i ert budgetförslag. Men det är bra om Carina Herrstedt står bakom det.

Det finns ingen quick fix. De ungdomar som inte kan svenska när de kommer hit i tolvårsåldern, kanske från ett land där skolgången inte ens har fungerat, måste lära sig svenska, både för att klara skolan och för att sedan kunna integreras. Då behövs det mer svenska, mer svenska och mer svenska. Man tänker också igenom hur undervisningen ska läggas upp. Det kostar naturligtvis resurser, men vi vet att integrationen kommer att fungera så mycket bättre om dessa ungdomar lär sig svenska.

Det svenska biståndets fördelning mellan kvinnor och män

Anf. 48 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Kränkningar av kvinnors rättigheter är det vanligaste och mest omfattande brottet mot de mänskliga rättigheterna. Världen över begränsas kvinnor och unga flickor av diskriminerande lagstiftningar, samhällsnormer, traditioner och religioner. Kvinnors och barns rättigheter är grundläggande mänskliga rättigheter, men de är även en nyckel till utveckling, liksom fattigdomsbekämpning.

Könsdiskrimineringen är en viktig orsak till fattigdom. Den svenska utvecklingspolitiken utgår från två perspektiv: fattigdomsbekämpning och ett rättighetsperspektiv. Både fattigdom och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna tar sig ofta olika uttryck för män och kvinnor. För att nå framgångar på dessa områden måste biståndet ha ett tydligt könsperspektiv och inkludera att mäns och kvinnors skilda villkor synliggörs, och politiken ska utformas så att den undanröjer förtryck och diskriminering.

Frågan är: Vad gör biståndsmminister Hillevi Engström för att målet i biståndspolitikerna ska vara att 50 procent av det svenska biståndet går till kvinnor?

Anf. 49 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Tack, Amineh Kakabaveh, för frågan! Jag delar Amineh Kakabavehs analys att kvinnor äger mindre, tjänar mindre och är mer utsatta för våld – listan kan göras lång.

I Sverige har vi en relativt bra jämställdhet, men när jag träffar kvinnor från andra länder blir jag förtvivlad. Senast i förrgår var jag i Ukraina, och där har kvinnor en oerhört svag ställning i samhället. Våldet mot kvinnor är enormt, och fastän kvinnor har en hög utbildning tas de inte till vara.

Av det och flera andra skäl är kvinnor och flickor prioriterade i det svenska biståndet. Det är en tydlig agenda som vi driver i alla sammanhang. Det är speciellt aktuellt inom Världsbanken, där Sverige har drivit fram att det i varje världsbanksprojekt ska finnas ett tydligt jämställdhetsmål. Det är smart economics, förutom att det är en mänsklig rättighet.

Anf. 50 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Tack, Hillevi Engström! Jag delar din uppfattning. Det spelar ingen roll om det är i tredje världen eller i Sydeuropa – det är

kvinnor, unga flickor och barn som lider. Därför finns det all anledning att gå på Vänsterpartiets förslag i den nya motionen om att minst 50 procent av svenskt bistånd borde satsas på kvinnor.

Vi vet till exempel att det på grund av kriget i Syrien finns många miljoner interna flyktingar, och externa flyktingar, och att många kvinnor och barn behöver humanitär hjälp. Där satsar Sverige en hel del, men inte direkt på kvinnor och barn. Därför finns det all anledning att se till att vårt bistånd har ett tydligt könsperspektiv, helt enkelt för att det ska komma till nytta för de mest behövande – det är kvinnor och barn.

Anf. 51 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Det är nog snarare så att det är en större satsning på flickor och kvinnor och barn. Vårt bistånd syftar till att hjälpa de mest behövande, de allra fattigaste, de allra mest förtryckta.

Tittar vi till exempel på UNHCR:s insatser ser vi ett väldigt tydligt fokus på just barn och kvinnor. Vi vet att kvinnor när de har flytt från Syrien och kommit till en någorlunda fredad tillvaro i ett flyktingläger återigen blir utsatta för våld, hot och kränkningar. Därför står det på toppen av vår agenda att skydda flickor och kvinnor i konflikter och att hjälpa de allra mest behövande, som tyvärr alltför ofta, eller oftast, är just flickor och kvinnor och barn.

Läringsutbildning för nyanlända

Anf. 52 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! Min fråga handlar om lärlingar och lärlingsutbildning. Den skulle kunna riktas till utbildningsministern, men jag tror att det är minst lika relevant att rikta den till integrationsministern.

Vi ser ju nu hur arbetsmarknaden utvecklas åt rätt håll, att fler människor får jobb och att arbetslösheten går ned. Samtidigt har vissa grupper ganska svårt att få in en fot på arbetsmarknaden. Det handlar om ungdomar utan gymnasieutbildning, människor som kommer till Sverige och andra grupper.

Regeringen har gjort ganska mycket den senaste tiden för att underlätta lärlingsutbildningar. Det gäller inte minst på gymnasiesidan. Min fråga till integrationsministern är: Kan man lära sig av de reformerna för att underlätta för människor som kommer till Sverige så att de genom lärlingsutbildning kan etablera sig på svensk arbetsmarknad, försörja sig själva och få den självständighet som det innebär?

Anf. 53 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Det korta svaret är ja. Vi behöver över huvud taget ha betydligt mer av ett jobbfokus på dem som är nyanlända i Sverige.

Det finns två saker du saknar som nyanländ i Sverige. Den ena är det svenska språket. Den andra är kontakter – du känner inte människor. Vi har en arbetsmarknad i Sverige som i väldigt hög grad är uppbyggd kring att man får jobb via kontakter. Det är det vi försöker kompensera med integrationspolitiken och de insatser vi gör tidigt.

Det jag ser framför mig är att vi mer går mot att kombinera svenskundervisning för nyanlända med yrkespraktik eller arbetsplatsförlagda

insatser. För att uttrycka det på ett mer vardagligt sätt: Det blir lättare att komma in i det svenska samhället och lära sig svenska språket om man kombinerar svenskundervisningen med att ha ett fikabord att gå till där man lär känna människor.

Läringsanställningar spelar dessutom en stor roll för unga utrikes födda som inte har kommit in. De insatserna är särskilt viktiga för den gruppen. Att de inte kommer i arbete är fortfarande en av våra riktigt stora samhällsutmaningar.

Anf. 54 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Det är som statsrådet säger: Att lära sig svenska på en arbetsplats innebär att man får ett nytt nätverk samtidigt som man lär sig språket. Det innebär också att man kommer in på arbetsmarknaden. Inte minst får man kontakt med en arbetsgivare i Sverige. När man väl har varit lärling får man ofta stanna kvar på samma arbetsplats. Det gäller både invandrare och ungdomar.

Det är också ett bra sätt för företagare att hitta nya människor att rekrytera – det ska vi inte glömma bort – och att under lång tid lära känna en människa och se att hon eller han faktiskt kan bidra på ett väldigt bra sätt. Samtidigt ställer det krav på att vi har en fungerande validering i Sverige, men det är också i sig en validering av de kunskaper som de nyanlända har.

När vi diskuterar de här frågorna i denna kammare kommer det ofta upp krav på att endast de företag som har kollektivavtal ska få lov att använda sig av lärlingar. Det skulle innebära att framför allt små företag, inte minst hantverksföretag där vi har ett stort behov av nya människor i arbete, skulle stängas ute. Jag skulle vilja fråga integrationsministern hur det skulle påverka möjligheten till lärlingsanställningar för integration.

Anf. 55 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Det är klart att jag ser ett behov av att vi ser till att få fram så många yrkespraktikplatser och lärlingsplatser som vi kan få fram. Då är det kontraproduktivt med den typen av begränsningar i systemet.

Vi har under alldeles för lång tid haft en integrationspolitik i Sverige där man inte har utgått från vad människor kan bidra med och sett människor som har kommit till vårt land som väldigt svaga. Det försöker vi nu bryta med på punkt efter punkt.

Utvecklingen går i rätt riktning. Vi har över 150 000 fler utrikes födda i jobb i dag än 2006. Är det samma sak som att samhällsproblemet är löst? På den frågan är svaret mycket tydligt nej. Vi har fortfarande stora utmaningar; vi behöver fortsätta tänka nytt. Att kunna använda lärlingsanställningar bredare för unga men också sänka trösklarna för nyanlända är nyckeln.

Det finns ingen viktigare integrationsinsats än att man får en egen lön att leva på och ett jobb att gå till. När man har det är det rätt lätt att komma in i det svenska samhället.

Anf. 56 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Min fråga är till statsrådet Björklund, som företräder allmänpolitiken här i dag.

Just nu pågår det en omfattande förlossningsvårdskris i Stockholms läns landsting. För närvarande saknas det 80 barnmorskor i vår region. Oron bland blivande föräldrar är stor, och det finns risk att den förvärras eftersom krisen nu har spridit sig även till mödravårdsmottagningarna, som också drabbas av bristen på barnmorskor.

Det betyder att läget är följande: Blivande föräldrar är oroliga före, inför och under förlossningen samt efter förlossningen.

Min fråga till statsrådet Björklund är därför: Anser statsrådet att vårdvalet som modell fungerar bra på områden som har brist på vitala resurser som till exempel personal?

Anf. 57 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Vårdvalet är viktigt. Det innebär att makten förflyttas från landstingspolitiker och landstingsbyråkrater till patienter, det vill säga till alla oss medborgare. Jag tycker att det är bra. Sedan är det självklart att valfriheten i verkligheten ibland begränsas av att det inte finns ett tillräckligt utbud på ett visst område.

Detta med barnmorskebristen är känt. Därför gör regeringen nu en rätt kraftig utbyggnad av barnmorskeutbildningen i Sverige och i Stockholmsregionen. Det aviserades för några dagar sedan, och det kommer med i vårpropositionen om någon vecka. Det tar ytterligare ett år innan de barnmorskorna är färdigutbildade, men det är en permanent utbyggnad eftersom Sverige är underförsörjt med barnmorskor. Det är en utbyggnad som egentligen borde ha skett för 15 år sedan, men vi gör den nu.

Det är delvis där problemet har sin grund här i Stockholmsregionen – just den nyckelpersonal som behövs i förlossningsvården har det varit brist på. Men vi bygger nu ut de utbildningarna ganska kraftigt, i synnerhet här i Stockholmsområdet.

Anf. 58 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag kan inte tolka statsrådet på annat sätt än att han bedömer att vårdvalet inom förlossningsvården i Stockholms läns landsting fungerar bra.

Låt mig då utveckla frågan lite. Anser statsrådet att det är en tillfredsställande situation att vi har ett system som innebär att det – trots att vi har brist på barnmorskor i till exempel Stockholmsregionen – är helt okej att öppna nya kliniker som dränerar andra kliniker på personal, vilket gör att hela vården får problem med bristande patientsäkerhet och med otrygghet? Ska jag tolka statsrådet så?

Anf. 59 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag sade just i mitt första svar att jag inte tycker att det fungerar bra. Det är därför vi bygger ut barnmorskeutbildningen i Stockholmsregionen.

Det finns fullt av kompetenta landstingspolitiker här i Stockholmsregionen – Ingela Nylund Watz har själv varit en av dem – som får organisera exakt på vilka ställen förlossningar ska ske. Jag som utbildningsminister, regeringen och riksdagen ska inte ha några synpunkter på exakt var, på vilka sjukhus eller på vilka ställen i Stockholms län de sker.

Statens ansvar i sammanhanget är att se till att den akademiskt utbildade personal som behövs finns i tillräcklig omfattning. När det gäller barnmorskor gör den inte det. Det är därför vi nu bygger ut den utbildningen ganska kraftigt i det förslag som läggs på riksdagens bord i nästa vecka.

Högskolebehörigheten i yrkesprogrammen

Anf. 60 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till utbildningsministern.

I måndags var jag på Finnvedens Gymnasium i Värnamo. Jag besökte bland annat restaurang- och livsmedelsprogrammet. Det var bekymrade och oroade lärare jag mötte. De ser att det är ett lågt söktryck på programmet. De var tydliga i sitt budskap till mig: Se till att den reform som regeringen införde, att tudela gymnasiet, upphör så att alla program ger allmän högskolebehörighet! Det skulle förändra situationen.

Därför är min fråga till utbildningsministern: Är det inte dags att se sanningen i vitögat? Den reform som du drev igenom var misslyckad och är misslyckad. Ungdomar flyr yrkesprogrammen. Är det inte dags att göra om och göra rätt?

Anf. 61 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag tror att det vore ett mycket stort misstag att gå tillbaka till den gymnasieskola som skapades av Göran Persson och som innebar en enorm utslagning i varje årskull. En tredjedel av varje årskull slogs ut i den gymnasieskola som vi nu lämnar bakom oss.

De hoppade av eller gick kanske färdigt men utan att bli godkända i slutändan. Det var för att man ställde kravet att varenda kotte ska bli högskolebehörig.

Nu ser jag att ni går till val på att alla återigen ska bli högskolebehöriga och att den utbildningen dessutom ska bli obligatorisk. Sverige ska alltså bli det enda landet i hela världen som sätter upp kravet att hela befolkningen ska bli universitetskompetent. Inget annat land har tänkt den tanken.

De länder som har låg ungdomsarbetslöshet och många sökande till yrkesutbildningar har i stället lärlingssystem. Så är det i Österrike, Tyskland, Danmark och Nederländerna. Det är den riktningen vi bör gå i. Alla vill inte bli akademiker. Alla kan inte bli akademiker, och ett samhälle fungerar inte om alla är akademiker.

Anf. 62 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! Det är märkligt att utbildningsministern slår dövörat till för verkligheten. Jag besöker många olika gymnasieskolor, och överallt får jag samma budskap från både lärare och elever: Det var en dålig re-

form när man tudelade gymnasiet och tog bort den allmänna högskolebehörigheten på yrkesprogrammen.

Nu har ni delvis backat efter massiv kritik från många håll, men det finns ändå en skillnad mellan de högskoleförberedande programmen och yrkesprogrammen. Det är den tudelningen som är misslyckad och leder fel, och vi ser i statistiken att elever lämnar yrkesprogrammen. Många skolor ser detta och är oerhört bekymrade för skolans framtid. Varför vill inte utbildningsministern se det problemet?

Vi behöver inte snacka om att alla ska bli akademiker, för både ministern och jag vet att det inte är så. Alla vill inte göra samma sak, men möjligheten måste finnas och dörrar ska vara öppna.

Anf. 63 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Det är de ju, Thomas Strand. Det är fullt tillåtet för alla elever i svensk gymnasieskola att läsa in högskolebehörighet. Gör man det inte på gymnasiet är det en rättighet att göra det på komvux senare. Jag delar helt uppfattningen att alla dörrar ska vara öppna, men de måste också vara öppna för de ungdomar som vill gå ut i yrkeslivet utan att läsa in akademisk behörighet. Problemet med den skola ni skapade var att den skapade en enorm utslagning.

Jag tycker inte att den gymnasiereform som vi har gjort är färdig. Vi behöver utveckla den och gå ännu mer på lärlingsspåret. Vi behöver lära oss av de länder i Europa som har mer av lärlingssystem. Österrike har väldigt många som söker till yrkesutbildningar. Tyskland har det, liksom Danmark och Nederländerna. Där kräver man inte högskolebehörighet, men man har en yrkesutbildning i nära samarbete med näringslivet genom lärlingssystem. Det är den vägen vi bör gå i stället för att lagstifta om att alla ska bli akademiskt behöriga.

Tvåårsregeln för utländska kvinnor som gift sig med svenska män

Anf. 64 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C):

Fru talman! Jag tror att integrationsminister Erik Ullenhag kan svara på denna fråga.

I landshövding Eva Erikssons utredning *Kvinnor och barn i rättens gränsland* lyfts en väldigt utsatt grupp fram, nämligen utländska kvinnor som förts in i Sverige av svenska män genom personlig anknytning och fått tillfälligt uppehållstillstånd. Enligt utredningen utsätts en mycket omfattande del av dem för våld och kränkningar, och kvinnan ges ingen möjlighet att lämna mannen utan att bli utvisad från Sverige. Vad anser ministern att vi kan göra för att synliggöra och hjälpa dessa kvinnor?

Anf. 65 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Det är precis som frågeställaren säger: Det finns en grupp kvinnor som kommer till Sverige, har gift sig med någon här och sedan hamnar i en misshandelssituation där den som utnyttjar dem är medveten om att de har svårt att gå till polisen eller myndigheter eftersom de bara får stanna så länge de fortfarande är gifta.

Det finns ett antal förslag i Eva Erikssons utredning. Flera av dem är under genomförande. Vi följer frågan noggrant. Det finns en diskussion

om huruvida man ska avskaffa den så kallade tvåårsregeln. Nackdelen med att avskaffa den är att det skulle bli mycket svårare för anhöriga att invandra över huvud taget. Då skulle det ta mycket längre tid för familjer att återförenas.

Vi har valt att gå vidare på ett antal andra punkter, och vi följer frågan noga. Det finns dessutom en möjlighet om man vittnar och någon blir dömd att få stanna även om man inte har varit i en relation under två års tid.

Anf. 66 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C):

Fru talman! Den andra sidan av frågan är männen. I utredningen går det att läsa att vissa svenska män sätter i system att föra hit en kvinna, utsätta henne för våld och övergrepp och sedan bryta relationen innan de två åren har gått och kvinnan alltså inte ännu har rätt att ompröva sitt uppehållstillstånd, för att sedan ta hit en ny kvinna. Vad anser ministern att vi kan göra för att stoppa dessa män, som för hit kvinnor på andra grunder än kärlek?

Anf. 67 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Till att börja med ska vi ha ett rättsväsen som fungerar, så att de faktiskt blir dömda. Det övergrepp man utsätter en person för när man slår, misshandlar, sexuellt utnyttjar och ibland systematiskt våldtar någon som är fånge i sitt eget hem, ska bestraffas. Då behöver vi ett rättsväsen som fungerar.

Genom Beatrice Ask och regeringen har vi ökat kunskapen om sexualbrott. Vi har också sett över ett antal straffsatser. Jag tycker att vi hela tiden behöver följa utvecklingen. Det viktigaste är att samhället reagerar, i synnerhet på grova brott.

Som steg 2 är jag inte främmande för att vi behöver hitta system för att förbättra informationen till de kvinnor det faktiskt berör. Om detta händer gång efter annan, är det då inte rimligt att den som är på väg till Sverige ska kunna få information om vem de är på väg till? Det är frågor som ligger under Beatrice Ask och Maria Arnholm, men jag tar med mig dem i regeringens fortsatta arbete och tackar för frågan.

Kreditvärdigheten efter anstånd med skatteinbetalning

Anf. 68 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Jag vänder mig till statsrådet Peter Norman.

Jag har fått ett brev, och jag tänkte läsa upp lite av innehållet i det. Bakgrunden är att en företagare på västkusten hade fått en beställning på tre hus av en kund. De skulle levereras förra året i maj, juni och juli. Kunden ville inte eller kunde inte betala. Företaget hade bundit mycket kapital i form av personal- och materialkostnader. Företagaren kontaktade då Skatteverket och berättade om sin situation och bad muntligen om anstånd med skatteinbetalningen. Det gjordes en överenskommelse. Man var överens om att företaget skulle betala in pengar nästa månad och slutligen månaden därpå, alltså i två omgångar.

Företagaren trodde då att allt var frid och fröjd, ända tills det visade sig att han fick en försämrad kreditvärdighet hos sina leverantörer. Han

trodde att han hade gjort en överenskommelse med Skatteverket, men den fungerade inte. Hur kan det komma sig?

Anf. 69 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Jag måste uppriktigt sagt säga att jag inte är säker på att jag förstod frågan. Dessutom kan jag berätta att skatteärenden lyder under statsrådet Borg.

Jag vore tacksam om jag kunde få en mer utförlig fråga. Jag förstod inte riktigt frågeställningen.

Anf. 70 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Frågan handlar om att man gör en överenskommelse som sedan inte fungerar. I den fortsatta handläggningen går man nämligen ut med att företagaren har en skatteskuld. Det innebär att budskapet till leverantörerna är att företagaren inte är kreditvärdig. Det innebär att de tar ut en högre avgift, så att företagaren får en högre kostnad. Det innebär också problem med försäkringsbolag därför att företagaren har en anmärkning.

Problemet i sig självt är att man tror att man har gjort en överenskommelse, men systemet fortsätter att hävda att man har en obetald skatteskuld. Om jag som privatperson ringer till Skattemyndigheten och begär uppskov i två veckor är det inga problem. Det antecknas, och sedan går det in i systemet. Men i det här fallet går det inte in i systemet.

Anf. 71 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Jag vet fortfarande inte om jag riktigt förstår frågan. Om jag ska gissa handlar det om att banken i fråga gjorde en annan kreditbedömning av företagaren efter att han fick en uppgörelse med Skatteverket. Då är frågan om det finns skäl för det allmänna eller oss politiker att lägga sig i bankernas riskbedömning. I allmänhet gör det inte det.

Banken måste naturligtvis själv bestämma vilken riskbedömning man gör och vilka kreditmöjligheter en företagare har. Dess bättre har vi i det här flera banker att gå till, så om man får nej hos en bank kanske man kan få bättre svar hos en annan bank. Vi har fyra stora fungerande banker och ett antal fristående sparbanker, så jag får hoppas att företagaren kan använda sin konsumentmakt till att gå till andra banker.

Elever i behov av särskilt stöd

Anf. 72 AGNETA LUTTROPP (MP):

Fru talman! Min fråga är också till utbildningsministern. Den handlar om tilläggsbeloppet för elever *i* – inte *med* – behov av särskilt stöd. Enligt en dom i Högsta förvaltningsdomstolen 2012 – det var alltså inte ett politiskt beslut – ska det inte ges i undervisningssituationer. Skolan består ju till stor del av just undervisning.

Frågan ställdes tidigare. Då svarade ministern helt självklart att ministern inte ville föregripa den utredning som då fanns och som bland annat skulle titta på tilläggsbeloppet i form av lagförändringar. Nu finns propositionen här, och det står ingenting om tilläggsbeloppet. Tänker skolministern agera på något sätt?

Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Ja, vi tittar på den frågan med anledning av domen, som delvis kom som en överraskning för alla, även för regeringen. Det är dock en målkonflikt, ska sägas. Men jag tycker att det är problematiskt. Jag antar att frågeställaren också tycker det – det är därför frågan ställs.

Vi tittar på frågan och ska återkomma till riksdagen när vi har tagit ställning.

Anf. 74 AGNETA LUTTROPP (MP):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Jag tycker att det låter bra. För mig är problemet att det blir en krock mellan skollagen, som ger elever i behov av särskilt stöd just rätten till stöd, och domen, som på ett sätt tar bort det stödet. Det är den krocken som bekymrar mig.

Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Den bekymrar mig också.

En svensk livsmedelsstrategi

Anf. 76 ANDERS ANDERSSON (KD):

Fru talman! Jag har en fråga till lantbruksminister Eskil Erlandsson. Vi vet att de gröna näringarna är basen och grunden för en levande landsbygd. Många tar det för givet. Nu när det våras ser man fram emot de gröna ängarna och de vackra hagarna. Och kultur- och naturlandskapet uppskattas av oss alla. Vi vet att besöksnäringen växer också på landsbygden.

Men grunden och förutsättningen för gröna ängar och öppna hagar är faktiskt att det finns en matproduktion, en livsmedelsproduktion. Livsmedelsproduktionen är lite grann av grunden för ett aktivt jordbruk. Det är därför min fråga riktar sig till lantbruksministern.

Vi har en diskussion – många bönder för den med mig – kring om det inte behövs en svensk livsmedelsstrategi som lyfter upp kvaliteten i det svenska jordbruket men också ger grunden för en strategi där vi kan behålla den levande landsbygden och de öppna hagarna.

Anf. 77 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Tack för frågeställningen, Anders Andersson! Jag instämmer i påståendet att vi bör och ska producera mer mat i vårt land, apropå att vi i dag har en förhållandevis stor import av vissa produkter som är möjliga att producera under goda förutsättningar och villkor i vårt land. Den här produktionen ger oss dessutom jobb. Svaret på den direkta frågan är: Ja, regeringen förbereder en sådan genom den konkurrenskraftsutredning som tillsattes för ungefär ett år sedan.

Anf. 78 ANDERS ANDERSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för beskedet. Jag vet att landsbygdsprogrammet också har gett signaler som öppnar för en levande landsbygd och insatser.

Anledningen till att jag har fokus på detta är att jag träffar många bönder som redovisar sin vardag. Och vi är många i vårt land som tar del

av glädjen i att kunna turista i, besöka och se ett aktivt landskap som växer fram. Men grunden för att vi ska kunna göra detta är ständigt att vi har en matproduktion och att det finns ett jordbruk som kan producera livsmedel till oss.

Det gäller därför, tror jag, att vara tydlig med att en svensk strategi när det gäller livsmedel skulle vara viktig för att just markera skillnaden i konkurrenskraft gentemot andra länder som importerar varor, som inte har samma kvalitet när det gäller djurhållning och som inte heller har samma skydd när det gäller livsmedelsproduktionen, grönsaker och annat. Det är därför som jag välkomnar och hoppas att vi kan se fram emot en svensk livsmedelsstrategi för landsbygdens utveckling men också för konsumenternas glädje.

Anf. 79 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Tack ännu en gång för frågeställningen, Anders Andersson! Det är en angelägen frågeställning. Det är ett av skälen till att vi har hanterat de stödsystem som nu är aktuella, nämligen gårdsstödet och landsbygdsprogrammet, på det sätt som vi har gjort. Vi har skött de fördelningar som där är möjliga och gjort de val som där är möjliga. Det handlar nämligen om att se till att få fram en större och mer omfattande svensk matproduktion, för det ger oss jobb. Men det ger också ett underlag, precis som frågeställaren säger, för annan verksamhet på svensk landsbygd, till exempel turistverksamhet. Det är ju få människor som vill turista i ett land som bara är täckt av skog, exempelvis.

Bostäder för äldre på avfolkningsorter

Anf. 80 BERIT HÖGMAN (S):

Fru talman! Min fråga går också till landsbygdsminister Erlandsson. Om livsmedelsproduktion är en förutsättning för att bo på landsbygden är väl ändamålsenliga bostäder en annan förutsättning.

För ungefär en månad sedan kom Riksrevisionen med en rapport där man granskar bostäder för äldre på avfolkningsorter. Riksrevisionen konstaterar där att regeringen inte ger kommunerna de förutsättningar som faktiskt krävs för att kommunerna ska kunna leva upp till målen i bostadsförsörjningslagen. Hälften av de kommuner som svarade på den här enkäten sade att de inte klarar av att möta de äldres efterfrågan på ändamålsenliga bostäder.

Som landsbygdsminister har Eskil Erlandsson ett genuint intresse av att människor ska leva och bo. Då är bostaden central. Min fråga blir: Vilka initiativ tänker ministern ta i den här frågan?

Anf. 81 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! På mitt departement tas det ett antal initiativ på området, dock ej vad gäller bostäder, eftersom arbetet i regeringen är så fördelat att det sköts av ett annat departement. Men vi har mer eller mindre dagliga kontakter med varandra.

Då kan jag meddela, vilket är känt för kammaren, att vi under senare tid har gjort ett antal ändringar i förordningar som till exempel gäller förenklade byggregler, så att det blir billigare att få fram de bostäder som

behövs för äldre men också för den som är yrkesverksam eller till och med ung i vårt samhälle. Det handlar om att vi ska få nya bostäder i vårt samhälle.

Dessutom känner kammaren väl till att vi sedan några år tillbaka återigen har ett system där staten kan gå in tillsammans med kommunen för att täcka de lån som det är brukligt att ta när man bygger en bostad. Det är ett system som inte fanns under ett antal år och som Socialdemokraterna faktiskt avskaffade under sin regeringsperiod. Dessförinnan fanns det under en mycket lång tidsperiod, och det möjliggjorde ett bostadsbyggande i alla delar av landet.

Anf. 82 BERIT HÖGMAN (S):

Fru talman! Nu kanske inte lösningen för de äldre är att bo i små Attefallskojor. Lösningen är nog det som redan har påbörjats, nämligen byggandet av trygghetsbostäder för äldre. Det är precis det som de små kommunerna inte klarar av, eftersom regeringen har satt för höga krav på vad som ska till för att man ska få ett sådant investeringsstöd.

Det är klart att det förhindrar en rörlighet på bostadsmarknaden som gör att yngre generationer kommer åt hus eller gårdar, eller gör att det sker en onödig urbanisering för att människor inte hittar en ändamålsenlig bostad så att de kan bo kvar på landsbygden.

Mitt råd till ministern är att han ska säga precis som Erik Ullenhag tidigare sade: Jag lovar att ta med det till mina kolleger. Det tycker jag att också landsbygdsministern ska göra i den här frågan.

Anf. 83 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Ja, det gör jag jättegärna, för jag instämmer i problematiken. Det är skälet till att vi rent allmänt regelförenklar så att det blir rimligare kostnadsmässigt – man kortar ned tidsintervaller och så vidare – att bygga bostäder för både äldre och yngre i alla delar av vårt land. Bostaden är ju en förutsättning för att man ska bo bra på olika orter.

Men det är också så att vi har infört ett system, vilket jag nämnde i mitt tidigare inlägg, som återigen innebär att staten tillsammans med en kommun kan gå in och stödja den finansiering som många gånger är nödvändig för att en bostad ska komma till.

Men jag tar jättegärna med mig frågeställningen – för den är viktig – till min kollega Stefan Attefall, som sköter det här i regeringsarbetet.

Sveriges stöd till demokratiska krafter i Ukraina

Anf. 84 CHRISTIAN HOLM (M):

Fru talman! Min fråga är riktad till biståndsminister Hillevi Engström.

Som biståndsministern sade i ett tidigare inlägg var hon under veckan i Ukraina. Det är ett land som under senare år har haft ganska turbulenta år med orange revolution och demokratisering och sedan en återgång till auktoritärt styre och odemokrati. Nu har vi sett början på något som kanske kan bli bra, genom att man har avsatt en odemokratisk regering och andra har tagit över och att det nu ska ske val.

Allt det är gott och kan bana väg för en demokratisk utveckling men också en ekonomisk utveckling. Samtidigt ser vi den ryska aggressionen och den invasion av Krim som genomfördes, som sedermera ledde till att den delen annekterades. Vi följer debatten med spänning.

Vad kan Sverige göra, och vad avser Sveriges biståndsminister att göra vad gäller stöd till demokratiska krafter i Ukraina? Vad kan vi göra för att förhindra korruptionen, och hur kan vi stärka samhällsinstitutionerna, så att vi banar väg för såväl demokratisk som ekonomisk utveckling i Ukraina?

Anf. 85 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Tack, Christian Holm, för en viktig fråga!

Vi har inom EU ett vänskapligt grannförhållande till Ukraina. Ukraina tillhör Europa. Det är med stor oro man kan följa den utveckling som har skett.

När det gäller biståndet: Vi har varit i Ukraina sedan 1995. Regeringen har precis antagit en ny strategi i fråga om Ukraina. Den innebär betydande stöd ekonomiskt på tre olika områden, bland annat ett närmande till EU och Europa förstås, med mer av marknadsekonomi, mer korruptionsbekämpning, bättre företagsvillkor, mer miljösatser och klimatbidrag som gör att ukrainarna kan spara energi – de förbrukar i dag tre gånger så mycket energi som den normala europén – samt stöd till mänskliga rättigheter, inte minst kvinnoorganisationer, hbt-personer och utsatta grupper i Ukraina.

Jag får fortsätta med några ytterligare punkter i mitt andra inlägg.

Anf. 86 CHRISTIAN HOLM (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är bra.

Utvecklingen i Ukraina är mycket beroende av vad som händer och sker i det stora grannlandet Ryssland som också brottas med en rad problem, inte minst kring demokrati och mänskliga rättigheter, där man har Putin som blir alltmer auktoritär och hans regim som fortsatt förtrycker, hotar, terroriserar och fängslar oppositionella, journalister, hbtq-personer och så vidare.

Internationella riktlinjer och regelverk medger inte att vi använder svenskt bistånd i Ryssland, utifrån att landet är på en sådan ekonomisk nivå att man inte behöver göra det, vilket är fullt rimligt. Däremot blir problematiken att vi då inte heller har möjlighet att i ett auktoritärt, odemokratiskt land som Ryssland vara med och arbeta med biståndsmedel för att stödja journalister, oppositionella och alla de demokratiska krafter som finns.

Hur kan Sverige – som så tydligt prioriterar mänskliga rättigheter, demokrati, kvinnors och barns rättigheter och så vidare – vara med och bidra till att motverka de mörka krafter som stöds av den ryska regeringen, och hur kan vi påverka och stödja de demokratiska krafter som finns i landet?

Anf. 87 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Det Christian Holm påstår är riktigt – att det är en otäck utveckling som vi ser i vårt östliga partnerskap. Det Ryssland har gjort sig skyldigt till är väl det minst goda grannskap man kan tänka sig, näm-

ligen att annektera ett demokratiskt land. Vi har mycket starkt fördömt det och anser fortfarande att Krim är en del av Ukraina.

Det vi kan göra och faktiskt gör när det gäller Ryssland är inte att ge stöd från biståndsbudgeten, eftersom Ryssland är ett medelinkomstland. Däremot kan vi från utgiftsområde 5 ge stöd till just det som Christian Holm efterfrågar, det vill säga demokratiska organisationer, oppositionella och journalister. Speciellt i samband med Putins mycket aggressiva antihomolagar har vi stöttat aktivister i Ryssland och tänker fortsätta med det. Det är en viktig del att stödja människorna i Ryssland och se till att vi också kan förbättra förhållandena i Ukraina, som jag inledde med.

Etableringslotsarna

Anf. 88 KERSTIN NILSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Ullenhag. Hur tycker statsrådet att det har fungerat och fungerar med etableringslotsarna?

Anf. 89 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Tack, Kerstin Nilsson, för frågan!

Etableringslotsarna är en del av den omläggning vi gör av integrationspolitiken. Vi har flyttat ansvar från kommunernas socialkontor till Arbetsförmedlingen för att få ett tydligare jobbfokus. Till det kan en nyanländ välja en etableringslots.

En oro som fanns till en början var att det inte skulle finnas etableringslotsar över hela landet. Men det gör det. Nästan alla nyanlända väljer en etableringslots. Nästan alla nyanlända är också relativt nöjda med sin etableringslots.

Det intressanta att mäta är om det nya systemet fungerar bättre eller sämre än det gamla vad gäller starten i Sverige. Där ser vi att man ligger närmare arbetsmarknaden och att vi når bättre resultat med hela reformen.

När det sedan gäller konkreta etableringslotsar finns det uppgifter i medierna och även uppgifter som når mig om att alla etableringslotsar inte sköter sig. Där vill jag vara mycket tydlig: Det ska inte förekomma fusk i systemet. Arbetsförmedlingen ser nu över sin upphandling. Inom Regeringskansliet och på mitt departement tittar vi över vad vi kan göra ytterligare för att skärpa regelverket.

Anf. 90 KERSTIN NILSSON (S):

Fru talman! Är det då statsrådets uppfattning att systemet med externa etableringslotsar är det bästa alternativet?

Anf. 91 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Etableringslotsar är en del av de insatser som vi gör när människor kommer till Sverige. Som en komplettering med att få hjälp att hitta rätt i samhället fungerar det ofta relativt bra. Men det varierar.

Jag tycker att det är utmärkt att Läkarförbundet finns som etableringslotsar. Kommer jag till exempel med en läkarutbildning från ett annat land kan jag – utöver Arbetsförmedlingens stöd – ta hjälp av Läkarförbundet, som lotsar mig rätt.

Jag tycker att det är spännande att organisationer som Röda Korset har prövat att vara etableringslotsar. Där ger man de nätverk som människor saknar.

Det jag tror att frågeställaren är ute efter är att det finns ett antal etableringslotsar som har använt sig av marknadsföring som kan ifrågasättas och att det finns ett antal etableringslotsar som inte har hållit kvaliteten.

Där finns det ett regelverk som innebär att man ska dra in tillstånden. Just nu ser Arbetsförmedlingen över hela systemet med etableringslotsar när det gäller kontrollen. Det välkomnar jag. Däremot tror jag att vi behöver ha kompletterande aktörer vid sidan av Arbetsförmedlingen. Vi behöver fler personer som hjälper en nyanländ människa in i det svenska samhället för att snabbt få jobb och lära sig svenska språket.

Regler som missgynnar svenska yrkesfiskare

Anf. 92 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Jag ställde den 21 mars en fråga till landsbygdsminister Eskil Erlandsson om ensidigt missgynnande fiskeregler.

Vi har i Sverige ett mer ingripande och försvårande regelverk för svenska fiskare än man exempelvis har i Danmark och andra EU-länder, trots att yrkesfiskarna bedriver verksamhet i samma områden och fångar samma arter.

Jag frågade ministern om det är ministerns mening att svenska företag ska diskrimineras på det sätt som min fråga berörde avseende det svenska ensidiga förbudet mot laxfiske med drivlina och krok.

Fru talman! I går fick jag svaret. Landsbygdsministern skriver: "Det rör sig dock ingalunda om ett ensidigt svenskt förbud för krokfiske utan motsvarande regler har införts också av Finland." Men ministern berör inte övriga länder.

Till saken hör beträffande det finska förbudet att det inte var så många som fiskade med krok och lina, och det är fortfarande tillåtet i Bottniska viken.

Min fråga kvarstår: Är det här rimligt?

Anf. 93 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Förlåt, vad var frågan?

(PETER JEPPSSON (S):

Om det är rimligt och acceptabelt att vi diskriminerar svenska fiskare på det här sättet.)

Fru talman! Principiellt är svaret på den frågan nej. Jag anser att vi ska ha rimliga regler och att de ska etableras i alla de medlemsstater som är i en union. Ibland är det nödvändigt att ha särregler beroende på att – om vi talar om fisket – beståndssituationen i en del av EU:s vatten till exempel är annorlunda gentemot hur det är i andra delar.

Anf. 94 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Ministern svarar inte på varför exempelvis Danmark och Polen tillåts fiska lax med krok och lina. I Finland berörde förbudet tre

båtar, som dessutom snart är pensionerade, och man får fortfarande fiska i Bottniska viken.

Från Polen och Danmark bedrivs detta fiske som om ingenting har hänt, på samma platser där de blekingska laxfiskarna tidigare fick bedriva sitt fiske.

Svenska före detta laxfiskare går på knäna. De får betala av lån för båtar, redskap med mera som de har kvar. De tvingas alltså betala för något som de inte kan få någon inkomst av.

Min fråga blir då: Är detta rimligt? Tänker ministern arbeta för att svenska laxfiskare fullt ut ersätts avseende inköpta redskap, båtar med mera?

Anf. 95 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Som jag sade i mitt tidigare inlägg ämnar jag fortsätta att arbeta för att det ska vara lika regler och lika förutsättningar i hela Europeiska unionen. Det är rimligt.

Den konkreta fråga frågeställaren tar upp gäller ett myndighetsbeslut som är fattat – förmodar jag – på beståndssituationsgrund. Det är myndigheten som ska avgöra den typen av ställningstaganden – ej jag eller regeringen i övrigt.

Anf. 96 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Därmed är frågestunden avslutad, och jag tackar deltagande ministrar.

Prot. 2013/14:95

3 april

Frågestund

*Näringspolitiska
frågor*

8 § Näringspolitiska frågor

Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU12

Näringspolitiska frågor

föredrogs.

Anf. 97 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Vi socialdemokrater ser samhällsbygget som en armkrok – trygga människor vågar. Den välfärd som har skapats i Sverige och Norden har utvecklats tack vare en helhetssyn på samhället och på hur förutsättningar för ekonomisk utveckling skapas. För ett litet exportberoende land som har haft framgångar på världsmarknaden har detta bidragit till att vi har utvecklat vår välfärd och höjt människors levnadsstandard.

Tillsammans med övriga nordiska länder har vi byggt upp välfärdsmodeller som bygger på att både kvinnor och män arbetar och att samhället reducerar de ekonomiska riskerna vid sjukdom och arbetslöshet. Sverige och andra nordiska länder är förebilder för många andra länder när de arbetar för ökad tillväxt.

Vi socialdemokrater har satt ett tydligt mål. Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. För att nå det målet behövs en aktiv näringspolitik med insatser för stärkt samverkan, bättre innovationsklimat och bättre förutsättningar för företag att starta, växa och expandera.

Sverige har vuxit sig starkt och skapat tillväxt genom att produktionen, kunskapsförädlingen, forskningen och innovationerna har upprätthållit en betydande internationell konkurrenskraft. Därför vill vi stärka kon-

kurrenskraften, förbättra tillgången på riskkapital, underlätta exportsatseringar, stödja och främja växande företag. Vi vill inrätta ett nationellt innovationsråd och ett strategiskt samverkansprogram.

Vi vill se en ny modell för statlig kapitalförsörjning som är kopplad till regionala inkubatorer. Vi vill också införa en lag om kortare betaltider för företag, vilket klubbades i riksdagen för mer än ett år sedan – men vi väntar fortfarande på leverans. Vi vill också ta bort ansvaret för andra sjuklöneveckan för företagen. Vi tror på ett samhälle där politik och näringsliv går hand i hand i stället för skattesänkningar.

Fru talman! De arbetsintegrerade sociala företagen spänner över ett brett fält av olika typer av företag. Gemensamt för dessa företag är att de inte drivs av vinstintresse. I stället har de sociala och samhälleliga mål. Vi vill att företagen inom sektorn kan utvecklas och stärkas. Vi vill att Tillväxtverkets regleringsbrev förtydligas när det gäller hur stödet för företag som verkar inom området för den sociala ekonomin kan stärkas inom myndighetens verksamhetsområde. Vi vill också att informationsinsatserna om social ekonomi och socialt företagande ökar. Vi vill utreda behov och utformning av särskilda program för affärsutveckling i sociala företag. Vi vill också se kompetensutveckling för de arbetsintegrerade sociala företagen, framför allt så att ledarkompetensen stärks.

Ett enhälligt utskott har tidigare varit överens om vikten av att regeringen intensifierar sitt arbete med socialt företagande. Enligt vår uppfattning finns det fortfarande mycket kvar att göra för att stödja företagsformen. Det sociala företagandet har stora möjligheter att bidra till långsiktig hållbar tillväxt. Den stärker dessutom omställningsförmågan i svensk ekonomi, vilket är en viktig del när det gäller människors vilja och förmåga att utvecklas och försörja sig själva.

Fru talman! Regelförenklingar är en viktig fråga för alla våra företag och engagerar många. Dock har alla olika utgångspunkter för hur de ser på regelförenklingarna i förhållande till vilket företag de äger och inom vilken bransch de verkar. Att starta, driva och äga företag i Sverige ska vara enkelt. Det skapar förutsättningar för fler jobb och ökad välfärd. I dag upplever många företagare att den administrativa bördan tar för mycket tid, pengar och resurser i anspråk.

Vi anser att det är angeläget att förenkla vardagen för Sveriges företagare och entreprenörer. När Riksrevisionen granskade regeringens arbete med regelförenklingar under perioden 2006–2010 i förhållande till uppsatta mål – 25 procent var det visst – var slutsatsen att regeringen var långt ifrån målet att skapa en märkbar positiv förändring i företagarnas vardag. Vi kan konstatera att Riksrevisionens rapport är ett kvitto på att regeringens och alliansmajoritetens politik för regelförenklingar har misslyckats.

Av Regelrådets årsrapport 2013 framgår det att andelen tillstyrkta förslag för 2013 är 52 procent. Det är en markant försämring jämfört med 2012 då andelen var 74 procent. Regeringskansliet var dessutom klart sämre än myndigheterna med endast 36 procent tillstyrkta förslag, vilket kan jämföras med 66 procent för myndigheterna. Ett ytterligare bevis på regeringens passivitet är att Sverige har åkt ned till plats 61 i Världsbankens rangordning vad gäller hur lätt det är att starta företag i Sverige. För att klara den internationella konkurrensen måste svenska företag ständigt utvecklas och nya växa fram. Vi vill se en tydligare prioritering av tunga

regelområden och fokus på regelbördan i lagar och förordningar och att regelförenklingsarbetet utvecklas.

Fru talman! Vårt land erbjuder fantastiska möjligheter till upplevelser av olika slag. Därför vill vi socialdemokrater göra en strategisk satsning på besöksnäringen. Den svenska besöksnäringen skapar arbetstillfällen och genererar inkomster med strategiska satsningar. Då kan branschen växa och även positionera Sverige internationellt.

Branschen har tagit fram en strategi för att främja besöksnäringen. Nu måste politiken samarbeta med näringen för att stimulera tillväxten inom besöksnäringen. Det kan ske genom att samarbeta strategiskt med kommuner, regioner och organisationer. Vi vill särskilt sätta fokus på internationell marknadsföring och destinationsutveckling. Vi vill också att Sverige får fler internationella evenemang. Också det kan vi se som en strategi nationellt och internationellt med idrott, kultur och större konferenser.

Fru talman! Vi vill se en utveckling av de kreativa och kulturella näringarna, precis som vi vill se en utveckling av den svenska skogsnäringen. Skogsnäringen är en viktig basnäring som skapar sysselsättning i hela landet och spelar en mycket stor och viktig roll när det gäller utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

Fru talman! Förmodligen är detta mitt sista anförande här i kammaren. Mot bakgrund av det kan jag berätta att en av de första motionerna som jag skrev här i riksdagen tillsammans med en partikamrat handlade om ett nationellt handlingsprogram för ökat träanvändande. Tyvärr tog det ett par år innan de andra 347 ledamöterna förstod hur klok denna motion var och det blev ett tillkännagivande. I dag har man kommit en liten bit på väg. Men jag kan ändå inte låta bli att passa på att säga följande. Om man kopplar ihop de kreativa och kulturella näringarna med skogsnäringen skulle vi kunna se nya innovationer, inte minst kopplade till modebranschen. En satsning på trä och en satsning på skogsnäringen skapar jobb och tillväxt i Sverige. Jag är lika övertygad om det i dag som jag var för nästan 16 år sedan.

Fru talman! Vi tror att industrin har en framtid i Sverige med redskap som utvecklar och arbetskraft med kunskap så att vi kan utveckla och växa. Sverige behöver en nystart. Sverige behöver inte mer skattesänkningar som en lösning på nästan allting. Sverige behöver samverkan mellan politik, näringsliv, akademi och fackföreningsrörelse. Vi behöver gemensamma investeringar så att vi tillsammans kan vässa konkurrenskraften och så att jobben blir fler.

Vi står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall bara till motivreservationerna 3 och 8.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ingemar Nilsson och Jennie Nilsson (båda S).

Anf. 98 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Näringslivspolitiska frågor berör en mängd olika områden. Jag tänkte ta upp några av dem.

Jag ska börja mitt anförande med ett nedslag i företagarnas vardag. Miljöpartiet vill att det ska vara enkelt både att starta och att driva före-

tag. Där finns det mycket att göra. Jag tror att alla partier i riksdagen är överens om det.

Vi i Miljöpartiet vill lägga mycket fokus på att se över statens främjandeinsatser. Det sker i dag ett främjande på många olika nivåer och av olika myndigheter, ibland något överlappande. Vi tror att det finns ett utrymme att göra samordningsvinster där.

Vi tycker också att det initiativ som har tagits med att satsa på inkubatorverksamhet är bra och tror att man behöver lägga mer resurser där. I vår senaste budget skjuter vi till sådana resurser.

Det är också viktigt att tidigt ge ungdomar självförtroende att ta vara på idéer och utveckla dem inom företagande. Vi vill därför ge mer resurser till verksamheter liknande Ung Företagsamhet. Denna typ av verksamhet behöver inte bara bedrivas i program på gymnasiet som riktar sig till människor som studerar inom ekonomi. Företagsamhet är lika viktigt inom andra sektorer inom utbildningen, såväl de praktiska utbildningarna som de teoretiska.

Det finns, som har tagits upp i flera inlägg här i debatten, mycket att göra i regelförenklingsarbetet när det gäller företag. Ett konkret förslag som vi har lyft fram från Miljöpartiets sida är att sjuklöneansvaret ska slopas. Det är någonting som många småföretagare har lyft fram som en av de viktigaste frågorna. Det skulle kunna finnas en majoritet i riksdagen för att ta ett steg i denna riktning. Det finns flera partier som för diskussioner åt det hållet. Men vårt förslag är att slopa det helt för företag upp till tio anställda.

De lagar som vi stiftar och de regler som vi fattar beslut om här i riksdagen tillämpas ofta på lokal nivå. Därför är det viktigt att regelförenklingsarbetet också ges utrymme på den lokala nivån. Vi vet alla hur tufft det är ute i kommunerna att försöka arbeta snabbt med handläggning och minska handläggningstiderna och ha en god service till både medborgare och företag. Därför kan det vara svårt att finna utrymme att lägga ärenden åt sidan och titta på hur man kan effektivisera sin handläggning. Vi vill skapa ett sådant utrymme för kommuner och länsstyrelser genom att skjuta till extra resurser – 50 miljoner kronor i vår senaste budget. Men vi vill också ge ett generellt uppdrag till myndigheterna med mer resurser att möta upp detta kommunala arbete så att det sker ett samarbete över alla nivåer i landet. Det är viktigt.

Tillgång till startkapital och krediter är också ett område där vi ser att det brister. Man kan se att andelen banklån har minskat när det gäller företagsfinansiering. Det är svårt att få krediter. Det kan också handla om möjligheter för företag som har bra affärsidéer och har en etablerad verksamhet som skulle kunna leva väl.

Min bedömning och analys är att bankkoncentrationen och den minskade lokala närvaron av banker har haft en negativ effekt på företagsmöjligheter att få del av lånekapital när man vill starta och driva ett företag. Jag har därför motionerat i riksdagen om att regeringen måste utreda hur man kan förbättra den lokala banknärvaron och hur man kan öka konkurrensen mellan banker.

Det är inte bara banker som har resurser för startkapital. Vi har också en del statliga aktörer på detta område. Även där har det påbörjats ett samordningsarbete, vilket jag tycker är positivt, och det finns mer att göra där. Inte minst har Riksrevisionen i sin senaste rapport pekat på hur

lite av det statliga riskkapitalet som går till såddfinansiering och företag i tidiga skeden. Där finns det mycket att göra, och det vill vi att man tar tag i.

I företagarnas vardag handlar det också om kompetensförsörjning. Senast i morse kunde vi höra på nyheterna att man misslyckas i nästan var sjunde rekrytering för att man inte hittar rätt personal. Man låter bli att anställa trots att man egentligen har ett behov. Det handlar förstås om olika typer av kompetens. De flesta småföretagare kanske inte kräver de mest högutbildade. Men även när det gäller yrkeskompetens och att få unga människor att ta jobb finns det stora brister.

Vi tycker därför att det är viktigt att man satsar på skolan och ger ungdomarna en god anställbarhet, så att vi får en skola som fungerar, och att man satsar på fler praktikplatser, utbildningsplatser på komvux och yrkeshögskolan. Läser man vår budget hittar man resurser även för detta.

Om vi däremot tittar på hur alliansregeringen har utnyttjat reformutrymmet i den senaste budgeten kan vi se att endast 2 ½ procent av reformutrymmet har gått till skolan.

Detta är en del i näringslivet, alltså att få företag att starta och att leva. Men det är också viktigt att man satsar på företag som vill växa och anställa fler. Då är det viktigt att det finns ett fungerande trygghetssystem i samhället så att människor vågar flytta på sig, byta jobb och gå vidare i karriären, att företag kan rekrytera och att människor vågar säga upp sig för att ta ett annat arbete och kanske också starta eget när de redan har en fast anställning.

Därför är inte de nedskärningar bra som alliansregeringen har gjort i arbetslöshetsförsäkringen. Det är inte heller bra med de kraftiga försämringar som man har gjort i sjukförsäkringen. Människor ska känna sig trygga i samhället. Det gynnar också företagens och näringslivets utveckling.

Högutbildade människor med stor kompetens kan vara svåra att få tag på även i Sverige. Därför är det också bra med en rörlig internationell arbetsmarknad. Det är positivt att svenskar kan arbeta utomlands men att vi också välkomnar kompetens från andra länder till Sverige.

Ett svårt område för en del företag i tidiga skeden är just att ha råd att rekrytera och betala lön till en kompetent medarbetare. Därför föreslår vi i Miljöpartiet halverade arbetsgivaravgifter för unga, forskningsinriktade företag, och vi har även föreslagit en förändrad beskattning av personaloptioner för att göra det möjligt att betala genom ett framtida delägarskap i företag och skapa mer utrymme för lön.

Exportstödet, som vi debatterade i kammaren ganska nyligen, har också fått kraftig kritik. Regeringen delar inte kritiken utan tycker att allting är bra. Jag delar dock mer Riksrevisionens synpunkter på att man behöver se till att stödet kommer dit det ska, nämligen till de företag som inte själva har den kompetens de behöver för att ta sig utanför landets gränser.

Fru talman! Talartiden går, men jag ska beröra ytterligare två områden i mitt anförande. Det är jämställdhet, och det är socialt företagande.

Trots höga ambitioner från flertalet partier kan man se att löneskillnaderna mellan män och kvinnor i näringslivet och på arbetsmarknaden kvarstår. Man kan se att antalet kvinnor som driver företag är lägre än

antalet män, och antalet kvinnor med företag som har anställda är ännu färre. Förändringstakten är låg. Det här är högst otillfredsställande.

Miljöpartiet har flera förslag som ska driva på jämställdhetsarbetet. Vi vill till exempel ha årliga lönekartläggningar för företag med fler än tio anställda, vi tillskjuter medel för att minska skillnaderna i den statliga sektorn – alltså den vi kan styra själva – och vi tycker att man ska ta initiativ till en handlingsplan i samverkan med arbetsmarknadens parter. Vi har också föreslagit att man kvoterar till bolagsstyrelser för företag av en viss storlek. Vi tror att det är viktigt, för kompetensen finns och kvinnorna finns. De behöver få en möjlighet, och där måste strukturerna förändras.

När det gäller socialt företagande fyller de sociala företagen en mycket viktig funktion i samhället. Många vill få ut mer av sitt företag än att bara tjäna pengar. Socialt företagande underlättar för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma tillbaka till den. Det fördjupar demokratin och stimulerar företagande, och det främjar människors initiativförmåga. Vi tycker att det har gjorts för lite här – det görs satsningar, men man kan se att utvecklingen inom socialt företagande står still. Vi har högre mål.

Vi vill därför utöka informationssatsningarna om socialt företagande, vilket ligger på Tillväxtverket. Fler ska få kunskap och inse vilka möjligheter som finns inom dagens ramar. Vi vill också skjuta till mer resurser för program vad gäller affärsutveckling och ledarskapsutbildning för dem som i dag driver sociala företag. Vi ser också att de sociala företagen har svårt att hitta kapital för att finansiera sina verksamheter när de ska starta, och vi vill att regeringen tillsätter en utredning för att se hur dessa möjligheter kan förbättras.

Fru talman! Det finns mycket att beröra när det gäller näringspolitiken, och vi kommer att göra det i olika debatter. Det här var mitt inlägg i dagens debatt – kanske blir det replikskiften.

Jag står bakom samtliga reservationer med Miljöpartiet i kanten, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 1.

Anf. 99 ANNA HAGWALL (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 14.

Vi har diskuterat näringspolitik en hel del under året och vet varandras inställningar. Ni ledamöter känner till SD:s inställning, som i mångt och mycket överensstämmer med regeringens politik. Arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson blir ofta konfronterad i medierna om arbetslösheten, och hon påpekar mycket klokt att det i Sverige faktiskt råder marknadsekonomi och inte planekonomi. Vad politiker kan göra är att skapa förutsättningar för människor att starta företag, underlätta för dem att förverkliga sina idéer, ge människor stöd i deras vilja att bli entreprenörer och hjälpa företag att växa.

Vår målsättning är också att skapa förutsättningar för Sverige att stå som en stark industri-, innovations- och kunskapsnation. Vår basindustri är en viktig motor i tillväxten. För att basindustrin i Sverige ska kunna konkurrera på lika villkor på den internationella marknaden behöver förutsättningarna kartläggas och branschprogram utvecklas i ett långsiktigt perspektiv.

Vi har historiskt haft god tillgång till råvaror från egna gruvor, billig inhemsk energi och en även i internationell jämförelse högklassigt välutbildad arbetskraft. Det har varit avgörande för den starka ställning industrin fortfarande har även globalt. Basindustrin är viktig för sysselsättningen och viktig för den svenska välfärden. Vi tycker att det är en självklarhet att fortsätta arbeta för en förbättring av dessa företags villkor.

Fru talman! Vi har i den ekonomiska vårmotionen lanserat en gedigen satsning på den svenska landsbygden, där 1,4 miljoner människor bor. Det finns näringar som kan blomstra på landsbygden, och avfolknings-trenden kan motverkas genom att vi skapar optimala förutsättningar för tillväxt och sysselsättning i landsbygdsmiljöer.

För industrier som skog, jordbruk, vattenbruk, besöksnäring, gruvor och mineraler samt natur- och kulturmiljöer önskar vi skapa förutsättningar för en kraftig men hållbar tillväxt. Olika styrmedel såsom regleringar, skatter och subventioner kan mildra vissa problem på kort sikt, men de kan naturligtvis inte lösa utmaningen på lång sikt.

För oss är gruvnäringen en basindustri av största vikt. Den svenska gruvnäringen har långa anor från förkristen tid och medeltid, då en tredjedel av Europas samlade kopparproduktion skedde i Falu koppargruva. Det behövs en kraftig upprustning av Malmbanan samt en kapacitetsökning på flera sträckor, mer satsningar på utbildningar kopplade till näringen, längre civilingenjörsutbildningar och kortare kvalificerade yrkesutbildningar. Därför önskar vi avsätta resurser för utbildningar och öka antalet utbildningsplatser med inriktning mot gruv- och mineralverksamhet.

Fru talman! Jag måste nämna behovet av attitydförändringar. Vi föräldrar och politiker måste klargöra för våra barn och unga vad yrkesval har för konsekvenser på sikt. Jag var i tisdags i Rättvik på en budgetkonferens där jag fick höra att den lokala gymnasieskolan måste lägga ned utbildningar som ingen söker, medan den linje som lär ut hur man gullar med små sällskapsdjur är den mest populära och sökta linjen. Hur många jobb kan man hitta efter en sådan utbildning?

Detta är lite beklämmande, särskilt när den lokala näringen inte hittar den kompetenta arbetskraft som mer och mer efterfrågas i den högteknologiska industrin och teknikföretagen. Borde inte arbetsmarknaden, vi politiker och vuxna kunna styra detta lite klokare och resurseffektivare, med betoning på vilka utbildningar som behövs där ute i verkligheten?

Fru talman! I Sverige har skogen brukats i industriell skala sedan 500–600 år f.Kr. I dag sysselsätter skogsindustrin 200 000 människor. Sverige är världens näst största exportör av papper, pappersmassa och trävaror, och näringen är beroende av transporter. Vi vill ge Inlandsbanan och Tvärbanan ett rejält lyft. Inlandsbanan behöver högre axeltryck, och den behöver få ett modernt trafikledningssystem samt elektrifieras i samtliga delar. Även Tvärbanan behöver elektrifieras, och därutöver behövs bättre terminaler för skogsråvaran.

Vi vill öka anslagen till forskningen om skogs- och träprogrammet, där vi redan är en ledande nation. Textilier, bioplaster, superstarka kompositer, kolfibermaterial och en ny generation drivmedel kan utvecklas och produceras på våra fabriker och göra att Sverige behåller sin position som världsledande nation.

Våra tusen sjöar och över två hundra mil kust är blygsamt utnyttjade. Sverige har potential att bygga upp ett hållbart och omfattande vattenbruk med ökad sysselsättning i livsmedelsförsörjning och mer intäkter till det gemensamma. Vi kan med Norge som förebild öka fiskodlingen från 12 000 ton fisk till 300 000 ton.

Fru talman! När det gäller jordbruk är felaktig lagstiftning och dålig prioritering talande. Vi borde gynna den inhemska livsmedelsproduktionen mycket mer. Många direktiv som EU har beslutat har långtgående återverkningar på det svenska jordbruket. Med vår djurskyddslagstiftning blir livsmedlen dyrare. Vid upphandling väljs de bort, till och med av våra egna kommuner. Vad jordbruksministern skulle kunna göra är att kompensera våra bönder för merkostnader som uppkommer när man är mer human när det gäller djuruppfödning.

Sverigedemokraterna har valt turism och besöksnäring som prioriterade områden, där det finns stora expansionsmöjligheter. Näringen bidrar redan med stora intäkter till vår välfärd, men det går att förbättra ännu mer.

Vi vill öka anslagen till mindre flygplatser med lönsamhetsproblem samt till viss trafik av samhällsintresse. Vi vill underlätta för uppförande av nya anläggningar i fjällmiljö, som hotell och skidliftar. Det finns gott om kapitalstarka, pigga, medelålders människor i den rika världen vilkas stora intresse är att resa och uppleva världen, som de inte haft möjlighet till tidigare. Sverige är ett paradiset, för alla kan hitta det som de söker, från avskildhet och tystnad till stora folkfester, bilträffar, sportevenemang och inte minst unika naturupplevelser.

Jag vill avslutningsvis ta upp ett område som ligger mig varmt om hjärtat, nämligen ägarskifte i familjeföretag. Företag som byggts upp under lång tid, som har gått i arv i flera generationer, måste läggas ned därför att nästa arvinge inte har möjlighet eller vilja att driva företaget vidare. Med bättre lagstiftning skulle vi kunna underlätta övertagandet, matcha ihop folk som vill starta eget med dem som vill gå i pension. Entreprenörer som vill att företaget lever vidare, och som inte har söner eller döttrar som vill ta över, behöver ges möjlighet till detta.

Jag hoppas på goda idéer och en generös inställning från alla här inne, dels för att kunna bevara vår företagskultur och tillvarata kompetens, dels för att ge företaget en chans till fortlevnad och utveckling. Vi politiker har en svår uppgift att tillfredsställa alla intressen, men jag tror att det skiljer sig när det gäller hur och med vilka medel vi ska skapa dessa goda förutsättningar.

Jag är optimist. Utgångsläget är bättre än i många andra länder. Det visar att våra politiker en gång i tiden har fattat kloka beslut. Det är bara att fortsätta på den utstakade stigen.

Anf. 100 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Denna debatt handlar om en del motioner från allmänna motionstiden och är egentligen en fortsättning på den debatt som vi hade om budgetförutsättningarna inom utgiftsområdet och även om de statliga företagen.

I detta motionsbetänkande finns en rad motioner om socialt företagande och kvinnors möjligheter att starta företag men även om besöksnäringen. Jag kommer i mitt anförande att hålla mig till företagsfrämjande

insatser. Det är ändå det som är grunden för företagens förutsättningar att växa och konkurrera på en världsmarknad.

Då måste jag börja med frågan om utbildning, som är grunden för att vi ska ha arbetskraft och blivande företagare som kan konkurrera med omvärlden. Tyvärr kan vi se att resultaten av de senaste PISA-undersökningarna som har presenterats inte är speciellt ljusa. Om vi inte lyckas åtgärda detta kommer det att bli stora utmaningar framöver att starta företag och hitta kompetent arbetskraft.

Vi ser redan i dag att matchningen på arbetsmarknaden är väldigt svår. Företagen misslyckas när de söker arbetskraft för att fylla luckor och utvecklas som de ska. Det är någonting som är väldigt allvarligt. Och det är ingenting som har uppkommit nu, utan så här har det varit under en rad av år.

Jag och Vänsterpartiet menar att Arbetsförmedlingens uppgifter måste ses över. De måste finnas ute på arbetsplatserna och se vilka behov som finns. Uppgiften måste vara att matcha de behov som finns och inte att ha någon form av fas 3-stöd som inte leder någonstans.

En annan del är att det måste finnas bostäder och infrastruktur. Bostäder och infrastruktur är en förutsättning för företagande och arbetskraft. Man måste kunna komma till arbetsplatserna, och företagen måste ha möjligheter att frakta sina varor på järnväg eller vägar. Här är det stora problem. Det här är områden som har varit Sveriges styrkeområden tidigare. Det som har burit upp väldigt många av våra företag är kompetent arbetskraft och bra infrastruktur. Det gäller såväl telekommunikationer som järnvägar och vägar samt även bostäder.

I dag kan vi se att hela den här bilden krackelerar, och det ganska rejält. Det innebär att vi står inför enorma utmaningar om vi inte lyckas åtgärda detta.

När vi för något år sedan hade de kalla och snörika vinterdagarna fick inte Stora Enso och Kvarnsveden ut sina produkter och fick heller inte in sina insatsvaror. Det var produkter som skulle ut på världsmarknaden. De gick ut med ett pressmeddelande: Kommer inte det här att åtgärdas kommer vi inte att kunna fortsätta investera i Sverige. Då får vi lägga investeringarna någon annanstans.

Det här var för något år sedan. Tyvärr är situationen än sämre i dag än vad den var då. Om man ska åka tåg i dag får man vara ute i god tid. Det fanns en tid då vi kunde ställa klockan efter SJ:s tidtabell, men det var länge sedan. Det behövs stora insatser här.

Det behövs också andra främjande insatser, bland annat när man ska starta företag. Vi vet i dag att förutsättningarna för kvinnor och män att starta företag är olika. Vår syn på kvinnors företagande är annorlunda än vår syn på mäns företagande.

Vi kan också se att insatserna från främjande verksamheter är väldigt olika. Kvinnors företagande bedöms på ett annorlunda sätt än mäns företagande. Det måste givetvis åtgärdas. Det här är ingenting som jag står här och hittar på, utan det är Tillväxtverkets analys av deras projekt om kvinnors möjligheter att bedriva företagande. Det finns egentligen ingen uppföljning av resultat av insatser för kvinnors företagande. Det finns en rad förbättringar att göra inom den delen.

Allt detta ska ske i ett ekonomiskt landskap där den ekonomiska makten håller på att förflyttas från de gamla industriländerna till Asien och

växande ekonomier. Det kan vi inte möta med lägre löner och sämre arbetsvillkor. Det är en väg som bara kommer att leda mot botten. Den insats som vi måste göra är att höja värdet av det vi producerar i form av varor och tjänster. Kunskapsinnehållet måste bli betydligt större än vad det är i dag, och det ska ske med en omvärld där den globala konkurrensen ökar, där klimatutmaningarna är påtagliga och med en växande befolkning som kräver sin del av resurserna.

Det här är utmaningar men även hot inför framtiden. Men om vi bara ser det som utmaningar har vi i grunden väldigt goda förutsättningar i Sverige. Vi har nu fått en innovationsstrategi här i riksdagen som vi i Vänsterpartiet är väldigt positiva till. Vi hade önskat något mer än den, men den var ett steg i rätt riktning. Den bygger ju mycket på det som vi föreslog 2010, så det är väl inte så konstigt att jag ger den beröm. Det är en del positiva insatser i den.

Det finns utmaningar inom detta område som måste åtgärdas. I Sverige är vi duktiga på att ta fram idéer, men vi är dåliga på att kommersialisera våra idéer. Den stora orsaken till det är hur vi använder vårt riskkapital, både det statliga och det privata. Det privata riskkapitalet råder vi inte över, men det statliga råder vi över.

Vänsterpartiet vill se en ökad konsolidering, det vill säga att vi för samman det statliga riskkapitalet. Det är inte brist på riskkapital, men det är brist på samordning och inriktning. Framför allt är staten inne och konkurrerar på områden där staten inte bör vara, alltså på det privata området där det redan finns riskkapital. Det statliga riskkapitalet ska verka där det behövs bäst. Dels som såddkapital i ett tidigt skede, dels när man går från det tidiga skedet över till en färdig produkt eller tjänst.

När detta är i ordning kan vi också ha en exportfrämjande verksamhet. Exportnäringen behöver öka. I dag är vi beroende av export till Europa, men vi behöver söka oss till marknader utanför Europa.

För att detta ska fungera bra måste vi ha konkurrens på lika villkor för företag i Sverige. Så ser det tyvärr inte ut i dag. Jag och Vänsterpartiet menar att alla utländska företag ska ha skyldighet att anmäla sig och sina anställda till Skatteverket. Det är först då vi kan få en kontroll av att de bedriver en verksamhet i Sverige på samma villkor som svenska företag. Svenska företag anmäler sina anställda och att de har F-skattsedel till Skatteverket. Det är rimligt att också utländska företag gör det. I dag konkurreras seriösa och sjysta svenska företag ut av dessa företag.

Fru talman! Jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer men yrkar bifall bara till reservation 2.

Anf. 101 MATS ODELL (KD):

Fru talman! Detta är, precis som Kent Persson sade, ett så kallat motionsbetänkande. Vi hade en stor debatt i kammaren i höstas om regeringens förslag på detta område, och i dag handlar det mycket om oppositionens agenda. Vi har fått lyssna till våra vänner i oppositionen, och nu tänker jag ta tillfället att berätta lite grann vad Alliansen har gjort, gör och kommer att göra framöver.

Alliansregeringen har genomfört stora och viktiga reformer på näringspolitikens område men också på andra angränsande områden som har betydelse för näringspolitiken. Den kan aldrig betraktas isolerat. Att pytsa ut några miljoner till olika statliga myndigheter förändrar inte nä-

ringsklimatet. Det kan vara viktigt, och vi satsar mycket på det också. Det är dock andra fundamentala faktorer som är viktiga.

Som många känner till har vi sänkt skatten för vanliga inkomsttagare genom det så kallade jobbskatteavdraget och därmed ökat friheten för människor. Vi har ökat självbestämmandet, och vi har också ökat arbetsutbudet och sysselsättningen.

Detta har i sin tur ökat, inte minskat, resurserna för såväl stat som landsting och kommuner. Tillväxt existerar nämligen. Många talar sig varma för tillväxt, men de värjer sig för den när den uppenbarar sig och säger: Ni har ju bara sänkt skatterna.

Jag vill uppmana alla tillväxtskeptiker att läsa nationalräkenskaperna och få det verifierat. Det är detta som händer när människor får mer pengar i plånboken, kan konsumera, kan hålla hjulen i gång och skapa sysselsättning. 200 000 fler är i arbete i dag än 2006. Den hårda kärnan i såväl statlig ekonomi som kommunal ekonomi och landstingsekonomi är nämligen antalet arbetade timmar, och det har gett utslag. Detta hör till när man studerar näringspolitik.

Vi kan också glädjas åt andra positiva saker, nämligen att Sverige är det mest innovativa landet i Europeiska unionen. Sverige ligger etta på Union Innovation Score Board. Globalt ligger vi på andra plats efter Schweiz i det så kallade Global Innovation Index. Vi står alltså starka i den hårdnande globala konkurrensen.

Vi är dock alla medvetna om att vi står inför stora utmaningar och att andra runt omkring oss också går starkt framåt. Vi kan alltså inte slå oss till ro och tycka att vi har kommit fram till en bra situation, utan det krävs stora insatser och ett högt reformtempo för att hålla jämna steg med våra konkurrenter.

Det har skett mycket. De administrativa kostnaderna för företagen har sänkts, och många förenklingsförslag har genomförts. Men mer kan och ska göras när det gäller regelförenkling. Därför satsar regeringen ytterligare 956 miljoner på regelförenkling under de kommande åren. Tiden medger dock inte att jag läser upp listan över alla de förslag som finns på detta område.

Jobbskatteavdragen och sänkta egenavgifter för enskilda firmor har gjort det mer lönsamt att starta och driva företag. Vidare har medfinansieringen av sjukförsäkringen slopats.

Sedan vi hade den förra näringspolitiska debatten i höstas har ett nytt investeraravdrag trätt i kraft som gör det möjligt för privatpersoner att satsa pengar i onoterade företag där staten också skjuter till en del. Vi tror att det är en viktig reform, men den är ännu inte tillräckligt känd för att få ett stort genomslag.

En statlig fond-i-fond för riskkapital i tidiga skeden håller också på att sättas upp. Vi fick en redovisning av det i utskottet av statssekreteraren för drygt en vecka sedan. Det ska bli intressant att se hur staten tillsammans med privata aktörer kan göra skillnad i framför allt tidiga skeden.

Regeringen har också sänkt de generella social- och arbetsgivaravgifterna med 1 procentenhet. Arbetsgivaravgiften för unga har halverats. Vi hörde av Jonas Eriksson att det är en bra sak när det gäller folk sysselsatta inom forskningsverksamhet, och det ska bli spännande att höra vad

hans rödgröna kamrater som anser att detta är bortkastade pengar tycker om det.

Yrkesintroduktion är en möjlighet för unga upp till 25 år att komma in på arbetsmarknaden genom branschspecifika avtal. Här får arbetsgivaren också ett stöd för att kunna ge konkret vägledning i yrket.

Häromdagen aviserade regeringen också ett nytt högkostnadsskydd för företagare som ska gälla redan efter den första karensdagen när medarbetarna är sjuka. För ett litet företag med fem anställda kan sjuklönekostnaden halveras med detta förslag.

Förmögenhetsskatten har slopats, trygghetssystemen för företagare har förbättrats och så vidare.

Vi har infört ett RUT-avdrag för hushållsarbeten där privatpersoner får en skattereduktion. Det har skapat tusentals nya företag och tiotusentals nya jobb.

Konkurrenslagen har förbättrats. Lagen om valfrihet har skapat förutsättningar för bättre service. Många nya affärsmöjligheter och företag har kunnat utvecklas inom välfärdssektorn.

Om en vecka presenteras vårpropositionen. Där kommer riktlinjerna för den ekonomiska politiken inför arbetet med budgetpropositionen för nästa år att presenteras.

Vi har också haft ett antal viktiga förslag. Jag tänker på forsknings- och innovationspropositionen, innovationsstrategin och mineralstrategin. Det är exempel på ett målinriktat arbete för att ta till vara Sveriges goda förutsättningar när det gäller naturresurser, energiproduktion, forskning och utbildning för att stärka vår konkurrenskraft och vår goda position i en allt tuffare global konkurrens.

Vår chans är att satsa på kunskapsdriven tillväxt. Här håller jag med mina vänner i oppositionen som har tagit upp utbildningens betydelse för detta. Det är helt nödvändigt. Det är också viktigt att inte ha högre beskattning av medborgare och företag än vad som är nödvändigt och att Sveriges ledande position som innovationsland ska kunna växlas in i en bättre kommersialisering av de innovationer som föds i vårt land.

Det är därför regeringen satsar 950 miljoner kronor mellan 2013 och 2016 på de strategiska innovationsområden där vi, på de områden där vi redan har en ledande position, tillsammans med akademi, forskning, näringsliv och industri ska utveckla ännu bättre förutsättningar för Sverige att befästa sin ledande position om strategiska och viktiga områden.

Fru talman! Näringspolitik handlar alltså främst om att skapa goda förutsättningar för konkurrens, forskning, innovation och lärande. Det handlar inte främst om att pytsa ut pengar till olika statliga myndigheter.

Jag tycker att arbetet i näringsutskottet är stimulerande. Vi har över alla parti- och blockgränser en gemensam känsla av att vi verkligen vill skapa förutsättningar för jobb och tillväxt genom företagande. Det är en genuin känsla hos partierna. Det finns goda förslag från alla partier. Men vi har olika ideologier, och vi har lite olika inriktning. Det slår också igenom. Det skiljer sig ganska drastiskt.

Jag tycker egentligen inte, fru talman, att man bara kan läsa oppositionens alla förslag på det näringspolitiska området utan att samtidigt läsa deras budgetförslag. Där läggs det nämligen nya, tunga bördor på både företag och hushåll. Mellan 30 och 70 miljarder kronor läggs som bördor på dessa aktörer. Jag tror inte, som en del optimister, att detta passerar

helt spårlöst förbi i företagens resultaträkningar, balansräkningar, anställningsvilja och expansionsplaner. Om man tror det ska man nog gå åtminstone någon sorts ABF-kurs eller en kurs på universitetet och titta lite grann på de företagsekonomiska och nationalekonomiska grundelementen. Huvuddelen av satsningarna går till att bygga ut transfereringssystemen. I praktiken riskerar man en kostnadsökning som kommer att riskera att tränga undan resurser för välfärd som skola och omsorg.

Avslutningsvis, fru talman: Regeringens näringspolitik rymmer många olika insatser för att främja alla dessa saker som jag nu har talat om. Det handlar mycket om generella insatser men också om insatser för att främja forskning, utveckling, innovation, konkurrensfrämjande åtgärder och regelförenkling. Men det rör sig också om mer riktade insatser som åtgärder för att främja kvinnors företagande, företagande bland personer med utländsk bakgrund, social ekonomi, socialt företagande och inte minst den tillväxt och sysselsättning som skapas av turism i vårt vackra land.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Charlotte Hammar Johnsson, Hans Rothenberg och Borian Åberg (alla M) samt Anders Ahlgren (C).

(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 2 april

CU23 Telefonförsäljning på premiepensionsområdet

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU16 Avfall och kretslopp

Punkt 5 (Varors livslängd m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (MP, V)

Votering:

253 för utskottet

34 för res. 5

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

Prot. 2013/14:95
3 april

För utskottet: 91 S, 90 M, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD
För res. 5: 18 MP, 16 V
Frånvarande: 21 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Punkt 9 (Elavfall m.m.)

1. utskottet

2. res. 11 (SD)

Votering:

161 för utskottet

18 för res. 11

109 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 90 M, 19 FP, 19 C, 16 V, 16 KD

För res. 11: 18 SD

Avstod: 91 S, 18 MP

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Punkt 10 (Kommunalt insamlingsansvar för förpackningar m.m.)

1. utskottet

2. res. 12 (S, MP, V)

Votering:

162 för utskottet

125 för res. 12

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD

För res. 12: 91 S, 18 MP, 16 V

Frånvarande: 21 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU19 Jakt och viltvård

Punkt 1 (Allmänna jaktfrågor)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

Votering:

180 för utskottet

108 för res. 1

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 18 MP, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD

För res. 1: 92 S, 16 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Punkt 4 (Djurskydd vid jakt)

1. utskottet

2. res. 4 (MP, V)

Votering:

254 för utskottet

34 för res. 4

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 90 M, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD

För res. 4: 18 MP, 16 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Punkt 5 (Vildsvinsförvaltning)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

178 för utskottet

18 för res. 6

92 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 18 MP, 19 FP, 19 C, 16 V, 16 KD

För res. 6: 18 SD

Avstod: 92 S

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU7 Arbetslöshetsförsäkringen

Punkt 1 (Grundläggande principer för försäkringen)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP)

Förberedande votering:

94 för res. 1

18 för res. 2

176 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Helena Lindahl (C) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

162 för utskottet

92 för res. 1

34 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD

För res. 1: 92 S

Avstod: 18 MP, 16 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Prot. 2013/14:95

3 april

Punkt 3 (Villkor för rätt till ersättning)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

253 för utskottet

16 för res. 6

18 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 90 M, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD

För res. 6: 16 V

Avstod: 18 MP

Frånvarande: 21 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Punkt 4 (Rätten att begränsa sitt arbetssökande)

1. utskottet

2. res. 7 (SD, V)

Votering:

255 för utskottet

33 för res. 7

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 90 M, 18 MP, 19 FP, 19 C, 1 SD, 16 KD

För res. 7: 17 SD, 16 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Mattias Karlsson (SD) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Deltidsbegränsningen)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

254 för utskottet

18 för res. 8

16 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 92 S, 90 M, 18 MP, 19 FP, 19 C, 16 KD
För res. 8: 18 SD
Avstod: 16 V
Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU21 Riksrevisionens rapport om skattekontroll i statliga myndigheter och kommuner

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU18 Folkhälsofrågor

Punkt 1 (Folkhälsolag och mål för folkhälsan)

1. utskottet
 2. res. 1 (MP)
- Votering:
254 för utskottet
18 för res. 1
16 avstod
61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 90 M, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD
För res. 1: 18 MP
Avstod: 16 V
Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Punkt 2 (Kommission för jämlik hälsa m.m.)

1. utskottet
 2. res. 3 (S, V)
 3. res. 4 (MP)
- Förberedande votering:
109 för res. 3
17 för res. 4
161 avstod
62 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
Huvudvotering:
162 för utskottet
108 för res. 3
18 avstod
61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD

För res. 3: 92 S, 16 V

Avstod: 18 MP

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Prot. 2013/14:95

3 april

Punkt 3 (Förutsättningar för psykisk hälsa)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

3. res. 6 (SD)

Förberedande votering:

128 för res. 5

18 för res. 6

142 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

144 för utskottet

126 för res. 5

18 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 19 FP, 19 C, 16 KD

För res. 5: 92 S, 18 MP, 16 V

Avstod: 18 SD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU31 Nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

Punkt 3 (Domarnämndens förslag)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V)

Votering:

180 för utskottet

108 för res. 2

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 18 MP, 19 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD

För res. 2: 92 S, 16 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 7 MP, 5 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 102 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Mats Odell står här i kammaren och berättar om alla skattesänkningar som Alliansen har genomfört och att det har lett till många fler jobb. Jag är inte säker på att svenska folket känner igen sig i den beskrivningen. Det finns också rapporter, till exempel IFAU:s från Uppsala universitet, som visar på att sänkningen av arbetsgivaravgifterna inte har lett till fler jobb. Det finns alltså den typen av rapporter. Jag uppfattade aldrig att Mats Odell över huvud taget hade med något liknande i sitt anförande.

Något som också tål att funderas över är att Mats Odell redogjorde för några topplistor där Sverige låg i topp. Det finns andra listor som visar mycket tydligt att vi har tappat. Och det finns en lista som är den allra viktigaste för svensk del. Där framgår att viappar exportmarknader medan det finns grannländer, till exempel Tyskland, som tar marknadsandelar. Det är väl ett nog så allvarligt hot beträffande hur vi ska få fler jobb. Många av våra små och medelstora företag behöver komma ut på nya och större marknader just för att vi ska få fler jobb.

Det sista som jag skulle vilja att Mats Odell redogjorde för är det nya förslaget om sjukförsäkringen och hur det kommer att utformas och se ut. Frågan är om det inte finns en liten, liten risk för att det blir lite krångligare regler med det förslaget.

Anf. 103 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Jag vet att Carina Adolfsson Elgestam inte tror att skattesänkningar leder till fler jobb. Hon tror inte heller att skattehöjningar leder till färre jobb. Det vore ganska intressant för en nationalekonom att titta på den teorin. Jag tror att den är mycket vanskelig. Det spelar ingen roll om man sänker skatten eller höjer den. Det blir samma sak. Är det verkligen Socialdemokraternas politik? Jag är mycket förvånad.

I så fall förstår jag Carina Adolfsson Elgestams tal om att de nu ska göra en strategisk satsning på besöksnäringen. Den inleds med en dubbelstöt där de fördubblar arbetsgivaravgiften för unga. Det har ingen effekt, säger Socialdemokraterna. Branschen säger att det kommer att medföra att tusentals ungdomar mister jobbet. Ovanpå det fördubblar de restaurangmomsen för samma besöksnäring. Hur det kan vara en strategisk satsning tror jag återstår att förklara för de berörda – och övertyga dem om. Mot bakgrund av teorin att det inte spelar någon roll om man höjer eller sänker skatten är det förstås ett fullt rimligt antagande. Jag skulle vilja säga, herr talman, att det är en väldigt djärv hypotes.

Sverige har en mycket stark position när det gäller innovation, men som jag sade i mitt anförande är det något som vi måste slå vakt om. Vi måste fortsätta att få upp kommersialiseringen av alla de innovationer som görs i vårt land. Då tror jag att den skattepolitik som Socialdemokraterna tillsammans med sina rödgröna kamrater står för är en mycket allvarlig döbelnsmedicin för de företag som ska försöka föra ut det på exportmarknaderna.

Anf. 104 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Mats Odell gärna vill tala om skatter, skatter och åter skatter. Det är väl ändå så att våra skattemedel, de som vi använder i det svenska samhället, fördelas på olika sätt. Det tål att alltid fundera på hur man använder skattemedel. Om vi tittar på den sänkta arbetsgivaravgiften ser vi att den har kostat 2,75 miljarder. Man kan fundera på vad de pengarna i stället kunde ha använts till, kanske till utbildning. När vi kopplar det till besöksnäringen försöker Mats Odell att i kammaren svartmåla vår politik – det är lite grann av skrämselfpropaganda – i stället för att använda sig av riktiga argument.

Den allra viktigaste åtgärden för besöksnäringen, inte minst det som är kopplat till hotell, restaurang och mat, är kompetenshöjning, det vill säga att man satsar på utbildning så att såväl anställda som företagare höjer sin kompetens. Då finns det nog större möjligheter för näringen att växa. Det är viktigare än att sänka skatter.

Jag kan även konstatera att Mats Odell inte svarade på frågan om det kommer att bli enklare för småföretagen med Alliansens nya förslag om sjukförsäkringen. Där föreslås att man ska delas in i grupp 1, grupp 2, grupp 3, grupp 4 och grupp 5 beroende på vilken omsättning man har. Det är inte utan att jag undrar om det blir enklare regler för företagen när sjukförsäkringsförslaget genomförs.

Anf. 105 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Det här blir nästan lite skrattretande, för nu säger Carina Adolfsson Elgestam aningen indignerat att Mats Odell försöker svartmåla deras politik. Det låter ungefär som om oppositionen hade monopol på att svartmåla regeringens politik.

Jag försöker inte svartmåla. Jag försöker beskriva vad en national-ekonomisk analys ger vid handen. En sådan har gjorts av Finansdepartementet, och den visar att höjda socialavgifter för unga på sikt kommer att innebära 16 500 färre anställda. Oppositionens minskade ROT- och RUT-avdrag innebär ca 1 100 färre anställda. En försiktig beräkning visar att den höjda restaurangmomsen innebär 3 500 färre anställda i den sektorn. Huruvida det går att förena med talet om en strategisk satsning på besöksnäringen återstår för väljarna att fundera på fram till valdagen.

Carina Adolfsson Elgestam tar också upp frågan om det nya sjuklöneförslaget. Det är en förbättring av högkostnadsskyddet som till skillnad från förslag som handlar om att ta bort den andra sjuklöneveckan kombinerar den effekt som jag tror är viktig, nämligen att man ringer till sin arbetsgivare i ett litet företag, inte till Försäkringskassan. De små företagen har en mycket lägre sjuklönekostnad än större företag och statliga, kommunala och landstingskommunala arbetsgivare. Samtidigt tar det ned kostnaden för de små företagen på ett kraftfullt sätt.

Jag tror att det är en bra väg framåt. De mer exakta förslagen kommer att preciseras. Frågan har utretts, och regeringen kommer att lägga fram ett sådant förslag i god tid före valet.

Anf. 106 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det var en väldigt ljus bild av svensk ekonomi och tillväxt som vi fick av Mats Odell. Företagandet växer och arbetstillfällena ökar. Det går som på räls. Jag har inte samma bild direkt.

Jag tänkte ta upp frågan om konkurrens på lika villkor, som jag menar är en grundförutsättning för att kunna driva företag i Sverige. Vi kan se att det till exempel inom åkeribranschen, och även inom byggbranschen, i dag bedrivs illegal verksamhet. Dessa verksamheter har ökat framför allt inom transportnäringen. Det är den så kallade cabotageförordningen som styr det. Vi kan se att svensk åkerinäring har tuffa villkor för att klara sig och överleva. Många går i konkurs, för de klarar inte konkurrensen.

I dag bedrivs en illegal verksamhet i landet. Ett sätt att stävja den trafiken är att helt enkelt införa anmälningssplikt på samma sätt som svenska företag i dag anmäler sin verksamhet och sina anställda till Skatteverket. Det är en förutsättning för att kunna kontrollera att verksamheten sköts på ett korrekt sätt. Om vi hade anmälningssplikt även för utländska företag som verkar i Sverige skulle vi få konkurrensneutralitet, konkurrens på lika villkor. I dag får vi en social dumpning på grund av den illegala verksamheten.

Anf. 107 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Kent Persson tycker att jag målar upp en ljus bild. Jag försökte beskriva vad som har gjorts och vad mitt parti och övriga allianspartier tror är viktigt att göra för att få fler att vilja starta företag, få fler att vilja anställa och expandera.

Vi har genomlidit djupa lågkonjunkturer framför allt på våra exportmarknader. Det har gjort att exporten avmattats, det är alldeles riktigt, och med tanke på den sammansättning som vår exportprofil har så har vi självklart drabbats en del.

Om vi tittar framåt lite grann, Kent Persson, ser vi att Konjunkturinstitutets och de olika bankernas bedömning av framtiden är att åren 2014, 2015 och 2016 ser ut att bli betydligt bättre än de år som vi nu har bakom oss. Finansdepartementet är inte riktigt lika optimistiskt.

Det verkar som att till och med de absolut värsta krisländerna har bottnat och börjat röra sig uppåt, och det här kommer att få genomslag. Det finns ingen anledning att försöka svartmåla utvecklingen. Den optimism som finns bland inköpschefer, företag och så vidare tycker jag inte att vi politiker ska ta ned, utan det finns anledning att dela den bilden. Jag har ingen annan kristallkula än vad de institut som tittar på de här frågorna har.

Jag har varit kommunikationsminister, så jag känner väl till cabotagefrågan. Dock måste jag erkänna att jag inte vet vad den anmälningssplikt som Kent Persson föreslår skulle innebära. Jag antar att denna fråga har diskuterats i trafikutskottet. Men goda förslag som är bärkraftiga och uppfyller de avtal som vi har ingått tycker jag ska prövas, för det här är inte bra. Det finns en illojal och felaktig konkurrens.

Anf. 108 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Mats ägnade 20 sekunder åt den fråga jag ställde.

Arbetsgivarorganisationerna inom byggnadsbranschen och åkeribranschen, de fackliga organisationerna inom samma områden samt Skatteverket är överens. Vi måste komma till rätta med det här problemet. Det förekommer i dag en illojal konkurrens därför att Sverige inte har tagit

tag i de här frågorna. Finland har gjort det. Där har man striktat upp hela lagstiftningen.

Detta kan man åstadkomma genom att helt enkelt ha en anmälningssplikt för företag som bedriver verksamhet. Det gäller även svenska företag. I dag finns det svenska företag som flyttar sin verksamhet till Estland men bedriver verksamhet i Sverige utan anmälningssplikt och smiter undan. Det här gör man därför att man vill undvika kontroll över den verksamhet man bedriver och hur mycket man bedriver den. Man får ju inte köra hur mycket som helst när man är inne i Sverige, utan det är lagreglerat.

Finns det en anmälningssplikt finns det också en kontroll över dem som jobbar, vilka villkor de jobbar under och vilka företag som är här. Det är vid Skatteverket anmälan skulle ske. Då blir det på samma villkor som för svenska företag. Det här kan väl ändå inte vara så svårt, om man vill upprätthålla en konkurrensneutralitet mellan företag.

Anf. 109 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Jag har lärt känna Kent Persson som en hederlig och noggrann politiker, och jag har ingen anledning att betvivla det han säger. Det vore dock oseriöst av mig att stå och tycka någonting i en fråga där jag inte har något som helst underlag utan bara har fått en muntlig föredragning. Men om det är som Kent Persson säger tycker jag att det låter helt rimligt.

Anf. 110 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! En vanlig dag går nu över 200 000 fler människor till jobbet jämfört med hur det var 2006. Det är människor som packar upp varor på Ica, lagar mat i restaurangkök, bygger hemsidor hos it-leverantörer, kör buss, städar, undervisar i skolan, säljer kläder och böcker i handeln, svarar i telefon i kundsupporten och utför en massa andra uppgifter. Över 200 000 fler människor går till jobbet i dag jämfört med hur det var då. Det är viktigt för alla de människor som kommit i arbete, och det är såklart också viktigt för vårt samhälle. Människor som jobbar ger ju skatteintäkter som gör att vi har råd att finansiera allt det viktiga vi vill ha: skola, nattbuss, polis, infrastruktur och en massa andra saker.

En del hävdar, herr talman, att det är en slump att det kommer till nya jobb. Andra hävdar att det står i direkt relation till hur stor befolkning vi har; ökar befolkningen kommer jobben per automatik. Jag hävdar att det inte riktigt är på det sättet. Det faktum att över 200 000 fler människor går till jobbet i dag är en direkt effekt av Alliansens aktiva och medvetna jobb- och företagspolitik.

Vårt mål för näringspolitiken är övergripande att stärka konkurrenskraften för Sverige och lägga en grund för fler jobb och växande företag. Då kan man naturligtvis fråga sig: Vad är det egentligen vi har haft som idé i Alliansen? Hur har vi konkret försökt ta oss an uppgiften?

För det första är Sverige i dag övergripande ett bättre land för företagsamma personer. Vi har med ett antal reformer – borttagandet av fastighets- och förmögenhetsskatt, sänkningen av bolagsskatten, införandet av expertskatten och tunga investeringar i utbildning, forskning och infrastruktur – stärkt den svenska konkurrenskraften, gjort Sverige till ett bättre land att investera i och skapat bättre förutsättningar för svenska

företag att välja att investera i Sverige relativt till hur det ser ut i andra länder.

För det andra har vi gjort det både billigare och enklare att vara företagare och företagsam i Sverige genom en serie av skatteförändringar, en serie av regelförändringar och regelförenklingar och nu senast införandet av investeraravdrag och forsknings- och utvecklingsavdrag, som är väldigt betydelsefulla framför allt för mindre företag. På det sättet har vi gjort det enklare och billigare att vara företagare. Det är viktigt, för fyra av fem nya jobb kommer i de mindre företagen.

För det tredje har vi öppnat ett antal nya branscher för innovation och entreprenörskap och strategiskt sett till att svarta jobb kunnat bli vita. Med reformer som RUT, ROT, omregleringen av apoteksmarknaden, vårdvalet inom primärvården, den sänkta matmomsen och den sänkta skatten på att anställa unga har nya möjligheter kommit till för innovation, entreprenörskap och en flytt från svarta jobb till vita. Vi kan utöver nya jobb också se att skattemoralen i Sverige ökar.

Med allt detta går nu alltså över 200 000 fler människor till jobbet en vanlig dag jämfört med tidigare.

Vi närmar oss nu ett val, herr talman, och jobben kommer att vara en avgörande fråga. Ytterst skulle jag säga att det handlar väldigt mycket om på vad sätt våra respektive partier och regeringsalternativ har förmåga att lägga en grund för fler jobb och växande företag. Vår inriktning från Alliansen är ett regeringsalternativ som aspirerar på att fortsätta att vara med och styra i Sverige och att göra den uppgiften gemensamt. Vi satsar tydligt på ett antal områden under de kommande åren.

Det första är såklart utbildning. Det är där mycket av grunden läggs för förmåga, kunskaper och färdigheter. Vi är tydliga med att vi vill utöka stödet tidigt i skolan, utöka undervisningstiden och göra satsningar på lärare och lärares status.

Det andra är arbetsmarknaden, som vi vill fortsätta att utveckla genom till exempel yrkesintroduktionsanställningar, som är en bra möjlighet. Vi har arbetskraftsinvandringen, som vi förändrade 2009, då vi öppnade upp en tidigare stängd dörr till Sverige. Vi kommer nu att ta ytterligare ett steg som underlättar för talanger att söka sig till Sverige och underlättar för oss att behålla dessa talanger i Sverige. Med de förändringar som nu är på gång kommer det att vara väsentligt lättare för studenter och forskare från länder utanför Europa som har sökt sig till Chalmers, KTH eller något annat lärosäte att stanna i Göteborg, i Stockholm eller var det nu är efter att de tagit examen. Detta är oerhört betydelsefullt för Sverige, för svenska företag och för hela innovationsklimatet i vårt land.

Det tredje område där vi ska vara tydliga och kommer att göra satsningar är infrastrukturen. Infrastrukturen är lite att se som ett blodomlopp i ekonomin. Det handlar om att vi ska kunna ta oss till jobbet. Det handlar om att vi ska kunna få en fungerande arbetsmarknadsregion. Det handlar om att företag ska kunna veta att deras produkter kommer ut till deras kunder här i Sverige och internationellt. Det är egentligen extra viktigt i ett land som Sverige, som är stort med långa avstånd, glest befolkat och väldigt handelsberoende. Ett exempel är att vi kommer att dubbla de pengar som läggs på drift och underhåll av vägar och järnvägar. Det är mycket betydelsefullt för att vi ska kunna ta oss an den histo-

riska skulden; det har under decennier satsats för lite på den svenska infrastrukturen.

Det fjärde är forskningen. Under en period av kanske åtta år har de skattepengar som läggs på forskning ökat i Sverige från 25 till 34 miljarder kronor. Detta bygger konkurrenskraft långsiktigt. Det är kanske ingenting som förändrar Sverige i morgon eller om en månad, men långsiktigt är det väldigt betydelsefullt. Det är också betydelsefullt lokalt. Jag har som gammal chalmérist gått in och tittat på vad detta betytt för Chalmers. År 2006 lades det drygt 400 miljoner kronor på forskningspengar till Chalmers. År 2014 är det över 900 miljoner kronor. Bara på det lärosätet talar vi om en dubbling av forskningspengarna med all den viktiga teknik och det kunnande som kommer ut från ett sådant lärosäte.

Ytterligare en tydlig inriktning från Alliansen är handelsfrågorna. Sverige är ett handelsberoende land. Vi kommer att ha fortsatt fokus på handeln, handelns betydelse och främjande av en tjänstehandel i Europa. Vi vill gärna se fler handelsavtal, inte minst det med USA som är på gång. Där läggs en grund för många svenska företag när vår egen marknad är för liten.

Sedan kommer vi tillbaka till näringspolitiken med inriktningen för Alliansen att stegvis utveckla villkoren. I år har vi kickat in investeraravdrag och forsknings- och utvecklingsavdrag som är betydelsefulla framför allt för de mindre företagen. Vi kommer närmast med förslagen om sjuklöneansvar som är en viktig reform framför allt för mindre företag. Det är en fråga som ofta kommer tillbaka i diskussionen.

Vår inriktning är fokus på kunskap, jobb och företagande. Vad vill då oppositionspartierna? Det tydligaste är att vi just nu har ett regeringsalternativ. Vi i Alliansen är tydliga med att vi går vill val gemensamt och aspirerar gemensamt på att fortsätta att få möjlighet att regera Sverige. Så ser det inte ut på den andra sidan.

Jag kan tycka att det är lite ynkligt att Carina Adolfsson Elgestam och de andra inte kan precisera ett gemensamt regeringsalternativ och vad som är deras gemensamma idé för att regera Sverige. Det finns förslag som spretar i lite olika riktning.

Vi kan se Vänsterpartiet som vill avveckla kärnkraft, höja bolagsskatt och höja inkomstskatter. Hur kan det ge fler jobb? Vad sänder det för signaler vad gäller investeringsviljan i Sverige?

Vi har Sverigedemokraterna som vill strypa arbetskraftsinvandringen. De ger med det beskedet att alla duktiga, talangfulla utomeuropeiska studenter och forskare vi har i Sverige på Chalmers, KTH och andra ställen inte är välkomna i Sverige. Hur kan vi få mer av innovation, kunskap och i förlängningen jobb i Sverige med en sådan inriktning?

Miljöpartiet vill avveckla kärnkraften. Det vet vi sedan innan. De vill minska vattenkraft. Men de är också tydliga med att de kraftfullt vill minska den svenska skogsproduktionen. Om man lägger samman detta, hur ger det fler jobb i Sverige?

Sedan har vi Socialdemokraterna. Vi har en diskussion i Sverige: Hur kan vi underlätta för unga människor att komma in på arbetsmarknaden? Vårt svar är att tala om utbildning och sänkta kostnader för företag att anställa unga. Socialdemokraterna och Carina Adolfsson Elgestam säger: Låt oss införa en ungdomsskatt och göra det dyrare att anställa unga. Min fråga blir då: Hur kan det ge fler jobb för unga människor?

Över 200 000 fler människor har kommit i arbete sedan 2006. Utanförskapet har minskat, och Sverige har blivit ett bättre land för företagsamma personer. Vår fortsatta inriktning är att göra viktiga reformer i infrastruktur, utbildning, arbetsmarknad, arbetskraftsinvandring, forskning och villkoren för företagsamhet i Sverige. Med det försöker vi i Alliansen att lägga en grund för fler jobb och växande företag. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna. (Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Charlotte Hammar Johnsson, Hans Rothenberg och Borian Åberg (alla M) samt Anders Ahlgren (C).

Anf. 111 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Jag lyssnade noga på Lars Hjalmereds inledning där han beskrev en helt vanlig dag i Sverige. Det var bara en liten detalj, och inte så liten heller, som Lars Hjalmered glömde att nämna. År 2006 var det 217 000 öppet arbetslösa. I dag, april 2014, är det 432 000 som är arbetslösa.

Det tål att funderas över, inte minst när Lars Hjalmered säger: Vi har stärkt konkurrenskraften, och vi har skapat nya jobb i nya branscher. Han omnämner RUT och ROT. Det har blivit lite nya jobb inom service och renovering. Men frågan är om det är detta som stärker konkurrenskraften?

När det för övrigt gäller apoteken handlar det väl om att det inte förändras så mycket om man flyttar arbetskraften från offentligt ägt företag till att den blir anställd privat. Arbetskraftsutbudet blir ungefär detsamma.

På tal om de nya branscherna har Moderaterna med personer i ledande ställning uttryckt att industrin i Sverige liksom jordbruket inte har någon framtid. Mot bakgrund av att det är vår svenska basindustri som är motorn och nerven för tillväxt är det lite märkligt att inte Moderaternas företrädare Lars Hjalmered omnämner det vid ett enda tillfälle i sitt anförande.

Anf. 112 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jag är göteborgare och har en bakgrund i Volvo och har jobbat i flyg- och rymdindustrin och i andra delar av svenska fordonsindustrin. Jag vet tydligt dess betydelse. Jag tror att Carina Adolfsson Elgestam kan vara rätt lugn med vår inriktning att fortsätta grunda också för det viktiga företaget och andra viktiga industriföretag.

Då kommer vi in på en del av det jag sade i mitt anförande. Om man hade lyssnat ännu mer noga hade man noterat det jag sade om forskningen, utbildningen, flera av de skatteförändringar vi gjort av bolagsskatt och andra saker. Det handlar om att stärka investeringsklimatet. Lägga därtill att Alliansen ger ett långsiktigt besked i energipolitiken, så har vi en rätt solid grund för viktiga industriföretag i Sverige som bryter av tydligt mot Socialdemokraternas linje.

Vi har en diskussion i Sverige om hur vi kan få in unga människor på arbetsmarknaden. Jag talar väldigt mycket om utbildning och att företag ska kunna anställa. Carina Adolfsson Elgestams och Socialdemokraternas besked är: Låt oss införa en särskild ungdomsbeskattning. Låt oss

göra det dyrare att anställa unga människor. Höj arbetsgivaravgifterna. Dubblera restaurangmomsen.

Parallellt med det startas också en kampanj i ert ungdomsförbund där man går ut och uppmanar till bojkott av viktiga ungdomsarbetsgivare i form av restauranger. Då är min fråga tillbaka till dig: Hur kan det ge fler jobb för unga människor om man först klickar in en särskild ungdomsskatt och sedan låter sitt ungdomsförbund gå ut och uppmana till bojkott av viktiga ungdomsarbetsgivare?

Prot. 2013/14:95

3 april

*Näringspolitiska
frågor*

Anf. 113 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Jag kommer själv från industrin och vet mycket väl hur viktigt det är för industrin att man arbetar i samverkan. Mot bakgrund av Lars Hjalmereds Göteborgsperspektiv är det ganska intressant att ett av Göteborgs största företag vid flera tillfällen uttryckt ganska tydligt att det vill ha samverkan och samarbete mellan politiken och näringslivet. Det har varit lite så och så hur väl man har lyssnat på Regeringskansliet. Jag kommer åter tillbaka till att ledande moderater har uttryckt, som dess värre har gått ut till en hel värld, att svensk industri inte skulle ha en morgondag. Det kan vara lite skrämmande.

Såväl Moderaterna som andra från Alliansen får med osanning. Det är när de försöker slå blå dunster i svenska folket att vi ska införa en ungdomsskatt. Sanningen är att ni har sänkt arbetsgivaravgiften för unga generellt till alla företag. Det handlar om att man lämnar en form av bidrag till de företag som anställer personer under 26 år. Att då omvandla detta till att vi skulle införa en ungdomsskatt är inte sant. Det handlar inte om ungdomsskatt. Det handlar om hur vi generellt använder de inkomster staten får.

Det vi säger är att det är mycket viktigare att varje ung människa som är arbetslös får ett riktat bidrag till sig när den unga människan får en anställning av en arbetsgivare. Det är skillnaden mellan våra förslag och Alliansens förslag.

Anf. 114 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jag skulle säga att den stora skillnaden ligger just i ungdomsskatten. Tror man att det blir fler jobb om man tredubblar skatten för att anställa en ung människa eller inte? Det är den tydliga konflikten i detta.

Låt oss ta detta med industrin. Vad är det industrin behöver? Det är generellt viktiga och bra villkor i Sverige. Det handlar om en bra skattesituation, ordentliga satsningar på forskning, till exempel fordonsforskningsprogram som vi fortsatt har tungt i Sverige, och ett bra skolsystem. På alla dessa områden försöker vi tydligt leverera.

Jag tycker att man ska vara tydlig med att säga att industrin fortsatt har en viktig roll i Sverige, men det måste kompletteras med att andra branscher växer till. De nya jobb som har tillkommit, över 200 000 nya jobb, är jobb inom tjänstesektorn. Har vi idén att alla behövs i samhället och att fler jobb ska komma till och komma fler människor till del måste vi ha en jobbtillväxt inom flera branscher. Det är bland annat därför vi har fattat beslut om flera viktiga reformer, som RUT och ROT och den sänkta arbetsgivaravgiften för att anställa unga och för att sänka trösklarna in. Detta är inte minst viktigt när det är sådana branscher som lätt

anställer unga människor. Vi har öppnat upp nya sektorer, som jag var inne på, som vårdval i primärvården, apoteken och annat, som tidigare varit stängda för innovation och entreprenörskap. Det är viktigt.

För att konkludera, herr talman: När det gäller synen på unga och Socialdemokraternas ungdomsskatt tror jag inte att det är en särskilt bra idé att tredubbla skatten för att anställa unga människor. Tvärtom tror jag att det är bättre att fundera på: Hur kan vi grunda med en bra utbildning och rimliga villkor för företag som anställer? Då säger Carina Adolfsson Elgestam: Låt oss göra det dyrare att anställa unga. Men jag tror att det då blir färre möjligheter för unga människor på arbetsmarknaden.
(Applåder)

Anf. 115 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Vi kan se i statistiken att kvinnor tjänar 7 procent mindre än män, omotiverat, och att 68 procent av kvinnorna arbetar heltid medan 90 procent av männen arbetar heltid. Vi kan också se att kvinnligt företagande ökar i snigeltakt. Av Sveriges företagare är ungefär bara en tredjedel kvinnor. 12 procent av aktiebolagens styrelseposter innehas av kvinnor. 61 procent av suppleanterna i aktiebolagens styrelser är kvinnor, medan 21 procent är män.

Det här är några exempel på den ojämställdhet som finns inom svenskt företagande och svenskt näringsliv. Jag lyfte i mitt anförande fram flera förslag som syftar till att förbättra kvinnornas möjligheter och jämställdheten inom näringslivet och i företagandet.

Från moderata och Alliansens företrädare har jag än så länge inte hört några förslag som syftar till att förbättra jämställdheten i näringslivet. Är Alliansens enda svar att fortsätta med de befintliga insatserna, som har visat sig ge liten effekt, och att hänvisa till RUT och säga att det öppnar företagandet för kvinnor, det vill säga att kvinnorna ska stanna kvar vid traditionellt kvinnodominerade yrken? Är detta det enda svaret från Alliansen vad gäller att arbeta för ett mer jämställt näringsliv?

Anf. 116 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jonas Eriksson pekade på några av de saker som görs och som jag tror är väsentliga. De företag som har kommit till efter RUT-reformer är ofta startade av kvinnor. Inom de så kallade kvinnodominerade yrkena inom vård och omsorg kan det vara betydelsefullt med en sådan reform som lagen om valfrihet eller vårdval som öppnar upp för entreprenörskap som tidigare varit stängt. Det är betydelsefullt. Det har tagits initiativ inom Näringsdepartementet för kvinnors företagande. Det går säkert att ha synpunkter på reformerna.

En viktig del att lyfta fram är staten som föredöme. Staten är ägare till ett rätt stort antal företag, börsnoterade och onoterade. Det finns säkert en del olika uppfattningar om olika detaljer kring statens ägande och hur man hanterar det. Men låt oss vara tydliga med att staten försöker vara föredöme både när det handlar om hållbarhet, med de hållbarhetskrav som ställs på företagen, och när det gäller representationen i styrelserna. Det är en jämn fördelning hos de statliga aktörerna. Det tycker jag är att gå före. Politiska företrädare för regeringen eller riksdagen är tydliga med förväntan på samhället i övrigt. Det handlar om hur man verkar där

man har beslutskraft, nämligen de statliga företagen. Där är man ett tydligt föredöme i sammanhanget.

I mitt anförande tog jag upp Miljöpartiets förslag angående kärnkraft, vattenkraft och skogs politik – tre områden man i alla lägen vill trycka ned. Då blir min fråga till Jonas Eriksson: Hur blir det fler jobb i Sverige om man avvecklar kärnkraften, minskar vattenkraften och kraftigt minskar skogsproduktionen i Sverige?

Anf. 117 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det ändå var ett tydligt svar på min fråga. Man är ganska nöjd inom Alliansen. Det kvinnliga företagandet ska öka inom de traditionellt kvinnodominerade yrkena, och det är fullt tillräckligt. Det är inte den vision som Miljöpartiet har vad gäller jämställdheten i näringslivet.

Jag tycker att det är bra att vi har fått mer jämställdhet i de statliga bolagen vad gäller styrelseposter. Men det har inte slagit igenom i fråga om ledande befattningar i de statliga företagen. Tyvärr kan man säga att trenden i det privata näringslivet inte är att man följer statens exempel. Om jag inte minns fel visar den senaste statistiken en viss backning vad gäller jämställdhet, och det gäller både styrelseposter och ledande befattningar.

För att ge Alliansens företrädare ytterligare en möjlighet att svara och kanske lite utveckla sin politik på det här området ställer jag åter frågan: Är det RUT och privatisering inom vård och omsorg som är det enda svaret från Alliansen när det gäller att förbättra jämställdheten i näringslivet?

Anf. 118 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Svaret är naturligtvis nej på Jonas Erikssons fråga. Svaret är inte så enkelt. Hade Jonas Eriksson suttit på en enkel lösning hade han eller andra redan föreslagit det. Frågan är nog väsentligt mer komplex än så. En del av svaret från oss är den typ av reformer som jag nämnt och att staten kan vara ett föredöme.

Vi är inte heller nöjda med skillnader i hur mycket personer tjänar, äger och har inflytande. Det är möjligen en strukturell skillnad. Vi är naturligtvis inte nöjda.

Det finns ändå någon typ av hopp i samhället i att kvinnor alltmer går högre utbildning och har höga positioner i näringslivet. Långsiktigt ger det hopp. Men vi är inte nöjda, utan vi kommer naturligtvis att fortsätta att jobba med frågan.

Avslutningsvis konstaterar jag att jag inte fick svar på mina frågor om skog, vattenkraft och kärnkraft. Men det kan finnas fler debattmöjligheter för Jonas Eriksson och mig. Det här väcker en del frågor inom viktiga områden för Sverige – energi och vad det kan betyda för näringslivet. Där är det rätt stora skillnader oss emellan. Jag tror att det är en direkt dålig idé att stänga ned kärnkraften i förtid, minska vattenkraften och kraftigt minska skogsproduktionen.

Anf. 119 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! I dag är arbetslösheten 8 ½ procent av arbetskraften. År 2006 låg den på 4,8 procent. Då var det utanförskap som ni pratade om

från borgerligt håll. I dag hör vi inte ett ord om utanförskap, utan ni framhäver att 200 000 nya jobb har tillkommit.

Lars Hjalmered tog upp utbildningen som en grund för företagens möjligheter att utvecklas och få kompetent arbetskraft i framtiden. Ni har varit åtta år vid makten, och utredning efter utredning visar att hela utbildningssystemet har krackelerat. Under åtta år har ni inte lyckats med någonting. Trots alla era reformer har kunskapsklyftorna bara ökat i Sverige.

Det kan vi även se när det gäller matchningen i företagen när företag söker arbetskraft. I majoriteten av fallen har det blivit misslyckat. Kompetensen finns inte. Det är inte någonting som är unikt för i år, utan så här har det varit under hela den period som ni har haft makten och kunnat påverka det hela. Ni har inte gjort någonting; det är så det ser ut.

När vi för fyra fem år sedan föreslog stora massiva, satsningar på infrastruktur, på järnvägar, fick vi höra: Varifrån tar ni pengarna? Det var ansvarslöst.

I dag har ni förslag på nästan på kronan samma nivå som våra förslag för fem sex år sedan. Nu heter det gigantiska framtidsinriktade satsningar.

Anf. 120 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Det är ju ett faktum att långt över 200 000 fler människor går till jobbet en vanlig dag jämfört med tidigare. Men det är också ett faktum att vi har haft en finanskris och en utdragen lågkonjunktur. I ett handelsberoende land som Sverige går vi ju såklart inte opåverkade genom en sådan kris. Men trots allt är det alltså fler människor som jobbar i Sverige nu jämfört med förut. Det som vi har gjort gemensamt i Alliansen har haft en tydlig effekt på sysselsättningen. Vi kan också se att utanförskapet har minskat i Sverige.

Vi kan gärna ta en skoldiskussion, och jag tror att det är rätt stora utmaningar som vi har i den svenska skolan. Man kan fråga sig om man inte skulle kunna vända detta på några år. Ja, jättegärna, om det hade gått, men jag tror inte att det är riktigt så enkelt.

Tittar vi på senaste PISA kan vi konstatera att de som mättes i den undersökningen 2012 hade gått i den gamla skolan. De hade inte gått i skolan med ny läroplan, nytt betygssystem och liknande. Det här är en stegvis förändring som nog kommer att ta lite tid. Jag önskar att den hade kunnat gå mycket fortare.

I tidigare replikskiften var det en diskussion kring detta med servicejobb, besöksnäring och andra viktiga sektorer. Där går ju Kent Persson och Vänsterpartiet till val på en ungdomsskatt. Om vi ser på Kent Perssons hemlän, Västmanland, har det skapats 300 nya jobb – en ökning med ca 25 procent. Om jag minns rätt är väl det ungefär fyra gånger fler än antalet anställda vid sågverket hemma i Norberg. Det är rätt så betydelsefullt vad som kan komma i en sådan sektor.

Apropå sågverk vill jag avsluta med att ställa en fråga till Kent Persson. Vänsterpartiet har, ungefär som Miljöpartiet, föreslagit att bortåt 20 procent av den svenska skogen ska plockas ur produktion. Man ska alltså skapa naturreservat för produktiv skog med nästan 20 procent – 17 procent, för att vara exakt.

Kent kommer från ett industrilän och vet hur mycket industrin betyder. Vad innebär det för jobbmöjligheter i Sverige att ta bort nästan en femtedel av den svenska skogsproduktionen?

Prot. 2013/14:95
3 april

*Näringspolitiska
frågor*

Anf. 121 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag ska försöka att svara på frågorna.

När det gäller skogen föreslår vi som compensation ett intensivt skogsbruk inom vissa områden. Vi tycker också att Skogsstyrelsen ska titta på vilka områden som det handlar om, alltså det som är trakthyggesbruk. På det sättet kan vi öka uttaget av biomassa, som vi är i behov av från energisynpunkt, och samtidigt vill vi öka uttaget av timmer. Det var svar på den frågan.

Den andra frågan handlade om 300 nya servicejobb. Men det gäller inte i Norberg utan i Västmanland. Där är det en väldigt liten del som har ökat. Det är ju inte där, som Lars Hjalmered tidigare har sagt, som vi kommer att skapa en internationellt konkurrenskraftig industri där vi ska konkurrera på en global marknad. Det är inte det som är avgörande. Tjänstesektorn växer när ekonomin totalt sett växer. Det är väldigt viktigt att komma ihåg det.

Lars Hjalmered, du sade att er energipolitik står på solid grund och är långsiktig. Jag tror att du är ganska ensam – möjligtvis tycker dina kolleger i den borgerliga regeringen så – för om vi går ut och frågar representanter från basindustrin ber de: Se till att det blir långsiktiga spelregler för energipolitiken. Vi kan inte ha det som vi har det i dag. Vi vet ju inte vad som gäller.

Vad är det då som gäller? Vi vet inte. Jag vet inte heller det. Om branschen kommer fram till att man om 10–15 år inte har råd att bygga någon kärnkraft, då har vi en väldigt stor energikris som vi inte har några alternativ till. Det är ni skyldiga till.

Anf. 122 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Vad industrin och framför allt också basindustrin är tydlig med är att man inte ska göra som Kent Persson och Vänsterpartiet föreslår, det vill säga snabbavveckla svensk kärnkraft och plocka ut viktig kraft ur systemet. Där är vi tydliga med att det skulle vara dåligt för industrins förutsättningar.

Om man tittar på en del av de förändringar som vi har genomfört under de senaste åren – borttagande av förmögenhetsskatt, sänkning av fastighetsskatt, införande av expertskatt – är också detta viktiga villkor för många svenska exportföretag och deras förutsättningar i landet. Vi har satsat på utbildning, forskning och infrastruktur, så för mig handlar det mycket om ett paket av åtgärder för att göra Sverige till ett attraktivt land. Då vore det nog en dålig idé att i förtid avveckla kärnkraft med tanke på det slag som det kan innebära mot viktiga industriföretag.

För att komma tillbaka till detta med servicejobb är och kommer vår inriktning framöver att vara att vi genom att satsa på forskning lägger en grund för ny kunskap. Det är klart att vi ska tävla med kunskap och kunskapsinnehåll. Kunskap används i nya produkter och tjänster och för att utveckla företagen.

Om man har idén att alla människor behövs, det vill säga att alla har en plats på arbetsmarknaden, måste jobbtillväxten komma brett av både

enklare och mer avancerade jobb. Jag tror att det är farligt att peka finger och säga: Nej, vi tycker inte att den typen av jobb är viktiga.

Tvärtom måste man se hur man kan skapa en bred jobbtillväxt. Det är därför som vi satsar på forskning och investeringsvillkor för att få de stora företagen att växa till. Vi satsar också på generella villkor för de mindre företagen. Vi vill öppna upp de nya branscher som tidigare varit slutna för innovationer och entreprenörskap. Det är också viktigt med ROT- och RUT-reformer samt sänkta skatter för att anställa ungdomar så att de lättare ska kunna komma in på arbetsmarknaden.

Där bryter vi tydligt mot bland annat Vänsterpartiet, som likt Socialdemokraterna vill ha en särskild ungdomsskatt som skulle göra det svårare för unga människor att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 123 EVA FLYBORG (FP):

Herr talman! Jag tycker att inledningen i betänkandet på ett bra sätt sammanfattar vad närings- och företagspolitik egentligen innebär, nämligen att skapa goda villkor för företag, företagsutveckling, främjande av entreprenörskap, arbete för att stärka innovationskraft och för att förenkla för företag samt turistfrämjande insatser. Målet för näringspolitiken är ju att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag och fortsätta bygga landets välfärd.

För mig och Folkpartiet – och för hela Alliansen såklart – handlar företagande både om att skapa välbefinnande för den enskilda människan och samhället som helhet och om att människor får möjlighet att förverkliga sina egna drömmar, forma sina liv och skapa sin egen försörjning.

Folkpartiet har drivit denna politik alltsedan Bertil Ohlins dagar och hans tankar om företagande som ”de välbefinnandebildande krafterna”. Det är sant även i dag. När företagen utvecklar och säljer sin produkt bygger man samtidigt Sverige starkt. Det är denna koppling mellan arbete, företagsamhet och välfärd som måste synliggöras och hedras. Det är därför arbetslinjen också är välfärdslinjen.

Alliansregeringens företagspolitik har gjort att Sverige i dag står starkt som företags- och företagarnation, trots en historisk lågkonjunktur. Sverige är bland de starkaste länderna i EU när det gäller konkurrenskraft. Detta beror på att Sverige är särskilt starkt inom innovationsområdet, forskning och utveckling, tillgång till kapital samt effektiviteten i offentlig sektor. Detta visar att vår politik för ett starkare näringsliv faktiskt har burit frukt.

Under alliansregeringen har anslagen till forskning ökat med 9 miljarder kronor. I årets budget satsas det ytterligare på att förbättra konkurrenskraften så att företag kan och vill växa och anställa fler. Investeringar i små företag görs lönsamma genom investeraravdraget, medan FoU-avdraget stärker möjligheterna till investeringar i forskning och utveckling. Sänkningen av bolagsskatten vid det förra årsskiftet underlättar för fler och växande företag, samtidigt som Sveriges internationella konkurrenskraft stärks. Den stärkta satsningen på lägre arbetsgivaravgifter för unga gör det lättare för många att kunna bidra och bli anställda just i övergången till vuxenlivet. Stora ansträngningar görs också för att skapa färre och enklare regler för företagande.

I 2014 års budget fanns det ytterligare åtgärder. Inom ramen för det kommande regionalfondsprogrammet kommer det att inrättas två nya

riskkapitalfonder – en fond med syfte att investera i nya och befintliga privata riskkapitalfonder och dessutom en grön investeringsfond med inriktning på energi- och miljöteknik.

Regelförenklingsarbetet stärks genom en rad insatser. För att påskynda och möjliggöra arbetet med att förenkla och minska företagens uppgiftslämnande satsar regeringen faktiskt 52 miljoner kronor på framtagandet av ett uppgiftslämnarregister. Det innebär att företag ska kunna lämna de flesta uppgifter som myndigheterna kräver in vid ett tillfälle och till ett ställe. Regelrådets verksamhet permanentas. Reformen om en frivillig revision utvärderas under första halvåret 2015 för att se om revisionsplikten bör slopas även för fler företag.

Dessutom tillkommer 16 miljarder under åren 2014–2020 i EU:s regionalfondsprogram med ännu större fokus på jobb och företag än tidigare. Tre fjärdedelar, 12 miljarder, kommer att riktas till innovationer, öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag samt främja olika former av miljöteknik.

2,8 miljarder kronor satsas i landsbygdsprogrammet för bredbandsutbyggnad och stöd till lokal service. Pengarna fördelas 2014–2020. De första 400 miljonerna skjuts till redan i år genom en satsning i vårbudgeten.

I fråga om infrastruktur, herr talman, har regeringen tillsammans med regionen i Västra Götaland och kringliggande kommuner presenterat att man gör en storsatsning på utbyggnaden av E20 – äntligen, säger många av oss. Totalt satsas 4 miljarder för att bygga ut E20. Regionen och kommunerna bidrar med 1,35 miljarder för att möjliggöra två-plus-två-standard hela sträckan. Satsningen innebär att hela E20 genom Västra Götaland kommer att bli mötesseparerad. Det är en mycket viktig satsning för till exempel hamnen i Göteborg och därmed hela Sverige.

Regeringen har tillsatt en utredning gällande generationsväxling i företagen, någonting som har varit ett problem genom åren. Den kommer att se över beskattningen vid avyttringen av kvalificerade andelar vid ägarskiftet. Detta är mycket bra, eftersom vi vet att just generationsväxlingen inom framför allt mindre företag har varit besvärlig, inte minst skattemässigt. Förslag från utredaren är att vänta i mars 2015.

Herr talman! Jag nämnde tidigare den satsning på forskning som regeringen har gjort. De två forsknings- och innovationspropositioner som alliansregeringen lagt fram har lett till kraftigt ökade anslag för forskning och innovation. I den proposition som lades fram 2012, för två år sedan, görs riktade satsningar inom några områden av särskild betydelse för näringslivet: gruv-, mineral- och stålforskning samt forskning om skogsråvara och biomassa. Regeringen utvecklar också Vinnovas pågående innovationsprogram, som tillsammans med näringslivet ska öka nyttigörandet av forskningsresultat genom det nya programmet Strategiska innovationsområden.

Som vi hörde här tidigare, herr talman, lägger regeringen också fram förslag om lättnader för företagens sjuklöneansvar, där man i fortsättningen ska ta hänsyn till att sjukfrånvaron ser olika ut bland olika stora arbetsgivare. Dessutom ska försäkringen träda in snabbare för små arbetsgivare och kan ge ersättning med upp till 250 000 kronor per år. Ersättning ges från början av sjuklöneperioden för att underlätta även för korta men frekventa perioder av sjukfrånvaro, det vill säga ingen karenst-

period. Utbetalningar från systemet ska dessutom ske automatiskt. Jag tror att detta kommer att vara mycket positivt för våra företagare.

Herr talman! Till sist ska jag säga några ord om en av våra viktiga nya näringsgrenar, det vill säga turismen. Sverige har nu för nionde året i rad slagit rekord i utländska besökares konsumtion i Sverige. Sammantaget har Sverige klättrat till en fin 19:e plats i världen när det gäller intäkter från internationell turism. Detta är glädjande siffror och visar på ett målmedvetet arbete för att utveckla mogna turistdestinationer runt om i landet. Visit Sweden har tagit fram en nationell strategi tillsammans med branschen. I den strategin ingår målet att 2020 ska turismen omsätta 500 miljarder och att Sverige ska kunna erbjuda 35 exportmogna destinationer. Ett samarbete har också startat mellan turismnäringen och idrotten för att få fler internationella idrottsevenemang till Sverige. Go Team Sverige, säger jag.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Sverige – jag menar till förslaget i betänkandet – och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 124 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Eva Flyborg talar mycket om enklare regler för företagen och det nya förslaget vad gäller högkostnadsskyddet för småföretagare. Jag kan ändå inte låta bli att undra, och hoppas på att få svar denna gång när jag ställer min fråga: Kommer det att bli enklare för företagen när det införs ett regelverk som har fem olika grupper? Kommer det att bli enklare för företagen att veta vilken grupp man tillhör då? Kan det finnas några inläsningseffekter när det kopplas samman med vilken omsättning man har i företaget i förhållande till att man vill växa? Det är inte utan att jag funderar en hel del över det.

Det vi säger är att vi vill ta bort den andra sjuklöneveckan för alla företag, oavsett vilken storlek företaget har. Vi tror att det gynnar fler företag.

Sedan pratar Eva Flyborg om generationsväxling. Det är någonting som det egentligen är väldigt bråttom med, för många företag ägs i dag av personer som känner att de gärna skulle vilja lämna över på grund av sin ålder. Då har alliansregeringen tillsatt en utredning, som ska vara klar om ett år. Det hinner ju hända massor med saker på ett helt år. Är det inte lite märkligt att man inte i stället lägger fram förslag på hur generationsväxling kan genomföras?

Jag har en särskild fråga som handlar om betaltider för företag. Vi har från riksdagen gjort ett tillkännagivande om införande av 30 dagars betaltid, och det har fortfarande inte levererats. Hur blir det?

Anf. 125 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Detta med regelförenklningar, som Carina Adolfsson Elgestam först frågade om, är ett viktigt område. Det vet vi sedan många år tillbaka. Jag vet också att tidigare, socialdemokratiska regeringar har kämpat med frågan utan att lyckas, och det har havererat ett antal gånger under ganska många år. Det säger jag inte för att vara dum utan för att visa på att det är ett svårt område. Vi vet alla att det är det.

Jag tycker att det är väldigt bra att regeringen anslår medel för att vi ska kunna komma till rätta med regelbördan. Det är bra att Regelrådet

permanentas i sin verksamhet så att det inte bara blir av tillfällig karaktär. Det tror jag är viktigt.

Sedan gäller det såklart att se: Vad gör Regelrådet? Ja, man tittar inte bara på befintliga regler och lagar som finns som kan vara svåra för företagen, utan man är också proaktiv och tittar på vad som gäller innan lagar och regler tillkommer. Det har varit till stor hjälp och nytta för just detta arbete. Jag tror att man har hittat en bra modell för att äntligen komma någonstans med detta arbete, för vi ska erkänna att det är ett svårt arbete. Det tar tid, och längre tid än vad någon kan föreställa sig. Man är lite ödmjuk just i detta och säger att det tar tid.

Vad gäller sjuklönesystemet är det en nyhet som regeringen har kommit med. Jag tror att vi måste se tiden an för att se vad det innebär i detalj. Men om Carina Adolfsson Elgestam tror att företagare skulle ha problem med att veta vilken kategori man tillhör underskattar hon Sveriges företagare. Jag tror att man snabbt vet vilken kategori man befinner sig i och kommer att ha stor nytta av detta. Vi börjar från första veckan, precis efter karensdagarna, medan ni vill underlätta först efter två veckor. Det kommer att bli stor skillnad för företagen framöver, vilket är mycket positivt.

Anf. 126 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Jag underskattar inte alls våra företag i Sverige – tvärtom. Det är just dem som vi värnar om. När jag tar del av förslaget ser jag att företagen ska delas in i klass 1, klass 2, klass 3, klass 4 och klass 5. Det är klart att man som företagare kommer att fundera på vilken klass man tillhör i förhållande till hur systemet ska utföras. Jag kan inte låta bli att känna en viss oro för att det kommer att bli krångligare regler för småföretagen.

Sedan vill jag komma tillbaka till vårt tillkännagivande här i kammaren om kortare betaltider för företagare där vi föreslår 30 dagar. Det är mer än ett år sedan vi gjorde det tillkännagivandet, och det har fortfarande inte levererats någonting till riksdagen. Det är nog så allvarligt och oroväckande.

Mot bakgrund av att det finns företag ute i Sverige som nästan riskerar att gå i konkurs därför att de inte får sina betalningar i tid finns det anledning att känna en viss oro för att detta förslag inte levereras till riksdagen, som vi har bestämt.

Herr talman! Jag fick för en tid sedan ett brev från en företagare som var glad att vi driver den här frågan, utifrån hur det ser ut i hans företag. Han var konsult, och för att klara sitt företag och sina arbetsuppgifter hade han ju anställda. Det var så lång betaltid för dem som han hade utfört tjänster åt att företaget riskerade att gå i konkurs innan han fick betalt för sina tjänster.

Anf. 127 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Just det här att företagen kommer att delas in i olika grupper från ett till fem – om det nu är så det kommer att bli i detalj – tycker jag är bra. Det är bra att man ser och förstår att företagen i Sverige är olika stora och har olika förutsättningar och olika bärkraft och betalkraft.

Jag tror att man snabbt vet vilken grupp man kommer att tillhöra. Det är ingenting som kommer att fluktuera dag för dag, vecka för vecka eller månad för månad. Man kommer att befinna sig i en grupp, och sedan är man i den gruppen. Jag tror inte alls att det kommer att vara något problem.

Vi ska inte försöka hitta problem där det inte finns några, utan jag tycker att vi alla ska glädja oss åt att den här regeringen nu har tagit tag i den här frågan. Det är väldigt positivt, och jag tror att företagarna kommer att se fram emot det med tillförsikt. Jag väntar mig mycket av det här – det är väldigt bra.

När det gäller generationsväxling har regeringen, säger Carina Adolfsson Elgestam lite raljerande, ”bara” tillsatt en utredning. Men det är klart att det är så vi går till väga. När man vill förändra någonting inom Sverige måste man faktiskt titta efter först: Hur ser det ut? Vad är det vi behöver göra? Vad kan vi göra? Vad får det för konsekvenser?

Man kan inte kompensera fel riktning med ökad hastighet. Bara för att det går fort behöver det inte vara rätt. Jag tror att det är bra att man är samvetsgrann när man föreslår förändringar. Det här är ett område som jag är väldigt nöjd med att den här regeringen, alliansregeringen, nu ser. Man tar tag i det och går framåt med full kraft men vill förbereda sig väl och inte göra fel, helt enkelt, utan göra rätt.

Anf. 128 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! År 2006, när Alliansen tillträdde regeringsmakten, var det ungefär 90 000 sjuåringar som började grundskolan. Det har snart gått åtta år. De flesta av dem närmar sig 15-årsåldern. Det är i den åldern man provar många av de här ungdomarnas kunskaper i skolan. Det är det som ligger till grund för PISA-undersökningarna.

Under åtta har alliansregeringen suttit vid makten, och många har varit oroliga över utvecklingen inom skolan. Jag kan tycka, herr talman, att det under dessa år från partier som vill satsa på skolan borde ha kommit förslag som hade gett de här nästan 90 000 eleverna bättre förutsättningar att klara sig i skolan än tidigare elever. Men trenden pekar tyvärr åt andra hållet.

Det här är en näringslivsfråga eftersom näringslivet efterfrågar människor som är trygga i sig själva, som har självförtroende och som också har med sig kunskaper. Man har svårt att hitta den kompetens man söker, och man tvingas till och med avsluta rekryteringsförsök eftersom man inte hittar rätt personal.

När det gäller den högre utbildningen kan man se att grundanslagen sedan 1993 har urholkats med närmare 7 miljarder kronor.

Vad tänker alliansregeringen vidta för åtgärder utöver dem man redan har presenterat? Tidigare betyg, eventuellt ett tionde skolår – kommer det att rädda ungdomars självförtroende och näringslivets behov av kompetenta medarbetare i framtiden? Jag tror inte det.

Anf. 129 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är ganska modigt av Jonas Eriksson att ta upp skolan som ett exempel att fråga mig om i den här debatten.

Sveriges skolresultat har förändrats stadigt under drygt 20 år. Jonas Erikssons parti har varit ett stödparti, ett stödhjul, till tidigare socialde-

mokratiska regeringar som i allt väsentligt har skapat den situation som vi nu befinner oss i.

PISA-undersökningen som kom för några månader sedan och som alla gillar att hänvisa till mäter ju resultaten från det gamla systemet, det som Jonas Erikssons parti har varit med och stött hela tiden. Jag förstår inte varför man tar upp exempel på sitt eget misslyckande. Det är för mig en gåta, men det är helt okej.

Den senaste PISA-undersökningen som kom är egentligen spiken i kistan för Perssons skola, för regeringen Persson, för Socialdemokraterna och för Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Nu förändras däremot allting. Jonas Eriksson räknade upp ett par saker som förändras. Vi har räknat upp flera saker tidigare här i talarstolen. Det är den största förändringen av den svenska skolan som görs sedan folkskolan infördes för hundra år sedan eller mer. Det är en enorm vändning av allting, men allting ger inte resultat dag ett eller två eller ens *år* ett eller två. Det tar naturligtvis tid att först reda ut vad som behöver göras och hur vi kan genomföra det. Sveriges skolresultat kommer att förändras. Våra skolresultat kommer att nå toppen igen, men det tar tid.

Jag har några frågor till Jonas Eriksson. Det är möjligt att jag har missuppfattat det här, men är det inte så att Jonas Eriksson och Miljöpartiet inte vill ha läxor, prov eller betyg så som vi andra vill? Hur ska man då kunna mäta elevernas framgångar eller brist på framgångar för att kunna sätta in hjälp tidigt? Hur hjälper det? Hur förbättrar det svensk skola och resultaten framöver?

Anf. 130 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det jag försökte göra Eva Flyborg uppmärksam på var att en grupp elever snart har gått igenom hela grundskolan – nästa år har de gått igenom hela grundskolan – sedan Alliansen kom till makten. Att i det läget säga att det tar tid att förändra tycker jag är svagt. Har man kritik mot skolan behöver det inte ta åtta år eller mer innan effekten av de åtgärder man föreslår och vidtar märks och ger resultat.

Vi tror att det är viktigt att uppgradera läraryrket. Vi vill ge pengar för att höja lärarnas löner. Vi i Miljöpartiet ser ett stort behov att anställa fler i skolan – närmare 10 000 fler lärare i skola och förskola. Det tror vi har effekt, både på resultaten i skolan och för att göra läraryrket till ett attraktivt yrke. Vi vill ge lärare ordinationsrätt. Vi vill skjuta till närmare 9 miljarder kronor för att öka kvaliteten i grundutbildningen på universitet.

Är det förslag som Folkpartiet ställer sig bakom? Är det förslag som alliansregeringen kan tänkas ställa sig bakom, eller kommer man att nöja sig med att sätta betyg tidigare och ställa krav på en längre obligatorisk skola som i sig inte möter de enskilda elevernas behov?

Anf. 131 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Det gamla systemet utbildade många elever direkt till arbetslöshet. Man offrade eleverna på flumskolans altare, skulle man kunna säga.

Man ville inte ta till sig kunskapen om att tidiga utvärderingar ger barnen möjlighet att förbättra sina kunskaper om de inte har hängt med. Det är inte ett sätt att säga till några barn att de är extra duktiga och ge

dem en klapp på huvudet eller axeln och säga till andra att de är jättedåliga. Det är inte det betyg och utvärdering går ut på. Det är till för att se till att alla hänger med. Alla kommer med – är det inte det ni brukar säga på vänstersidan?

Det är faktiskt det som det syftar till – att alla ska kunna läsa, skriva, räkna, ta till sig texter, ha läsförståelse och annat som vi såg nu i veckan är bedrövligt dåligt i den svenska skolan. Det är en direkt följd av flumskolan och en vägran att se att utvärdering och betyg hänger samman och att det är elevers och föräldrars rätt att få se var de befinner sig i förhållande till kunskapsmålen. Det är bara så man kan gå framåt. Det är som exemplet med höjdhopparen som inte har någon ribba. Hur vet han då att han har klarat 1,90? Det finns ingen möjlighet att veta det, eller hur? Jag tycker att det är väldigt konstigt att ni fortsätter med detta.

Vad ni än säger att ni vill göra med skolan vill vi göra mer, kan jag säga – förutom en enda sak: Bara rena pengar till skolan kommer inte att hjälpa. Se på alla de länder som ligger i topp i rankningen, dit ni i Miljöpartiet och på vänstersidan faktiskt vill. De har inte mer pengar i skolan; de har inte fler lärare i skolan. Det är andra saker de har, saker som Sverige har gjort sig av med på grund av att man offrade eleverna på något slags flumaltare. Det är bedrövligt, måste jag säga.

Den läxan har ni kvar att göra: att inse att läxor och annat inte är till för att trycka ned människor utan för att hjälpa och lyfta upp människor. (Applåder)

Anf. 132 ANDERS AHLGREN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Sverige ska vara ett land där det lönar sig att arbeta, där fler vill anställa och där fler vill starta företag. Ett starkt näringsliv och ett bra företagsklimat är grunden för vårt välstånd.

95 procent av alla företag startas av entusiastiska personer som vill prova om deras affärsidé håller. Detta sker utan såddverksamhet, utan inkubatorers hjälp, utan Almi eller andra stöd från samhället. Ibland får jag känslan att vi överdriver riksdagens och samhällets förmåga att starta företag.

Med detta som bakgrund noterar jag att de allra flesta av motionerna i dagens betänkande lägger ned stor energi på att utveckla olika former av stöd. Jag påstår inte att detta är fel eller onödigt. Dessa stöd gör säkert nytta, men jag saknar samma glöd och engagemang för att hitta förbättringar för de befintliga jobbskaparna. 49 procent av svenskarna kan tänka sig bli företagare, men det är bara 10 procent som är företagare.

För Centerpartiets och alliansregeringens del är det naturligt att vi frågar oss vad vi kan göra mer för att underlätta för företagen att anställa. Fler i arbete ger ökade skatteintäkter och därmed ökade resurser till skola, vård och omsorg.

Vi kan konstatera att det är de små företagen som skapar flest jobb. Därför har regeringen genomfört en rad reformer som gör det lättare för företag att starta, växa och anställa. De senaste åren har vi till exempelvis sänkt egenavgifterna, infört investeraravdrag, avdrag för forskning och utveckling, sänkt arbetsgivaravgifterna för unga, förenklat regler och halverat momsen på restaurangmat. Över 200 000 fler människor finns i dag i jobb jämfört med 2006. Vi sänker nu företagens kostnader för sjuk-

löner genom ett nytt högkostnadsskydd som sänker kostnaderna för 80 procent av företagen. Vi dubblar stödet till utbyggnad av bredband i hela landet, och nyligen tillsattes utredningar för att se över beskattningen av personaloptioner och beskattningen vid generationsskiften i företag.

Jag vill avsluta denna genomgång med att lyfta fram landsbygdsprogrammet, som förstärkts med 2,8 miljarder och nu når upp till en nivå som vi aldrig tidigare varit i närheten av. De prioriterade områdena är lönsamma och livskraftiga företag på landsbygden, aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur och livsmedel av god kvalitet och en modern landsbygd, bland annat med 3,1 miljarder riktade till utbyggnad av bredband.

Som ett av Europas mest exportberoende länder är Sverige extra sårbart. När finanskrisen i stora delar av Europa och USA medfört att efterfrågan på exportmarknaden minskat får det stora effekter på vårt eget näringsliv.

Men nu ser vi återkommande rapporter om att aktiviteten i näringslivet ökar. Vice riksbankschefen Per Jansson säger i en intervju i Dagens Industri: "Jag läser korten som att vi är inne i en ganska tydlig återhämtning i både Sverige och omvärlden." Sveriges bnp steg med 3,1 procent under fjolåret. Det tar Sverige till Europatoppen i tillväxtligan. Dagens Industris ekonomianalytiker skriver så här: "BNP-statistiken är viktig även framöver eftersom det är en bekräftelse på att prognoserna om bra drag i svensk ekonomi inte alls är felaktiga."

Ett exempel på detta är överskottet i Sveriges handelsbalans, som i januari uppgick till 5,8 miljarder, vilket är 1,1 miljard högre än samma månad 2013. Vi ser också sjunkande arbetslöshet. Arbetsförmedlingens statistik för februari visar att arbetslösheten går ned i alla län utom Skåne, som har ett oförändrat tal.

Statistik från SCB och Handelns Utredningsinstitut visar att försäljningsvolymen i detaljhandeln ökade med 2,5 procent i februari jämfört med samma månad 2013. I en kommentar säger man: "Det finns fortsatt goda förutsättningar för svensk detaljhandel i form av optimistiska likväl köpstarka hushåll påverkade av en lugnare omvärld, låg ränta, låg inflation och högre disponibel inkomst." Min slutsats av detta är att det är ytterligare ett bevis på att effekterna av jobbskatteavdragen börjar märkas i vårt näringsliv. Alliansens politik biter.

Varje löntagare har mellan 21 000 och 26 000 kronor mer om året i plånboken att själv bestämma över jämfört med 2006. Hushållens konsumtion förblir kanske den främsta drivkraften i ekonomin även under 2014.

Herr talman! Om vi ska klara de utmaningar vi står inför krävs att vi använder våra fördelar, både i städerna och på landsbygden. Sverige utanför Stockholms tullar är allt annat än tärande, tvärtom. Det är här vi hämtar de råvaror som världen efterfrågar: mat, skog, mineraler och energi – för att bara nämna några exempel.

Låt mig ge några exempel på landsbygdens storhet. Jag börjar med Sveriges utrikeshandel, som har ett starkt överskott. Utan skogen, malmen och stålet skulle vi ha ett underskott. Dessa bas- och exportföretag sysselsätter drygt 80 000 människor. Men upp till 400 000 jobb inom andra branscher är också beroende av bas- och exportindustrin.

Frågan är dock hur vi långsiktigt klarar denna viktiga del av svenskt näringsliv. Den kraftiga urbaniseringen klyver Sverige. Det blir allt svårare att rekrytera arbetskraft med hög kompetens, och inflytandet från landsorten i nationella beslutande församlingar minskar. I dagarna meddelades att tre betydande bas- och exportindustrilän – Dalarna, Gävleborg och Norrbotten – förlorar vardera ett riksdagsmandat nästa period till förmån för Stockholms kommun, Stockholms län och Malmö. Detta sker trots att exempelvis Dalarna ökat befolkningsmässigt under de senaste åtta åren. Ökningen har inte varit tillräcklig i förhållande till de stora befolkningskoncentrationerna, utan man tappar i inflytande. Då spelar inte exportvärden och tillgången på råvaror och energi någon roll. Makten flyttas till andra delar av Sverige. Fortsätter denna urbanisering blir den centrala frågan vem som i framtiden ska upprätthålla den för Sveriges välbefinnande så livsavgörande exportindustrin.

Den andra delen jag vill ta upp är besöksnäringen. Utländska turister spenderade över 100 miljarder kronor i vårt land. Det innebär att turismen står för omkring 6 procent av Sveriges totala export. Turistbranschen svarar för drygt 160 000 årsarbetare – allt enligt Tillväxtverket. Den framtida utvecklingen för besöksnäringen spås bli mycket kraftig.

Då passar dagens beslut från besöksnäringensminister Annie Lööf om att stödja en kraftig satsning på internationell turism i norra Europas största friluftsområde, Sälen–Trysil–Idre-området, bra. Vi pratar om att kunna skapa mellan 500 och 1 000 nya jobb i detta område.

Pratar man med företagarna inom besöksnäringen är det många som i dag är oroad över den så kallade dubbelstöten, som oppositionen riktar mot många av dem, genom att vilja både tredubbla arbetsgivaravgiften för unga och dubbla moms på restaurangmat. Den politiken kommer att driva ut fler ungdomar från riktiga jobb till oppositionens löften om åtgärdsprogram och arbetslöshet.

Landsbygdens attraktionskraft behöver stärkas. I dag upplever allt fler människor runt om i landet att service och grundläggande samhällsfunktioner blir ett allt ihålligare lapptäcke. Detta är inte långsiktigt hållbart. Få människor är beredda att bo, leva och driva företag på en plats där det är ett stort och tidskrävande projekt att tanka bilen eller att köpa några liter mjölk i butiken.

Regeringens satsningar på tillgänglighet fortsätter och förfinas, så att effektivare incitament skapas för att fler lanthandlare, tankstationer, apotek och andra kommersiella nyckelfunktioner ska finnas kvar, utvecklas och nyetableras. Därför är det glädjande att se den rejäla ambitionshöjningen i landsbygdsprogrammet: En femdubbling av stödet till kommersiell service i glest befolkade områden och en dubblerad bredbands-satsning knyter samman Sverige, så att landsbygden ges förutsättningar att hänga med i den tekniska utvecklingen, där den vardagliga användningen kraftigt ökar. Fyra av fem betalar räkningar via nätet. 40 000 studenter läser på distans. Drygt 50 procent av företagen har distansarbetare anställda.

36 procent av alla företag i Sverige finns på landsbygden. Andelen av befolkningen som driver företag är störst på landsbygden. Med förutsättningar som gör det möjligt att leva, driva företag och skapa jobb, oavsett postadress, kan hela landet utvecklas och bidra till full sysselsättning.

(Applåder)

Anf. 133 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Centerpartiet och Centerns partiledare har uttryckt att det viktigaste för att företagen ska våga anställa är att vi tar bort den andra sjuklöneveckan. Sedan dess har Centern av olika anledningar fått lov att backa med detta förslag. Nu presenteras ett annat förslag för företagen. Det bygger på att de delas in i fem olika klasser. Det är också kopplat till lönesumman.

Man kan fundera över om det finns inlåsnings effekter i det. Vad händer om man anställer en person till eller två personer till? Hoppas man upp i någon annan klass? Hur kan det eventuellt drabba? Vi kanske kan få en liten redogörelse för det här.

Det finns någonting annat som jag funderar över när det gäller vad Anders Ahlgren sade i debatten. Ni har för avsikt att satsa 360 miljoner kronor på högkostnadsskyddet. Det skulle omfatta ca 80 procent av företagen. Det låter lite, i förhållande till vad det kostar i dag. Men det kanske går ihop, eller man kanske lovar guld och gröna skogar i dessa tider. Vad vet jag?

Någonting annat som Anders Ahlgren talar sig varm för är strukturfonderna och landsbygdsprogrammet. Det är naturligtvis oerhört viktigt. Men det som möjligtvis kan oroa lite är att det är mindre pengar. Totalt är det ungefär 5 procent mindre pengar i den nya perioden. Därtill kommer vi att tappa 2014 och nästan 2015 också. Är inte detta oroväckande för landsbygden?

Anf. 134 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Herr talman! När det gäller högkostnadsskyddet tycker jag att man ska veta att det är i den första sjuklöneveckan som den riktigt stora kostnaden ligger. Den är betydligt beskedligare i den andra sjuklöneveckan.

I det jobb som är gjort har man tittat på var man får störst effekt. Därför är förslaget utformat på det sättet att det framför allt riktar sig till de små företagen. Det innebär att antalet företag blir väldigt högt i förhållande till det antal människor som berörs. Men det känns viktigt att få den riktningen på frågan, att det framför allt är de små företagen som gynnas av reformen. Den träder dessutom in redan andra dagen i det här upplägget, så det finns inga långa karenstider som företagen behöver riskera.

Jag känner till företagare som har haft anställda som har brutit benet eller som i någon fotbollsmatch har råkat ut för någon allvarigare olycka. Det får katastrofala följder i ett företag med ett par tre anställda. Den delen av det här, den äventyrliga delen, har vi tagit bort på det här sättet.

Jag tror inte att det är något problem för företagen att välja grupp. Jag tror att de kommer att klara det ganska bra.

När det gäller landsbygdsprogrammet tycker jag att vi ska känna en stolthet. Ni har tidigare varit kritiska för att det inte har räckt till. Vi har aldrig startat landsbygdsprogrammet på den här nivån. Vi har aldrig varit i närheten av det här i startögonblicket för landsbygdsprogrammet. Det skiljer ungefär 1 miljard jämfört med den förra perioden, när det här startades. Jag tror att vi kommer att få se en god effekt.

Jag får återkomma i nästa replik.

Prot. 2013/14:95

3 april

*Näringspolitiska
frågor*

Anf. 135 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Jag hoppas att alla där ute på landsbygden i Sverige verkligen känner av att de kommer att få 1 miljard mer. Som jag har uppfattat fakta tappar vi hela 2014 eftersom man inte kom överens förrän nu. Och inför 2015 har vi fortfarande inte kommit tillräckligt långt för att de här pengarna ska kunna tas i anspråk. Samtidigt kommer väl de projekt som man redan har beslutat om att ta i anspråk pengar i den nya programperioden. Så har jag åtminstone uppfattat det i förhållande till de länsstyrelser som jag har talat med. Jag vet alltså inte hur den där miljarden kommer in och hur pengarna kommer att rulla ut på landsbygden.

Herr talman! Jag hoppas verkligen att jag har blivit felinformerad och att de här pengarna kommer att rulla ut omgående under 2014 och 2015, för vi är överens om att vi behöver ha tillväxt på landsbygden. Vi behöver ha företag som har möjlighet att växa och utvecklas på landsbygden.

Jag hoppas att den här summan pengar stämmer och att man inte ska försöka använda pengarna på ett sätt så att medborgarna ute i samhället ska tro att det är en stor satsning.

Sedan vill jag kommentera det som Anders Ahlgren sade tidigare angående dubbelstöten och hotell och restaurang. Det som kan oroa lite grann är att det är så viktigt med arbetsgivaravgifts- och skattesänkningar. Är det inte viktigt att den här branschen också får möjlighet till kompetensutveckling och innovationer?

Anf. 136 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Herr talman! Jag tror att vi ska konstatera att det är EU:s budgetprocess som har förorsakat förseningar, inte bara i landsbygdsprogrammet utan generellt när det gäller den sociala fonden, den regionala fonden och de andra programmen som vi är berörda av.

Det som finns i det här nu är tanken att se om det går att få i gång de EU-regionala fonderna och landsbygdsprogrammen, så att de är sökbara från i höst. Det innebär att det finns en retroaktiv möjlighet i det här, även om risken för dem som söker hamnar på dem som söker. Men möjligheten finns där. Det gäller också den regionala fonden. Det är samma resonemang: att man ska kunna jobba i ett tidigare perspektiv.

Det som jag tror kommer att ha stor betydelse är att det finns 3,1 miljarder till bredband. Det är en fördubbling av de pengar som ska hanteras av regioner och länsstyrelser.

Till detta ska vi lägga möjligheterna för de tre nordligaste så kallade NUTS-områdena. I Gävleborg, Dalarna, Värmland och norrut kommer det att vara möjligt att också i de regionala fonderna investera i bredband. Det innebär att det blir ganska bra med pengar till att bygga ut detta i ett område där det är jätteviktigt.

Utöver detta innehåller det mängder av insatser när det gäller att upprätthålla verksamhet på landsbygden. Det handlar om att stödja företag, att skapa investeringar, att se till att det finns öppna landskap, att det odlas och föds upp för att man ska kunna ge bra livsmedel etcetera. Det är rejält mycket, utöver de 700 miljoner som finns för glest befolkade områden.

När det gäller dubbelstöten är det bara att konstatera att ni har radat upp skattehöjningar upp till 30 miljarder. På vilket sätt det stöder företagande kan jag inte begripa. Jag förstår inte hur det skulle kunna gå till.

Prot. 2013/14:95
3 april

*Näringspolitiska
frågor*

Anf. 137 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! I denna timma har vi diskuterat många områden inom näringspolitiken. Vi har förmånen att kunna diskutera näringspolitiken ur ett bredare perspektiv vid två tillfällen varje år. Det ena är när vi fastställer budgeten, strax före jul. Det andra är när de allmänna lagpåverkande motionerna debatteras i kammaren på våren.

Det här är frågor som rör framtiden. Det är också frågor som rör samtiden. Det som rör framtiden är framför allt de frågor som handlar om hur vi ska utveckla Sverige vidare som ett innovationsland.

Sveriges historia bygger på innovationer. Sveriges historia är lika mycket dess innovationer som dess handel. Vi ser i dag att Sverige fortsätter att göra historiskt starka satsningar på forskning och innovation. Med en forsknings- och innovationsproposition för två år sedan, tillsammans med den mandatperioden innan, har Sverige tagit ett rejält kliv framåt. När man kopplar ihop detta med innovationsstrategin visar Sverige, och markerar för omvärlden och framför allt för sig självt, att man ska vara med i matchen.

Sverige finns med i världstopp på många listor. Vi kan konstatera att OECD rankar Sverige i topp. Senast var det Esbri som tillsammans med Vinnova konstaterade att myten om den svenska innovationsparadoxen är betydligt överdriven.

Innovationer börjar med människor och idéer som i tillåtande, kreativa miljöer ska kunna växa underifrån. Det är viktigt att man har ett underifrånperspektiv på innovationer – inte en ovanifrånperspektiv. Politiken ska vara stödjande och mindre styrande.

Det är viktigt att riskkapital kan komma i ett tidigare skede. Vi som hade möjlighet att vara med under de båda dagarna på innovationsriksdagen i Göteborg här i veckan kunde ta del av ingående diskussioner och ett stort behov av att riskkapital och kapitalflöden kommer in tidigt i innovationsprocessen.

Vi har kunnat se att det privata kapitalet har kommit in i leken väldigt sent, och där det behövs som bäst, i de tidiga skedena, har det inte funnits tillgängligt kapital och framför allt inte villigt kapital. Det gäller då att försöka locka fram kapitalet, så att det blir villigt.

Herr talman! Den innovationsstrategi som presenterades i samband med forsknings- och innovationspropositionen syftar till att skapa ökad konkurrenskraft och ett långsiktigt företags- och innovationsklimat för ett växande entreprenörskap.

Vi kan ställa det mot framför allt Socialdemokraternas syn på hur innovationspolitik ska bedrivas. De har ett helikopterperspektiv. De ser det gärna ovanifrån. Det ska vara branschprogram i stället för strategiska innovationsområden. Det ska vara statsministern i ett innovationsråd i stället för att se vilka regionala och lokala förutsättningar det finns och hur man kan stimulera genom ett gott företagsklimat.

Herr talman! Tillsammans med investeraravdragen, forsknings- och utvecklingsavdragen, den införda expertskatten och den sänkta bolagskatten och förenat med den nationella innovationsstrategin ser vi tiden an med god tillförsikt för svensk innovation. Men det kräver av vi fortfarande har med oss lite grann av Jante och Luther, att vi ser kritiskt på varandra.

Det är trevligt att kunna debattera innovationsfrågorna. Jag tycker att det är roligt att göra det på många arenor. Det skulle vara roligt att få möjlighet att göra det även i riksdagens kammare. Men de senaste gångerna när vi har diskuterat innovationsfrågor har det tyvärr varit tunt med repliker från oppositionspartiernas sida.

Men låt oss gå från framtiden till samtiden. Det är där vi har den bransch som har diskuterats mycket: turismen, besöksnäringen. Besöksnäringen symboliserar – nu ser jag ett antal ungdomar paradera in på läktaren – det som är framtiden, ungdomsjobben. De människor som får sitt första jobb får det ofta i besöksnäringen, inte sällan i campingnäringarna.

Sveriges campingar är kanske den dolda branschen, en näringsgren som man talar tyst och sällan om. Men 80 procent av dem som jobbar i camping och får sitt första jobb där jobbar säsong. Det här är ett väldigt bra arbete som man kan få som sitt första jobb. De arbetsgivare som ofta är småföretagare, ja, rent av mikroföretagare, gör svensk ungdom, svensk arbetskraft och svensk framtid en mycket god tjänst genom att utbilda ungdomar i hur man har ett arbete.

Vi från Alliansen tycker att det är värt att göra denna extra stimulans, att sänka arbetsgivaravgifterna för ungdomar för att de ska få möjlighet att komma in och få det första jobbet, för att få möjlighet att komma in och lära sig arbetslivets regler och villkor, för att sedan kunna vara kvalificerade och få det andra jobbet och det tredje jobbet och se fram emot ett framgångsrikt liv i arbete.

Dubbelstöten har nämnts ett antal gånger i debatten, och den kommer att nämnas många gånger fram till den 14 september – den saken är fullkomligt solklar. Det finns ett hot över ungdomsarbetslösheten, och ungdomars framtida möjlighet att få arbeten hotas av dubbelstöten. Kombinationen att göra det dyrare att anställa ungdomar under 25 år tillsammans med att lägga ytterligare grädde på moset genom att höja restaurangmomsen innebär att man satsar på sot snarare än på glöd. Att gödsla med aska är inte det bästa när man vill få grödan att växa grön.

Herr talman! Det var trevligt att få vara med under debatten. Även om det inte blir några repliker hoppas jag att den här debatten kommer att frodas intensivt under lång tid fram till den 14 september. Det har vi all anledning att se fram emot. Det har Sveriges ungdomar och den växande arbetskraften all anledning att se fram emot.
(Applåder)

I detta anförande instämde Borian Åberg (M).

Anf. 138 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! När regalskeppet Vasa skulle byggas år 1625 gick uppdraget till de holländska bröderna Hybertsson. Henrik Hybertssons svenska hustru Margareta var enligt historikerna en duktig affärskvinna.

Hon fick ansvara för inköpen, och hon köpte skeppsvirket av fru Brita Bååt på Ängsö i Mälaren och ektimmer från fru Anna Kyle på Erstavik i Nacka. Således var Margareta inte den enda affärskvinnan i Stockholm på den tiden. Även i resten av landet spelade kvinnorna en viktig roll som medföretagare till män inom handel och hantverk.

I början av 1900-talet fanns i Lund 1 440 förvärvsarbetande kvinnor, av vilka 600 var företagare. Ja, ni hörde rätt: Av alla arbetande kvinnor var 42 procent företagare.

Dessa två exempel visar att kvinnors företagande har en lång historia och att utvecklingen inte alltid har gått framåt. Tekniska förändringar och inte minst politiska beslut har hämmat respektive främjat kvinnors företagande.

Att öka antalet företagande kvinnor är ett viktigt inslag i Alliansens arbetslinje. Sedan 2006 har alliansregeringen gjort det enklare, mer lönsamt och mer stimulerande att vara företagare. Både kvinnor och män har fått bättre villkor för att starta, driva och utveckla sina företag.

Förutom de generella satsningar på företagande som mina allianskolleger har nämnt har det gjorts och görs mycket för att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att ta del av finansiering, affärsutveckling och rådgivning. Inom programmet Främja kvinnors företagande satsas 100 miljoner årligen för att fler kvinnor ska starta företag samt för att kvinnor som redan är företagare ska utvidga sina verksamheter.

Våren 2015 kommer det att presenteras en handlingsinriktad strategi för hur kvinnor och män ska få del av företagsfrämjande insatser på lika villkor, för det finns fortfarande skillnader mellan hur kvinnor och män betraktas och behandlas av de regionalt tillväxtansvariga aktörerna. Stödsystemen är uppbyggda kring traditionellt mansdominerade branscher.

Det finns föreställningar om kvinnor och män som företagare, och dessa föreställningar lyfts fram som sanningar och används som förklaringar till att kvinnor inte startar och driver företag i samma utsträckning som män.

Kommunernas inställning till LOV, lagen om valfrihet, utgör ett hinder för kvinnor som arbetar inom vården mot att starta företag. Förutsättningarna för företagande i kvinnodominerade branscher är betydligt sämre än i övriga delar av den svenska ekonomin.

Inom områdena vård, skola och omsorg är det fortfarande mycket som är förbehållet det offentliga.

Bara 12 procent av den vård och omsorg som finansieras av kommunerna och 10 procent av den vård som finansieras av landstingen utförs av privata företag. Tack vare att såväl alliansregeringen som Alliansens företrädare i kommuner och landsting har öppnat upp den offentligt finansierade välfärden för privat företagande ökar nu såväl antalet företagare som företagens omsättning i denna kvinnodominerade sektor.

Fru talman! Socialdemokraterna säger sig också vilja öka kvinnors företagande. Gott så, men samtidigt vill de bland annat i sina förslag skala ned RUT-avdraget inom hemservicebranschen – den bransch där kvinnors företagande i dag är som starkast och ökar mest.

Hemservicesystemet har möjliggjort för privatpersoner att göra avdrag för exempelvis städning, snöskottning och barnpassning. En nedtrappning av denna reform skulle innebära betydande svårigheter och slå hårt mot framför allt ensamstående föräldrar och barnfamiljer som i dag kan få avlastning i vardagen via hushållsnära tjänster. Den skulle också slå hårt mot företagande kvinnor som har svårt att få tiden att räcka till både det egna företaget och hushållsarbetet.

Det socialdemokratiska styre som under lång tid har präglat vårt land har lett till att marknaden för hushållsnära tjänster har blivit kraftigt underutvecklad. Genom RUT-avdraget har en ny verklig marknad skapats som det finns en mycket stor potential att utveckla.

Fru talman! Det svenska näringslivet behöver mångfald. Vi ska fortsätta att uppmuntra fler kvinnor ta steget till att starta en egen rörelse. Genom såväl generella förenklingar och förbättringar för företagande som riktade reformer kan vi tillsammans ta ytterligare steg mot att förbättra möjligheterna för kvinnors företagande och kvinnors ledarskap.

Jag har svårt att se ett mer fruktsamt sätt att förbättra förutsättningarna för kvinnligt ledarskap och därmed ge kvinnor mer inflytande och makt i det svenska näringslivet än att just förbättra möjligheterna för kvinnor att starta och driva egna företag. Det är långt bättre än alla tankar på kvotering i till exempel bolagsstyrelser. Ingenstans är makten och inflytandet så stort som i det egna företaget.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 april.)

12 § Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2013/14:112 Villkor för fristående skolor m.m.

2013/14:203 Ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statsministerns tjänstebostäder

2013/14:216 Särskilt ömmande omständigheter

2013/14:217 Enklare regler om uppehållstillstånd för vissa vårdnadshavare som sammanbor med barn i Sverige

Skrivelse

2013/14:209 Riksrevisionens rapport om klimat för pengarna

EU-dokument

KOM(2014) 167 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (omarbetning)

Motioner
med anledning av prop. 2013/14:110 En ny organisation för polisen
2013/14:Ju22 av Lena Olsson m.fl. (V)
2013/14:Ju23 av Maria Ferm m.fl. (MP)

Prot. 2013/14:95
3 april

med anledning av prop. 2013/14:116 Mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de yngsta
2013/14:Sf18 av Jacob Johnson m.fl. (V)
2013/14:Sf19 av Tomas Eneroth m.fl. (S)
2013/14:Sf20 av David Lång (SD)

med anledning av prop. 2013/14:119 Elektronisk kommunikation och andra säkerhetsåtgärder vid psykiatrisk tvångsvård
2013/14:So17 av Per Ramhorn och Kent Ekeroth (SD)

med anledning av prop. 2013/14:133 Direktupphandling
2013/14:Fi4 av Sven-Olof Sällström (SD)
2013/14:Fi5 av Peter Eriksson m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2013/14:137 Konventionen om social trygghet mellan Sverige och Sydkorea
2013/14:Sf17 av David Lång (SD)

med anledning av prop. 2013/14:138 Vissa socialförsäkringsfrågor
2013/14:Sf21 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V)
2013/14:Sf22 av David Lång (SD)
2013/14:Sf23 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2013/14:160 Tid för undervisning – lärares arbete med stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram
2013/14:Ub9 av Rossana Dinamarca m.fl. (V)
2013/14:Ub10 av Jabar Amin (MP)

med anledning av prop. 2013/14:173 En utvecklad budgetprocess
2013/14:K23 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

med anledning av prop. 2013/14:174 Genomförande av energieffektiviseringsdirektivet
2013/14:N11 av Kent Persson m.fl. (V)
2013/14:N12 av Jennie Nilsson m.fl. (S)
2013/14:N13 av Anna Hagwall (SD)
2013/14:N14 av Lise Nordin m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2013/14:188 Gymnasieingenjörsutbildning för konkurrenskraft och tillväxt
2013/14:Ub8 av Jabar Amin (MP)

Prot. 2013/14:95
3 april

med anledning av prop. 2013/14:194 Skärpt straff för mord
2013/14:Ju19 av Richard Jomshof (SD)
2013/14:Ju20 av Lena Olsson m.fl. (V)
2013/14:Ju21 av Maria Ferm m.fl. (MP)

med anledning av skr. 2013/14:152 Den kyrkoantikvariska ersättningen
2013/14:Kr12 av Margareta Larsson (SD)

13 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 april

2013/14:399 Frihandelsavtalet TTIP och företags möjlighet att stämma stater

av *Jonas Sjöstedt* (V)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:400 Tryckerimomsen

av *Mats Pertoft* (MP)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:401 Strategiskt branschprogram för digital era

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)
till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:402 Smittskyddslagen

av *Börje Vestlund* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:403 Stockholmsregionens utveckling

av *Börje Vestlund* (S)
till näringsminister Annie Lööf (C)

14 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 3 april

2013/14:547 Bostäder för äldre i avfolkningsbygder

av *Berit Högman* (S)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.43,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.53,
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 138 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
3 § Ärende för hänvisning till utskott	1
4 § Riksrevisionens rapport om skattekontroll i statliga myndigheter och kommuner	2
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU21	2
(Beslut fattades under 10 §.)	2
5 § Folkhälsofrågor	2
Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU18	2
Anf. 1 GUNNAR SANDBERG (S)	2
Anf. 2 AGNETA LUTTROPP (MP)	5
Anf. 3 PER RAMHORN (SD)	7
Anf. 4 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	8
Anf. 5 EVA OLOFSSON (V)	8
Anf. 6 ISABELLA JERNBECK (M)	11
Anf. 7 EVA OLOFSSON (V) replik	13
Anf. 8 ISABELLA JERNBECK (M) replik	13
Anf. 9 EVA OLOFSSON (V) replik	13
Anf. 10 ISABELLA JERNBECK (M) replik	14
Anf. 11 GUNNAR SANDBERG (S) replik	14
Anf. 12 ISABELLA JERNBECK (M) replik	15
Anf. 13 GUNNAR SANDBERG (S) replik	15
Anf. 14 ISABELLA JERNBECK (M) replik	16
Anf. 15 BARBRO WESTERHOLM (FP)	16
Anf. 16 EVA OLOFSSON (V) replik	18
Anf. 17 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	18
Anf. 18 EVA OLOFSSON (V) replik	19
Anf. 19 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	19
Anf. 20 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	19
Anf. 21 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	20
Anf. 22 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	20
Anf. 23 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	21
Anf. 24 GUNNAR SANDBERG (S) replik	21
Anf. 25 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	21
Anf. 26 GUNNAR SANDBERG (S) replik	22
Anf. 27 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	22
Anf. 28 MAGNUS SJÖDAHL (KD)	22
(Beslut fattades under 10 §.)	24
6 § Nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna	24
Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU31	24
Anf. 29 MATTIAS JONSSON (S)	24
Anf. 30 EWA THALÉN FINNÉ (M)	25
(Beslut fattades under 10 §.)	27
Ajournering	27

Återupptagna förhandlingar	27	Prot. 2013/14:95
7 § Frågestund.....	27	3 april
Anf. 31 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	27	
<i>Skolpengar till skatteparadis</i>	27	
Anf. 32 IBRAHIM BAYLAN (S)	27	
Anf. 33 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	28	
Anf. 34 IBRAHIM BAYLAN (S)	28	
Anf. 35 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	28	
<i>Skolans estetiska ämnen</i>	29	
Anf. 36 TINA EHN (MP).....	29	
Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	29	
Anf. 38 TINA EHN (MP).....	29	
Anf. 39 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	30	
<i>Förstelärare</i>	30	
Anf. 40 MICHAEL SVENSSON (M).....	30	
Anf. 41 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	30	
Anf. 42 MICHAEL SVENSSON (M).....	31	
Anf. 43 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	31	
<i>Skolresultaten för svenska och nyanlända elever</i>	31	
Anf. 44 CARINA HERRSTEDT (SD).....	31	
Anf. 45 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	32	
Anf. 46 CARINA HERRSTEDT (SD).....	32	
Anf. 47 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	32	
<i>Det svenska biståndets fördelning mellan kvinnor och män</i>	33	
Anf. 48 AMINEH KAKABAVEH (V)	33	
Anf. 49 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M)	33	
Anf. 50 AMINEH KAKABAVEH (V)	33	
Anf. 51 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M)	34	
<i>Läringsutbildning för nyanlända</i>	34	
Anf. 52 CHRISTER NYLANDER (FP).....	34	
Anf. 53 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	34	
Anf. 54 CHRISTER NYLANDER (FP).....	35	
Anf. 55 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	35	
<i>Vårdvalet och bristen på barnmorskor</i>	35	
Anf. 56 INGELA NYLUND WATZ (S).....	35	
Anf. 57 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	36	
Anf. 58 INGELA NYLUND WATZ (S).....	36	
Anf. 59 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	36	
<i>Högskolebehörigheten i yrkesprogrammen</i>	37	
Anf. 60 THOMAS STRAND (S)	37	
Anf. 61 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	37	
Anf. 62 THOMAS STRAND (S)	37	
Anf. 63 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	38	
<i>Tvåårsregeln för utländska kvinnor som gift sig med svenska män</i>	38	
Anf. 64 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C).....	38	
Anf. 65 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	38	
Anf. 66 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C).....	39	
Anf. 67 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	39	

<i>Kreditvärdigheten efter anstånd med skatteinbetalning</i>	39
Anf. 68 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	39
Anf. 69 Statsrådet PETER NORMAN (M)	39
Anf. 70 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	40
Anf. 71 Statsrådet PETER NORMAN (M)	40
<i>Elever i behov av särskilt stöd</i>	40
Anf. 72 AGNETA LUTTROPP (MP).....	40
Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	40
Anf. 74 AGNETA LUTTROPP (MP).....	41
Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	41
<i>En svensk livsmedelsstrategi</i>	41
Anf. 76 ANDERS ANDERSSON (KD)	41
Anf. 77 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	41
Anf. 78 ANDERS ANDERSSON (KD)	41
Anf. 79 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	42
<i>Bostäder för äldre på avfolkningsorter</i>	42
Anf. 80 BERIT HÖGMAN (S)	42
Anf. 81 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	42
Anf. 82 BERIT HÖGMAN (S)	43
Anf. 83 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	43
<i>Sveriges stöd till demokratiska krafter i Ukraina</i>	43
Anf. 84 CHRISTIAN HOLM (M)	43
Anf. 85 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M)	44
Anf. 86 CHRISTIAN HOLM (M)	44
Anf. 87 Statsrådet HILLEVI ENGSTRÖM (M)	44
<i>Etableringslotsarna</i>	45
Anf. 88 KERSTIN NILSSON (S)	45
Anf. 89 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	45
Anf. 90 KERSTIN NILSSON (S)	45
Anf. 91 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	45
<i>Regler som missgynnar svenska yrkesfiskare</i>	46
Anf. 92 PETER JEPPSSON (S).....	46
Anf. 93 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	46
Anf. 94 PETER JEPPSSON (S).....	46
Anf. 95 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	47
Anf. 96 FÖRSTE VICE TALMANNEN	47
8 § Näringspolitiska frågor	47
Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU12	47
Anf. 97 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	47
Anf. 98 JONAS ERIKSSON (MP)	49
Anf. 99 ANNA HAGWALL (SD)	52
Anf. 100 KENT PERSSON (V).....	54
Anf. 101 MATS ODELL (KD).....	56
(forts. 11 §).....	59
Ajournering	59
Återupptagna förhandlingar	59
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 2 april	59
CU23 Telefonförsäljning på premiepensionsområdet	59

MJU16 Avfall och kretslopp	59
MJU19 Jakt och viltvård	60
AU7 Arbetslöshetsförsäkringen	61

Prot. 2013/14:95

3 april

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens

sammanträde 63

SkU21 Riksrevisionens rapport om skattekontroll i statliga myndigheter och kommuner	63
SoU18 Folkhälsofrågor	63
JuU31 Nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna	64

11 § (forts. från 8 §) Näringspolitiska frågor (forts. NU12) 65

Anf. 102 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik.....	65
Anf. 103 MATS ODELL (KD) replik	65
Anf. 104 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik.....	66
Anf. 105 MATS ODELL (KD) replik	66
Anf. 106 KENT PERSSON (V) replik	66
Anf. 107 MATS ODELL (KD) replik	67
Anf. 108 KENT PERSSON (V) replik	67
Anf. 109 MATS ODELL (KD) replik	68
Anf. 110 LARS HJÄLMERED (M).....	68
Anf. 111 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik.....	71
Anf. 112 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	71
Anf. 113 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik.....	72
Anf. 114 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	72
Anf. 115 JONAS ERIKSSON (MP) replik	73
Anf. 116 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	73
Anf. 117 JONAS ERIKSSON (MP) replik	74
Anf. 118 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	74
Anf. 119 KENT PERSSON (V) replik	74
Anf. 120 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	75
Anf. 121 KENT PERSSON (V) replik	76
Anf. 122 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	76
Anf. 123 EVA FLYBORG (FP).....	77
Anf. 124 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik.....	79
Anf. 125 EVA FLYBORG (FP) replik.....	79
Anf. 126 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik.....	80
Anf. 127 EVA FLYBORG (FP) replik.....	80
Anf. 128 JONAS ERIKSSON (MP) replik	81
Anf. 129 EVA FLYBORG (FP) replik.....	81
Anf. 130 JONAS ERIKSSON (MP) replik	82
Anf. 131 EVA FLYBORG (FP) replik.....	82
Anf. 132 ANDERS AHLGREN (C).....	83

Anf. 133 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	
replik	86
Anf. 134 ANDERS AHLGREN (C) replik	86
Anf. 135 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	
replik	87
Anf. 136 ANDERS AHLGREN (C) replik	87
Anf. 137 HANS ROTHENBERG (M)	88
Anf. 138 BORIANA ÅBERG (M)	89
(Beslut skulle fattas den 10 april.)	91
12 § Bordläggning	91
13 § Anmälan om interpellationer	93
14 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	93
15 § Kammaren åtskildes kl. 18.03.	94

Tryck: Elanders, Vällingby 2014